

METSZET

ÉPÍTÉSZET | ÚJDONSÁGOK | SZERKEZETEK | RÉSZLETEK

TÉMA:
TÁRSASHÁZ

Térsebek és tértraumák
Tömeges lakásépítés
A faépítés a jövő?
Kisvárosi progresszió

Illeszkedő építészeti nyelvezet
Barátságos félsziget
A késő moderntől a neo-tárgyiasságig

Európa első számú kapu- és ajtógyártója

● Garázskapuk és bejárati ajtók

● OD intézményi acél-és nemesacél ajtók

● Ipari kapuk és meghajtások

● Teljes felületen üvegezett keretszerkezetes ajtóelemek és automata tolóajtók

—Ahogy a fenntartható építészet egyre újabb utakat keres, úgy egyre ősbibb szerkezetekig nyúlik vissza. Ilyen a több száz éves pueblo indián építészet, a maga fa-vályog anyaghasználatával. Az itt látható öt-hatszintes épület legalább hétszáz éve lakják, de az is lehet, hogy ezer éve. Az évszázadok alatt, de főleg az utolsó évszázadban csak annyi változott, hogy az eredetileg csak felülről, létrán megközelíthető szobák falára ajtót vágtak, mert ma már a szomszédos törzsek támadására nem kell számítani. Az apró ablakok maradtak, ahogy az évszázados fatörzsekből rótt födéme és a vályogfalak. Néhány család még ma is az ősi „társasházban” él, bár a kor kényelmi eszközeit, így a vezetékes vizet és az elektromos áramot nélkülözniük kell.

—Hasonló klimatikus viszonyok között Jemenben épültek még magasabb, akár 11 emeletes vályogépületek Shibam (Sibam) városában. Ezek 3-4-500 évesek, és a beduinok támadása ellen épültek. Jelenleg is lakottak, a háború ellenére, és itt a kényelmi eszközökben sincs hiány.

—Vajon nálunk a beépítettség mértékének – a természetes anyagú tartószerkezethez kötött – növelése beindítja a fa és vályog társasházak építését?

Pueblo de Taos,
Új-Mexikó, USA
Fotó: D. Rieselman,
Wikimedia Commons

Shibam,
Jemen
Fotó: Sharab Salam,
Wikimedia Commons

CSANÁDY PÁL

IMPRESSZUM |

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, Pajkos utca 28. | 36-1-783-1711 | info@artifexkiado.hu | www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.artifexkiado.hu, www.cpr.hu, www.epitkezés.info.hu, www.kamaraikepzesek.hu | ISSN 2061-2710 | Terjesztő: Magyar Posta Zrt. | Hirdetésfelvétel, termékek: Sárdy Csaba 36-20-240-7232 | Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád | Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 | Főszerkesztő-helyettes: Ware-Nagy Orsolya | Szerkesztő: Dobossy Edit | Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Vukosavljević Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Katona Vilmos, Nagy Sándor, Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) | Lapterv: Salt Communication Kft. | Tördelés és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu | Nyomda: Virtuóz Globál 30 Kft. | Olvasószerkesztő: Solyom Beáta | Előfizetés egy évre: 7 900 Ft, két évre: 12 900 Ft, három évre: 17 900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a terlvap építész közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu | Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak. E lapunk címlapja Varga Attila fotójának felhasználásával készült.

A láthatatlan hőszigetelés

Schöck Isokorb® T és XT

Kecses, vékony erkélyvonalak hőhíd nélkül. A Schöck Isokorb® elem innovatív, időtálló megoldás a homlokzat minden problémás csomópontjára pl. erkély, attika, mellvéd. Alkalmazásával csökkenthető a hőveszteség és megelőzhetők az esetleges épületkárok. További információért látogasson el a **www.schoeck.com** weboldalra.

EUROCODE tervezési segédletek

Megrendelés: www.artifexkiado.hu

TARTALOMJEGYZÉK

TERMÉKEK				
04	Kültéri lakótér a beltér kényelmével			
05	Antibakteriális légcsatornák			
06	Vízióból valóság			
07	Új hullámokat vet a visszatérő tetőcserép			
08	A szigetelő épületburok érzékeny pontja			
MAI SZEMMEL				
09	Kálvin téri társasház, Debrecen (1960-1964)	Mikolás Tibor (1924-2014) Illyés Anikó		
A PRO'				
10	Essentia artis			
METSZET				
12	Térsebek és tértraumák	A Párizsi Udvar V. üteme Debrecenben a Rákóczi és Hunyadi utcák sarkán	Kovács Péter DLA	Wesselényi-Garay Andor
KÜLHON				
20	Tömeges lakásépítés a világ különböző tájain - merre tartunk?	Egy kiállítás tanulságai		Ware-Nagy Orsolya, v2com
26	A faépítés a jövő?	Moos projektek Hollandia	Concrete Architectural Associates BV	Csanády Pál
32	Kisvárosi progresszió	Lakhatás dán módra Malling	Cebra	Csépke Tamás
TÉMA: TÁRSASHÁZ				
38	Illeszkedő építészeti nyelvezet	Társasház Józsefváros, Budapest	Fernezeyi Gergely	Hegedüs Marcell, Szűcs Imre Ferenc
44	Barátságos félsziget	Szociális bérlakásépítési program, Homokbánya lakóház 1. üteme Kecskemét	Kalmár László, Kund Iván Patrik, Zsuffa Zsolt	Fenes Tamás
50	A késő moderntől a neo-tárgyiasságig	Társasvilla-park Balatonboglár	Borsay Attila	Wesselényi-Garay Andor
AKTUÁLIS				
56	XXII. Nemzetközi Építészkongresszus, 2025. március 7.	Társadalom és transzparencia az építészetben Nemzeti Atlétikai Központ, kongresszusi terem, Budapest		Timon Kálmán
60	Tóth László és Böhm Viktor: fikció és valóság párhuzamai			Lovra Éva
TERVPÁLYÁZAT				
62	Debreceni könnyűzenei közösségi kulturális központ			Fényes Kitti
64	Abstracts			
66	Tervezők Szerzők			
68	Ciki	Debrecen, toronygáz		ChatGPT

KÜLTÉRI LAKÓTÉR

A BELTÉR KÉNYELMÉVEL

EGYÉNI IGÉNYEK SZERINT KIALAKÍTHATÓ
ÉS FELSZERELHETŐ PERGOLA

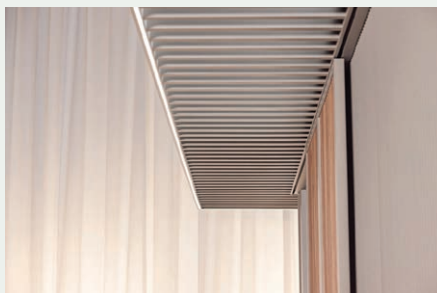

Egy jól megtervezett pergola érdemben növeli egy lakóépület értékét. Egyedivé és karakteressé teszi a ház külső megjelenését, bővíti a kihasználható életteret, hozzájárul az energiahatékony üzemeltetéshez, és mindez természetesen azt is előnyösen befolyásolja, hogy mennyit ér a piacon az adott ingatlan. Különösen így van ez akkor, ha ezt az épületrészt egy műszakilag jól átgondolt, esztétikus és változatos igényeket kielégítő pergolarendszerből tudjuk összeállítani – éppen ezt a lehetőséget kínálja a Renson Amani pavilon, mely már túllép az egyszerű pergola fogalmán.

— Egy pergola praktikus, jól kihasználható átmeneti zónát kínál a ház intim belső tere és a kültér felé megnyíló kert között. A természeti környezetnek, kertnek része, árnyékot ad, és az eső ellen is védelmet nyújt. Kiválóan használható pihenésre, kikapcsolódásra, sportolásra, vendégfogadásra, étkezésre, így módon tág, többfunkciós életteret kínál a használók számára; különösen a tavasztól ősziig tartó

időszakban. Megfelelően elhelyezve – és növényekkel kombinálva – csökkenti a ház nyári hőterhelését, azaz mérsékelheti a hűtésre fordított energiafelhasználást. Arányos elrendezéssel, megfelelő anyagválasztással, hangulatos és komfortos kialakítással ráadásul nem valamilyen esetleges toldalék lesz a házban, hanem az építészeti kompozíció szerves része. Lássuk, hogyan valósítható meg mindez a Renson Amani pavilonrendszer segítségével.

— A – megfelelően előkészített alapra helyezett, akár a homlokzathoz rögzített, akár attól függetlenül is megépíthető – Renson Amani pavilonrendszer váza kiváló minőségű extrudált alumíniumprofilokból és rozsdamentes alkatrészekből készül, rejtett csavarozással és rögzítőelemekkel, legmagasabb minőségű, agresszív városi és tengerparti levegőnek is ellenálló, porfestett felületképzéssel. Szinte korlátlan lehetőség van a tartóoszlopok különböző változatban történő elhelyezésére a keretgerenda mentén, vagy akár a tető túlnyújtásának stílusos, előtetőszerű alkalmazására. A Renson

Amani pavilonrendszer a modulok egymáshoz illesztésével igény szerint bővíthető, így bármilyen irányban bármekkora alapterületű fedett terület kialakítható, gerenda- és oszlopduplázás nélkül.

— A változatos összeállítási lehetőségeknek és a kiegészítők széles választékának köszönhetően a pavilon megtervezésekor messzemenően figyelembe vehetőek az egyéni igények és szempontok. A kiegészítők között található a nagy szélállóságú szövetárnyékoló, más néven Fixscreen, LED-es vonalmenti és pontvilágítások, szúnyogháló, tolható és lapozható zsalugáterek, tólaajtók vagy tolóüveg rendszerek, infravörös hősugárzók, hangszórók, rejtett konnektorok, dizájn térelválasztó falak és tárolóhelyiségek.

— A Renson Amani pavilon különlegessége az elforgatható lamellákból álló tetőszerkezet: a lamellák 135°-os szögig dönthetők, így napszaktól függően szabályozható a fény és a levegő bejutása. A tetőlamellák gumitömítéssel vannak ellátva, így meggátolják az eső bejutását, tökéletes vízzárást eredményezve. A csapadékvíz az oszlopokba integrált csatornákon folyik le, és az erre a célra kialakított nyílásokon keresztül áramlik ki, külön esőcsatorna elhelyezésére ezért nincs szükség.

Renson Magyarországi Képviselő

Antibakteriális légcsatornák

SPECIÁLIS RÉZION BEVONAT GÁTOLJA MEG AZ ORGANIZMUSOK MEGTELEPEDÉSÉT

Az előre szigetelt légtechnikai rendszermegoldásokhoz, valamint speciális látszó hangelnyelő burkolati célokra kifejlesztett Ursa Air ásványgyapot termékek egyedülálló akusztikai teljesítményt nyújtanak. Az akusztikus légcsatornák belső felülete tökéletes hangelnyelő képességgel bír, azonban - az anyag porozitása miatt - nagyobb eséllyel tapadhatnak meg rajta nem kívánatos organizmusok. Az Ursa legújabb fejlesztése, az Ursa InCare, egy korszakalkotó technológia a vírusok és baktériumok ellen vívott harcban.

A gyártás során az InCare technológiával olyan speciális rézion bevonatot juttatnak a légcsatornát alkotó ásványgyapot anyag szerkezetének belsejébe, az elemi üvegszálak felületére, amely az egyenletes, teljes belső anyagszerkezeti eloszlásnak köszönhetően mindenhol meggátolja az organizmusok megtelepedését, illetve elpusztítja azokat.

- 01 Ez a többek között CE, EUCEB és AENOR által is tanúsított gyártástechnológia új szintre emeli az egészségvédelmet
- 02 Az InCare technológiával speciális rézion bevonatot juttatnak a légcsatornát alkotó ásványgyapot anyag szerkezetének belsejébe, az elemi üvegszálak felületére
- 03 Az antibakteriális védelmi szerepe mellett az Ursa Air Zero légcsatornák akusztikai teljesítménye, hangelnyelő képessége is kiváló: 7 dB/fm

01

Amit a rézről tudni kell

A réznek nem véletlenül tulajdonítottak egészségmegőrző szerepet már az ősi kultúrákban is. A réz természetes, antimikrobiális anyag, a rézfelületeken ugyanis nagyon hamar elpusztulnak még a „szuperbaktériumok” és a koronavírusok is. Az ipari forradalom idején nagy népszerűségnek örvendett rézből előállítani számos funkcionális használati tárgyat, amíg az olcsóbban előállítható alumínium, rozsdamentes acél, műanyag vagy edzett üveg háttérbe nem szorították. Nagy kár! Fontos volna, hogy az építészek és tervezők is minél több helyen javasolják a használatát. A tanulmányok szerint, amikor egy kórokozó rézzel érintkezik, a rézionok a baktériumba vagy vírusba hatolva megsemmisítik őket, stabilan megakadályozva mutálódásukat vagy szaporodásukat. Ez adta az Ursa InCare technológia alap gondolatát.

Mit tud még az Ursa Air?

Természetesen antibakteriális védelmi szerepe mellett az Ursa Air Zero légcsatornák akusztikai teljesítménye, hangelnyelő képessége is kiváló: 7 dB/fm. A termék bevonatát képező speciális Zero szövet jelentős szerepet játszik a belső léghangok csökkentésében. Az Ursa Air szigetelt csatornák választásával kiküszöbölhető a fém légcsatornákra jellemző zümmögő, rezgő hang, aminek csökkentésére a fém szerkezetekbe általában drága hangelnyelő kulisszák beépítésére van szükség. Az Ursa Air nem viszi át a testhangokat, illetve a rezgéseket (mint például a ventilátor keltette zajok), ráadásul még hőszigetel is. Beépítése során előnyös, hogy gyakorlattal rendelkező kivitelezők számára a spontán módon jelentkező problémák könnyen kezelhetők, akár az előre nem látott helyszíni módosítási igények, akár a terven előzetesen nem szereplő plusz épületszerkezetek miatt szükséges elkerülő elemek kialakítása. Tisztítási technológiája hasonló a fém légcsatornákéhoz.

Ez a többek között CE, EUCEB és AENOR által is tanúsított gyártástechnológia teljesen új szintre emeli az egészségvédelmet. A légtechnikai rendszereket igénylő épületek esetében az Ursa InCare technológiával létrehozott, professzionális előregyártott légtechnikai szigetelések választása megnyugtató biztonságot nyújt még járványos időszakok esetén is.

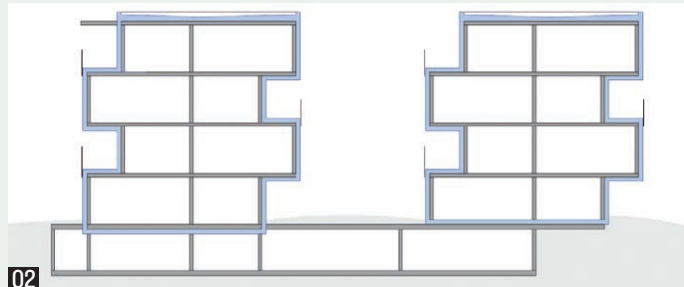
Ursa Salgótarján Zrt.
www.ursa.hu

InCare

MEGSZAKÍTÁS NÉLKÜLI HŐSZIGETELŐ ÉPÜLETBUROK

- 01 A Sconnex termékcsalád tagjai a vasbeton falak és pillérek függőleges hőhídjait csökkentik le
02 A Schöck elemekkel kapcsolatban felmerülő tervezési és kivitelezési kérdések esetén a cég műszaki kollégái készséggel állnak rendelkezésre
03 Sconnex P pillérfejbe kerülő hőhídmegszakító könnyűbeton maggal és átmenő Combar betonacél-helyettesítő rudakkal

1983 óta gyártja a Schöck az Isokorb termékcsaládot, amely-lyel a cég abban az időben egy teljesen új lehetőséget vezetett be az építőiparban: megoldhatóvá vált az épületből kifutó homogén szerkezetek termikus leválasztása már az építés során – ez a szerkezeti hőhidak egyszerű és végleges megszüntetését jelentette.

—Az egyedülálló innováció lényege az volt, hogy két egymással ellentétes funkciót ötvözött egy termékben: teherbíró képességet (hiszen az Isokorb tartja a külső szerkezetet), valamint jó hőszigetelő tulajdonságot. Könnyen belátható, hogy ez két egymással ellentétes kíváncsi, hiszen a teherbíró anyagok általában tömörek és jó hővezetők, míg a hőszigetelés könnyű és rossz hővezető. A megoldás egy hőszigetelő csatlakozóelem, amely az elmúlt 40 évben folyamatosan megújult, így integrálva a piacon elérhető legkorszerűbb anyagokat és technológiai lehetőségeket. A bevezetés után gyorsan szélesedett a termékpaletta, így az erkélyek mellett már gerendákhoz, párkányokhoz, attikafalakhoz vagy akár épületből kifutó falszerkezethez is elérhetővé vált egy Isokorb típus.

—Minden fejlesztés ellenére maradt azonban egy nagy, megoldatlan épületfizikai probléma. A lakóépületek hőtechnikai elemzése világossá tette ugyanis, hogy az erkélyeknél sokkal nagyobb hőveszteséget okoznak az alulról hűlő szerkezeteknél található

pillérek és falak. A vizsgálatok azt mutatták, hogy egy átlagos méretű társasházon ezek a hőhidak szerkezetek 3-5-ször nagyobb hosszt képviselnek, mint a – hőhídmegszakítóval megoldható – erkélyvonalak, így az erkélyekhez viszonyítva 2-3-szor több hőveszteséget okoznak. Erre a problémára dolgoztak ki megoldást a Schöck fejlesztő mérnökei. 2021-ben jelent meg a Sconnex termékcsalád, amely vasbeton falak és pillérek függőleges hőhídjait csökkenti le. A bevezetés évében azonnal el is nyerte a termék az Architects' Darling („Építészek Kedvence”) díjat, a „szerkezetépítés innováció” kategóriában. Magyarországon 2023 augusztusában kapott műszaki engedélyt a Sconnex (NMÉ A-77/2022), így azóta már hazánkban is megoldható a falak és pillérek hőhídmegszakítása, ezáltal folytonos hőszigetelő burok hozható létre az épületeken a Schöck termékek alkalmazásával.

—Tekintsük át a Sconnex termékcsalád tagjait! A Sconnex W típus egy fal-hőhídmegszakító, amely a statikus tervező által meghatározott kiosztásban építendő be. Az elemek elhelyezhetők a vasbeton fal alján, tehát a földem felett, vagy a fal tetején, a földem alatt is. Ez attól függ, hogy hol kell az alulról hűlő földem hőszigetelési vonalát vezetni. A korábbi Isokorb termékekhez hasonlóan Neopor hőszigetelő testtel, UHPG (speciális, acélhaj-erősített beton) nyomóbetétrel és átmenő betonacél nyíró vasalással

rendelkezik. A Sconnex P típus pillérfejbe kerülő hőhídmegszakító könnyűbeton maggal és átmenő Combar betonacél-helyettesítő rudakkal rendelkezik. Ennél a termékénél idén több újítás is várható: érkezik a pillér alsó övébe elhelyezhető elem (Sconnex P-U) és megkezdődik a kör keresztmetszetű pillérek Sconnex szerelvényeinek gyártása is.

—A Schöck elemekkel kapcsolatban felmerülő tervezési és kivitelezési

kérdések esetén a cég műszaki kollégái készséggel állnak rendelkezésre személyesen vagy e-mailen (info-hu@schoeck.com).

Schöck Hungária Kft., Budaörs

ÚJ HULLÁMOKAT VET A VISSZATÉRŐ TETŐCSERÉP

BÁRMILYEN IRÁNYZATHOZ KÖNNYEDÉN ILLESZTHETŐ

- 01 Tégla, barna, antracit, natúr és sötétszürke színekben tért vissza a Danubia
- 02 ColorSystem felületkezeléssel a cserepek színe frissebb és mélyebb tónusú
- 03 Alacsony, 25 fok alatti hajlásszögű tetőknél a hullámos cseréptípusok telepítése ajánlott

Felfrissült a Terrán tetőcserép-portfóliója: a korábban közkedvelt Danubia ismét elérhető a kínálatban. A hullámos modellek töretlen népszerűsége egyre inkább indokoltá tette a régi-új típus visszatérését, a színek tekintetében pedig bővebb kínálatból válogathatunk.

—A tetőcserepeknél a hullámos vonalvezetés nemcsak a klasszikus és a mediterrán dizájn védjegye, hiszen a kortárs építészeti megoldásokban is gyakran megjelenik; letisztult rajzolata, homogén felületkialakítása révén bármely irányzathoz könnyedén illeszthető. A Terrán többféle megoldást kínál azok számára, akik a mozgalmasabb formát preferálják, portfólióját pedig egy korábbi kedvencel, a Danubiával frissítette fel. A tégla, barna, antracit, natúr és sötétszürke színekben kapható visszatérő típussal kivezeték a Renova Plust.

A FEDÉSKÉPEN TÚL

—A tető megjelenése és az általa közvetített hangulat mellett funkcionális tekintetben is van különbség a hullámos, illetve a sík cserepek között. Nagyobb mennyiségű csapadék esetén optimálisabb a víztömeg-elvezetés a Danubiát, a Synust vagy a Coppot alkalmazva. Abban pedig, hogy az eső és az olvadt hó ne okozzon problémát, a magasabb ponton található horonycsatlakozás és a hajlásszög is szerepet játszik. Alacsony, 25 fok alatti hajlásszögű tetőknél a hullámos modell telepítése az ideális. Ezen túlmenően az ívek a tetőcserepek alatti légmozgásnak is nagyobb teret biztosítanak, amivel meggátolható a pára lecsapódása, ezzel megnövelve a faszervezet élettartamát. Fontos kiemelni, hogy a korszerű szellőzőcserepekkel kiegészítve tökéletesen megoldható a tető levegőztetése.

NEM MINDEGY, HOGY ÚJ VAGY FELÚJÍTOTT

—Tetőépítéskor a tetőszerkezetet (szarufák mennyisége, egymástól való távolsága, ellen- és cseréplécek vastagsága) a kiválasztott cseréphez lehet igazítani, ám ha csak a héjazat cseréje aktuális, és a tetőszerkezet megfelelő

állapotban van, az új cserepek kiválasztásánál figyelembe kell venni a meglévő adottságokat. A Terrán kínálatában a Zenit Max esetében a léctávolság, valamint az egy négyzetméterre eső cserepek száma közel azonos a hullámos termékeknel alkalmazandó paraméterekkel, jelentősebb eltérésekkel a Rondonál kell csak számolni. Héjazatcsere előtt ezért mindenképp érdemes statikussal, tetőfedésben jártas szakemberrel konzultálni. Azonban lényeges, hogy a HÉSZ-t se hagyjuk figyelmen kívül, ugyanis a szabályozás szintén befolyásolhatja, milyen irányba induljunk el.

VÉDELEM MAGAS FOKON

—A hagyományos és modern stílushoz egyaránt illő Danubia termékcsalád ColorSystem felületkezeléssel érhető el, ami lehetővé teszi, hogy a cserepek hosszabb ideig megőrizzék színmélységüket, és ellenállóbbá váljanak az UV-sugárzással szemben. A felületkezeléssel a színek frissebbek és mélyebb tónusúak lesznek, a felület ráadásul öntisztulóvá válik, aminek köszönhetően a tetőcserép hosszú időn keresztül esztétikus marad.

—Fedezze fel a visszatérő Terrán Danubiát, olvassa be a QR-kódot!

Terrán Tetőcserép Gyártó Kft., Bóly

A SZIGETELŐ ÉPÜLETBUROK ÉRZÉKENY PONTJA

AZ ABLAKOK KÖRÜLI HŐSZIGETELÉS PRECÍZ KIALAKÍTÁSA

A homlokzati hőszigetelő rendszerek kivitelezését illetően talán az ablakok környezete, a csatlakozások és az ablakkávák kialakítása az egyik legnagyobb figyelmet igénylő, egyben legizgalmas terület.

—Természetesen ennek a területnek is megvannak azok az általános szabályai, melyekre a Magyar Építőkémia és Vakolat Szövetség (MÉVSZ) Bevonatréteggel ellátott többretegű ragasztott táblás homlokzati hőszigetelő rendszerek (ETICS-THR) kivitelezése műszaki irányelv is felhívja a figyelmet. Ezek a kialakítási részletek nem gyártótól és nem konkrét rendszertől függőek. Ilyen irányelv például, hogy a nyílászáró körüli falfelületen a hőszigetelő lapok legyenek kötésben. Vagy, hogy a sarkok körül mindenhol L alakra vágott lapok legyenek, s ne csatlakozzon illesztés a sarokpontokhoz a homlokzati felületen. A sarok, ahogy minden keresztmetszet-változás, hiány a felületben, a kialakuló repedések melegágyai, így azok további megerősítést igényelnek. Teljesen általános ajánlás tehát az is, hogy homlokzati felületen a nyílások sarkaihoz plusz megerősítő hálót kell elhelyezni 45°-ban elfogatva, legalább 20 cm x 33 cm-es méretben.

—Lássuk, milyen szempontokat kell mérlegelni a további részletek kialakításához!

1. A FAL TENGELEKÉHEZ KÉPEST HOL HELYEZKEDIK EL A NYÍLÁSZÁRÓ?

—A hőszigetelés csatlakoztatása szempontjából három alapvetően különböző kialakítás említendő meg.

- A nyílászáró kerülhet a külső falsíknál beljebb. Ez tekinthető hagyományos, a leginkább elterjedt kialakításnak. Ekkor mindenféleképpen kell a káva kialakításában, a káva szigetelésében is gondolkodnunk.

- A nyílászáró kerülhet a külső falsíkra. Ma ez is gyakori megoldás. A hőszigetelés gyakorlatilag ráta a nyílászáróra. Ebben az esetben gondoljunk arra, hogy a nyílászáróra konzolosan rálógó vastag szigetelésnek nagyobb

lesz a mozgása, mint egy kávéban telibe ragasztott vékony hőszigetelő lemeznek, így kiemelten fontos a nyílászáró és a vakolt felület közötti rugalmas csatlakozás kialakítása.

- A nyílászáró kerülhet a külső falsíknál kijebbe. Ez a megoldás elsősorban alacsony energiaigényű és passzívházaknál szokott előfordulni, mivel ilyenkor a nyílászáró a hőszigeteléssel alkot folyamatos, közel síknak tekinthető felületet, ami hőtechnikailag egyértelműen előnyös. Ez esetben is számolni kell a csatlakozás nagyobb mértékű mozgásával, de emellett célszerű a lemezvégeket úgy bevágni, hogy a felületen ráta a nyílászáróra.

2. Milyen szerkezetekhez csatlakozik a nyílászáró? Mely csatlakozások oldhatók meg profilokkal?

—A Mapei kínálatában található például nyílászáró-csatlakozó profil, amellyel magához az ajtóhoz, ablakhoz lehet csatlakozni, vagy akár külső redőnyhöz, vagy zsaluziatokhoz, lefutókhöz, párkányokhoz stb. is. Ezekhez általánosan jó megoldást nyújtanak a nagy rugalmasságú, festhető kültéri hézagkitöltők, mint amilyen a Mapeflex MS 45 hibrid hézagkitöltő anyag.

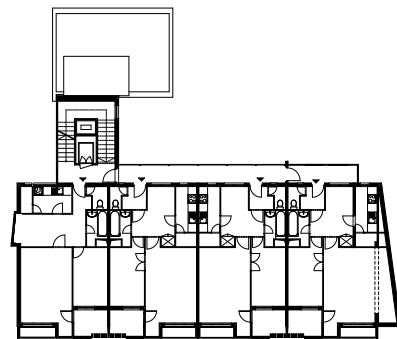
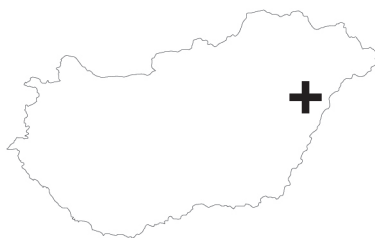
3. Milyen a választott hőszigetelő rendszer NMÉ-JE (NEMZETI MŰSZAKI ÉRTÉKELÉS)?

—Abban az esetben, mikor a hőszigetelendő homlokzatra vonatkozóan az OTSZ (Országos Tűzvédelmi Szabályzat) tűzterjedési követelményt ad meg, az előírt NMÉ szerint kell kialakítani a nyílászáró körüli csomópontokat, mert a tűzterjedés gátlása az elsődleges követelmény. Maga az OTSZ is előírhatja homlokzati tűzterjedési gátak kialakítását, azaz az ablaknyílás felett nem éghető anyagú hőszigetelésből készült betétek alkalmazását.

—Ha további szakmai cikkek is érdeklők, olvassa be a QR-kódot, és iratkozzon fel a mérnököknek, tervezőknek szóló hírlevelünkre!

Fábián Zoltán okleveles építőmérnök | Mapei Kft.

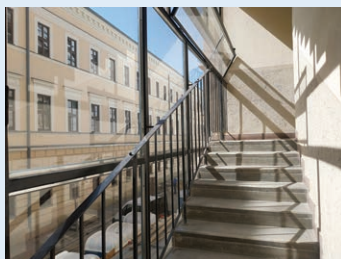
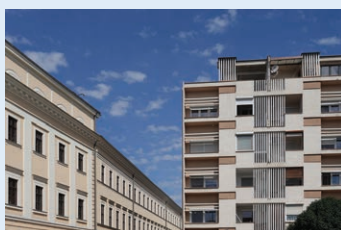

AKKOR / Az Észak-Alföld kulturális és oktatási központja, Debrecen évszázadok óta jellegzetes településszerkezeti rendszere a folyamatos megújítást hozó építésekkel is megőrizte értékes építészeti megjelenését. A nagyállomástól hosszan, tölcészerűen kinyúló piacteret lezáró Nagytemplom és mögötte a református kollégium klasszicista épületegyüttesét a térfalszerű szűkület után következő felnyíló teresedés, a mai Kálvin tér meghatározó épülete, a főgimnázium neoromán tömbje gazdagítja. Itt kapott helyet négyszintes szecessziós épületével a város első mozgóképszínháza. A hatvanas évekre fordulva Mikolás Tibor voltaképpen e folyamathoz csatlakozott új beépítésével: a kollégium felőli sarkon egykoron állt kétszintes patika és földszintes polgárház telkein összevontan, a nyugati térfal épületei magasságáig fellépő társasházat helyezett el. Szintenként négy lakás fért el egymás mellett, amiből alapvetően ritmizált homlokzat kialakítás következett. Mikolás határozott vezérgondolatot fogadtatott el az épület formai kialakítására: a klasszicista épületek mellett álló ház stílusában egyáltalán ne hasonlítson azokra, de a református kollégium épületének lehetőleg minden főbb tagoló vonala – a földszint feletti osztópárkány, a legfelső szint feletti főpárkány és a magas attika – jelenjen meg az új épületen is. Mindezt a korszakra jellemző modernista-funkcionalista elvű, őszinte, de képlékenyen komponált, hangsúly nélküli „szőnyegmintával” képzelte el megvalósítani. Nem kívánt tehát semmilyen elemet rátenni az épületre, ami bármilyen hangsúlyt adhatna a homlokzatnak, és ezzel elvonná a figyelmet a szomszédos értékes műemlék tagozódásáról. A ritmizáló plasztikát falsíkon vezetett síkváltásokkal és lamellákkal, árnyékba visszahúzott ablaksíkokkal és keretesen hátralépő penthouse tömeggel oldotta fel.

MAI SZEMMEL

KÁLVIN TÉRI TÁRSASHÁZ, DEBRECEN (1960–1964)

ÉPÍTÉSZ | **Mikolás Tibor (1924–2014) |**
Debreceni Tervező Vállalat
SZÖVEG | FOTÓ | Illyés Anikó
ARCHÍV | Magyar Építőipar
1965/9. 503. alapján ill. MT

ROVATSZERKESZTŐ |
Vukoszávlyev Zorán

MOST / Az urbánus lépték szerint a Nagytemplom mögötti beépítés tovább sűrűsödött a következő évtizedekben: a keleti térfalat a tervezőintézet hatalmas késő modern tömbje magasságában meghaladta, a délen záró kisvárosi szövet posztmodern átépítése ugyanakkor a történeti mértékletesség szemléletét hozta vissza – melyet azonban az ezredfordulás legújabb beépítések felülírnak. E környezetben Mikolás háza igazolta modernista alkalmazkodása értékállóságát. Az épület arányos kubusa és funkcionális elrendezéséből adódó alapritmikája finoman oldódik tovább a mesteri formálásairól országosan ismert építész vezérgondolatai szerint: a „szőnyegmintá” plasztikusságát az adja, hogy egyik lakásnak sincs olyan ablaka, amely közvetlenül a főhomlokzaton jelenne meg. Az ablakok 60 cm-rel beljebb vannak húzva, mellettük egy tömör síkkal megjelenő beépített szekrénye van a szobáknak. Az ablakok előtti besüllyesztések három vízszintes lamellával lettek díszítve, amelyeknek az esztétikai szemponton túl árnyékoló szerepük is van. A másik motívum a visszahúzott loggia, amelyet pedig sűrű beosztású függőleges betonlemezek díszítenek. A sarokátfordulás után a kompozíció markánsan vált, Mikolásra jellemző keretelt ablakok fordulnak ki a síkból, és a lépcsőházi tömb acél-üveg fala őszinte funkcionalista képet alkot, e mögött a kis utcába lelépcsőző tömb áll (a mostani továbbépítésig). Az épület karakterét a felújításos színezés helyesen emeli ki, de részleteiben az egyéni eskedés színre lépett itt is: ügyetlen műanyag nyílászárók, a beépített szekrények kibontása, egyes helyeken a homlokzati síkra épített redőnyök előnytelenül hatnak a homlokzati képre, érvénytelenítik az eredeti visszahúzott szerkezeti kialakítás szándékát – de a lépcsőház eredeti szerkezetei hatvan év után is jó állapotban vannak.

ESSENTIA ARTIS | Dr. Alexa Zsolt

Május 10-ig látogatható az Essentia Artis, a Magyar Művészeti Akadémia 2024-ben végzett művészeti ösztöndíjasainak kiállítása és programsorozata a Pesti Vigadóban. Az esemény keretében az építéset, a film- és fotóművészet, az irodalom, az ipar- és tervezőművészet, a képzőművészet, a népművészet, a színház, a zene és a művészetelmélet területén tevékenykedő alkotók mutatkoznak be.

A három kurátor - iski Kocsis Tibor, Sipos Balázs és Ferencz S. Apor - közös munkája nyomán rendezett kiállítás egy képzeletbeli utat nyit meg, ahol a különböző művészeti területek között létrejött mikro- és makronarratívák mentén végighaladva a látogató felfedezheti a Kárpát-medencei vizuális kultúra új horizontjait. A kiterjesztett szellemi igény jegyében az érdeklődők olvasósarokban ismerhetik meg az irodalmi és művészetelméleti tagozat ösztöndíjasainak műveit, ezáltal is teljesebb képet kapva a kortárs ötven év alatti magyar alkotók programjáról, szellemi és érzelmi háttéréről, inspirációinak forrásairól.

Az Őrizni-használni-teremteni III. alcímet viselő tárlat átfogó képet ad a 2024-ben végzett ösztöndíjasok munkájáról. Az alkotások egy térben, izgalmas, egymásra reflexív, analógiák mentén rendezett kiállítás formájában válnak láthatóvá. Az építészek közül Alexa Zsolt, Boór Bernadett Hilda, Falvai Balázs és a Paradigma Ariadné - Csóka Attila Róbert, Molnár Szabolcs és Smiló Dávid - alkotásai tekinthetők meg.

— Alexa Zsolt MMA művészeti ösztöndíjas kutatása az arcukat és a hangulat témáját vizsgálja: azt, hogyan hatnak a környezet finom, sokszor észrevétlen elemei térérzékelésünkre és biztonságérzetünkre. Ezek az apró részletek meghatározzák, mennyire érezzük rendezettnek, otthonosnak vagy idegennek az adott helyet.

— Kutatása az országos hálózatot alkotó buszmegálló-pavilonok arcukati és funkcionális újragondolására irányul. Ezek a mikroépítészeti elemek nemcsak az épített

környezet meghatározó részét képezik, hanem társadalmi kohéziót és nemzeti identitást is erősíthetnek. A cél egy olyan helyspecifikus pavilonrendszer kialakítása, amely egyszerre felel meg az építészeti esztétika, a funkcionalitás és a helyi kulturális sajátosságok követelményeinek. A kutatás részeként elkészült egy 1:2 méretarányú részletmodell, amely a kiállításon is látható.

Alexa Zsolt:
Buszmegálló (részlet),
1:10-es modell
a kiállításon

FOTÓ: BALOGH SÁRA BORBÁLA/ MMA MMKI

—Az árnyékolás kérdése a buszmegállóktól függetlenül is foglalkoztatta Alexa Zsoltot. Egy saját fejlesztésű mobil árnyékolón dolgozik, amely a városi terek és teraszok használati minőségét javítja. A nagyméretű napernyő egy innovatív, bionikus elvek alapján működő szerkezeti megoldást alkalmaz, amely egyszerűségével és formai szabadságával alternatívát kínál a hagyományos csuklós mechanizmusok helyett.

—A Minusplus építésziroda 20. évfordulójára elkészítette az Életpálya modell tárgyat, amely a Kocka bár karakteréből inspirálódott. Az alkotást egy jótékonyági árverésen az Utcáról Lakásba Egyesület javára ajánlották fel.

—Az idő múlásáról így ír: „Létrehozunk egy helyet, élettel telik meg, majd átalakul vagy eltűnik. Ami megmarad, az az emlék és a térélmény. Ez a tárgy

ezt modellezi: a Kocka bár belső struktúráját formázó színesen transzparens kubus a hely sokszínűségét jeleníti meg. Ha vizet juttatsz bele, a belső architektúra feloldódik, és csak a héj marad – mint egy ereklye.”

—Alexa Zsolt építészeti munkáját a Minusplus építész-irodában végzi, amelyet két másik építésszel közösen alapított. Munkásságát több díjjal is elismerték: 2019-ben és 2024-ben BÉK Építészeti Nívódíjat kapott, 2023-ban pedig a Design Management Díj SZTNH különdíját nyerte el. Emellett három éve tanít tervezést adjunktusként a Metropolitan Egyetemen, ahol az építészet és az érzékelés kapcsolatát kutatja és oktatja.

Author: Wesselényi-Garay, Andor
Affiliation: Óbudai Egyetem, OE
Title: SPATIAL WOUNDS AND TRAUMA
Citation: Metszet, Vol 16, No 2 (2025), pp 12-19,
DOI: 10.33268/Met.2025.2.1
<https://doi.org/10.33268/Met.2025.2.1>

Received: 27 February 2025

Accepted: 08 March 2025

Published: 23 April 2025

PÁRIZSI UDVAR APARTMENTS FIFTH
PHASE, DEBRECEN, HUNGARY;
ARCHITECT: PÉTER KOVÁCS DLA

Despite limited resources and urban planning constraints this development highlights the "heroic" effort by Kovács to realize a compelling architectural vision within the increasingly constrained typology of apartment development. Breaking from conventional urban planning by introducing a geometrically open inner courtyard, a distinctive corner opening, and an innovative polycarbonate facade. Párizsi Udvar's fifth phase stands as a testament to ingenuity and determination in contemporary design.

01

TÉRSEBEK ÉS TÉRTRAUMÁK

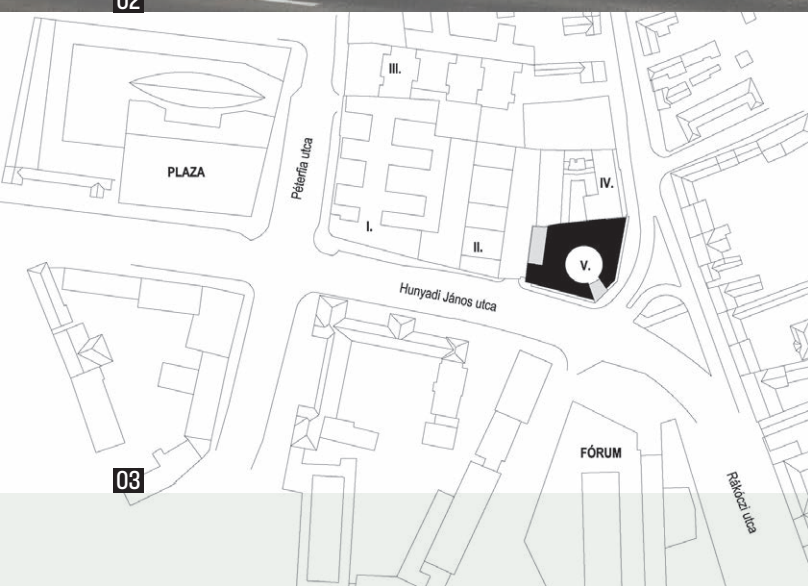
A PÁRIZSI UDVAR V. ÜTEME DEBRECENBEN

A RÁKÓCZI ÉS HUNYADI UTCÁK SARKÁN

Húsz évvel ezelőtt – éljenek a heterokroniák – nagyon más hangulatú cikket írtam volna a debreceni Párizsi Udvar 2021-ben befejezett ötödik üteméről. Elismerve a telepítés kvalitásait, továbbá Kovács Péter tervezési rafinériáit, örömmel veszttem volna el a debreceni építészeti identitás mibenlétében. Abban, hogy miképp esik áldozatul a várostest, a fák alagútja alatt megbúvó utcahálózat a modernitás különböző hullámainak, és ennek eredményeként miképp születik meg itt egy olyan késő modernizmus, amelynek egy része azután – Kovács Péter építészetében [1] is – szervesen torkollik egyfajta „nyakas” regionalizmusba. Csakhogy. Olyannyira tanulságos – írnám: heroikus – az erőfeszítés, amellyel Kovács Péter sikerre vitt egy építészeti gondolatot abban a műfajban, amelynek autonómiája mára végérvényesen megkérdőjeleződött, hogy a soron következő szöveg inkább kíván a tervezés történetének emlékművet állítani, semmint kéjteljes önszeretettel olvasmányokat idézni, netán a kondomíniumok sorsán vekengeni.

02

03

- 01 A Párizsi Udvar geometrikus belső fellazítása lehetővé tette, hogy a tömbbelső felé néző lakások is délre nyíljanak
- 02 Negatív saroktömeg az elvétel gesztusával hangsúlyozza, hogy azért történik valami a homlokzaton a kereszteződésben
- 03 Helyszínrajz. A telepítés szakít azzal az automatizmussal, amely pusztán a szomszédos tömbök tűzfalait takarta volna

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Kovács Péter DLA

FOTÓ | PHOTO
Varga Attila

SZERZŐ | AUTHOR
Wesselényi-Garay Andor

—A debreceni közmegbecsültségnek örvendő ügyvéd, dr. Kelemen György még 2008-ban álmodta meg azt az épületkomplexumot, amelynek ötödik üteme 2021 végén fejeződött be Kovács Péter tervei szerint. A presztízs hangsúlyozása érdekében némiképp hangzatos névvel ellátott beruházás apartmanként, apartmanhotelként, üzletsorként és étteremként működik. Azzal, hogy szinte élehetetlen csomópontban nyit egy udvart a köztér felé, sikerült visszacsempésznie a városi életmódot egy olyan helyszínre, amely inkább szól a közlekedésről, semmint a kikapcsolódásról.

01
02

Az ingatlanfejlesztő – és az általa képviselt társaság – 2008-ban kezdte felvásárolni a debreceni Péterfia utca, Hunyadi János utca és Rákóczi utca által határolt területet. A földdarab értékét az adta, hogy a Péterfia utca sarkán már 1998 óta állt a Debrecen Plaza, 2008-ban pedig nem messze ettől adták át a gigantikus méretű Fórumot a Finta Stúdió tervezésében. [2] Külön tanulmányt érdemelne az a modernizációs düh, amely az elmúlt száz évben a debreceni civisváros-szövet elvesztéséhez vezetett [3] – nem csak itt, másutt is. Azzal, hogy ez a terület egyszerre került

03

04

I. EMELETI ALAPRAJZ

két bevásárlóközpont gravitációs mezejébe, olyan – tipológiai törésekkel határolt – konfliktuszóna jött létre, amely nem hagyott ingatlanfejlesztési lehetőséget arra, hogy megmentsék a területen álló civisházakat. Az értékesebbnek ítélt homlokzatok védelem alá kerültek, ám a befelé nyúló épületszárnyakat elbontották, egyértelművé téve, hogy a jövőben is csak legfeljebb egyetlen traktusmélységű pseudofaszádizmus fog emlékeztetni az egykor itt álló negyedre. A beruházó érzékelhette a debreceniség lélek helyrajzán esett újabb traumát, ezért több pályázattal, tervvel próbált megoldást találni a lehetetlenre. Arra, miképp róhatná le emlékeztető egykori parasztpolgári jellege előtt úgy, hogy közben egy metropolisz jegyeit ölti a negyedre.

— Jelentkezett ide javaslatokkal a Mesteriskola, de Kévés György stúdiója is, aki hidakkal akarta a területet a plázához kötni. A Finta Stúdió terve a tervtanácsot is megjárta: javaslatuk – az általuk tervezett Fórum miatt is – elfogadta a negyed új, nagyvárosias jellegét és egy plázaserű házat vizionált a tömbre. Elképzelésük azonban nem aratott sikert a helyi fórumokon, így az első három ütem tervezésével a Kölcsény Központot is jegyző Kováts Andrást [4] bízták meg. A hatalmas tagokká vont szalagtelkek utcai szakaszán Kováts traktusmélységben hagyta meg a Péterfia utcai civis-blokkokat és ezek fölé-mögé emelt olyan architektúrát, amelyben képes volt elhelyezni a megterüléshez szükséges lakásszámot.

— A Párizsi Udvar üzleti modellje ugyanis rendhagyónak számított abban az értelemben, hogy amögött

egyetlen fillér banki hitel sem állt, egyetlen nagyberuházó sem reprezentált a városától független pénzügyi érdekeket. Ahogy ezt dr. Kelemen György szeretne hangsúlyozni, a Párizsi Udvar a debreceniek pénzéből épült a debrecenieknek, úgy, ahogy az a debrecenieknek jó, hogy ők járjanak jól. A vállalat egy olyan folyamatos pénzáramlás működtette, amelyben a kivitelezés során szakaszosan értékesített lakásokból befolyt összeget forgatták vissza az építkezésekhez.

— Ez azért, mint tudjuk, vékony jég. A beruházás soha nem rendelkezett nagyobb építészeti mozgásteret biztosító nagyvonalú megbízói háttérrel. Az egységes program hiányában a lakásméreték és -igények a volatilis ingatlanpiac függvényében alakultak – gyakran ad hoc módon. A telkek felvásárlása, a kivitelező kibalanszírozott anyagi motiválása ellentételezésként csak viszonylag alacsony értékesítési mutatóval lehetett számolni, mivel mindent előre el kellett adni. Mindezek következtében rögzített költségvetés sem volt, az egyes ütemek programja és az épületek tervei folyamatosan mozogtak a lakásigények függvényében. A kivitelezők – ahogy erre fentebb utaltam – csakis úgy vállalták a megvalósítást, hogy közben megtartották a saját mozgásterüket. A megbízó ekképp csak a településrendezési előírások szerint megengedett maximális beépítettséggel lehetett elégedett. Semmilyen intézményes és/vagy műszaki garancia nem volt arra, hogy ezt a beruházástömeget bármi a közép-szer fölé fogja emelni, ezért az építészeti

Generációk találkozása

Mindig is úgy gondoltam, hogy egy alkotásnak, legyen az épület vagy műtárgy, a korába ágyazottnak kell lennie. Ehhez fontos, hogy az alkotó megértse vagy megérezze az adott kor szellemét. Kovács Péter debreceni háza számomra azért releváns épület, mert jellegében nagyon jól eltalálta azt, amit kortársnak lehet nevezni. Erre az hívta fel a figyelmemet, amikor kamaszkorú fiammal az épület előtt elhaladva megjegyezte, hogy mennyire tetszik neki a ház. Ekkor értettem meg, hogy a jövő generációjának, amelynek valójában terveznünk kellene, ez a ház képes olyan esztétikát közvetíteni, amelyben a digitális kor esszenciája megjelenik. Ahogyan a nap lemenőben van, ez a homlokzat az utcaképben olyan felületként működik, amely a képernyők irizáló világát idézi meg. A színek változása, a fények törése áttűnésként működik, mely a virtuális térből emeli át az eseményeket a fizikai valóságba. Ilyenformán a maga analóg eszközeivel képes korunk alapvető technológiai kontextusát leképezni, ezáltal valódi kortárs műként viselkedni. | Kőszeghy Flóra

- 04 Alaprajz. Jól látszik, hogy a tömbbelső irányába helyezett, átriumjellegű közlekedési zóna is kaphatott természetes világítást
- 05 A gyűűrűvégre került lakások kiszolgáló helyiségei lőrösszerű nyílásokat kaptak annak érdekében, hogy ne jöjjenek létre zavaró át- és belátások

minőségre egyébként érzékeny helyi politika is távol tartotta magát az üggyől.

—Mindezzel azért többen tisztában voltak, mégis, a szűkebb városi közösség – a sajtóban megjelent tudósítások hatására is – olyasfajta össz-debreceni teljesítményként fogadta el ezt a konstrukciót („Dzsudzsák kétmilliárdért vett lakást és üzlethelyiséget”), amely, ha nem is pótolhatta a ledőlő falakkal elvesző identitásdarabot, de enyhíthette az általa okozott traumát.

—A Párizsi Udvar negyedik ütemét Kiss Gy. Imre [5] tervezte, és zajlottak már ennek kivitelezési munkái, amikor 2017-ben Kovács Péter egy privát beszélgetés során megkérdezte dr. Kelemen Györgyöt, lenne-e lehetőség itt még egy épület tervezésére. Az utolsó, ötödik ütem számára kijelölt hely arra a Rákóczi és Hunyadi utcák csatlakozásánál kialakult kanyarra illeszkedett, ami – mint később kiderült – meglepően hosszú kiterített homlokzatot eredményezett a Fórum felé. Hogy tervezhet-e ide Kovács Péter házat, arra a válasz igen volt.

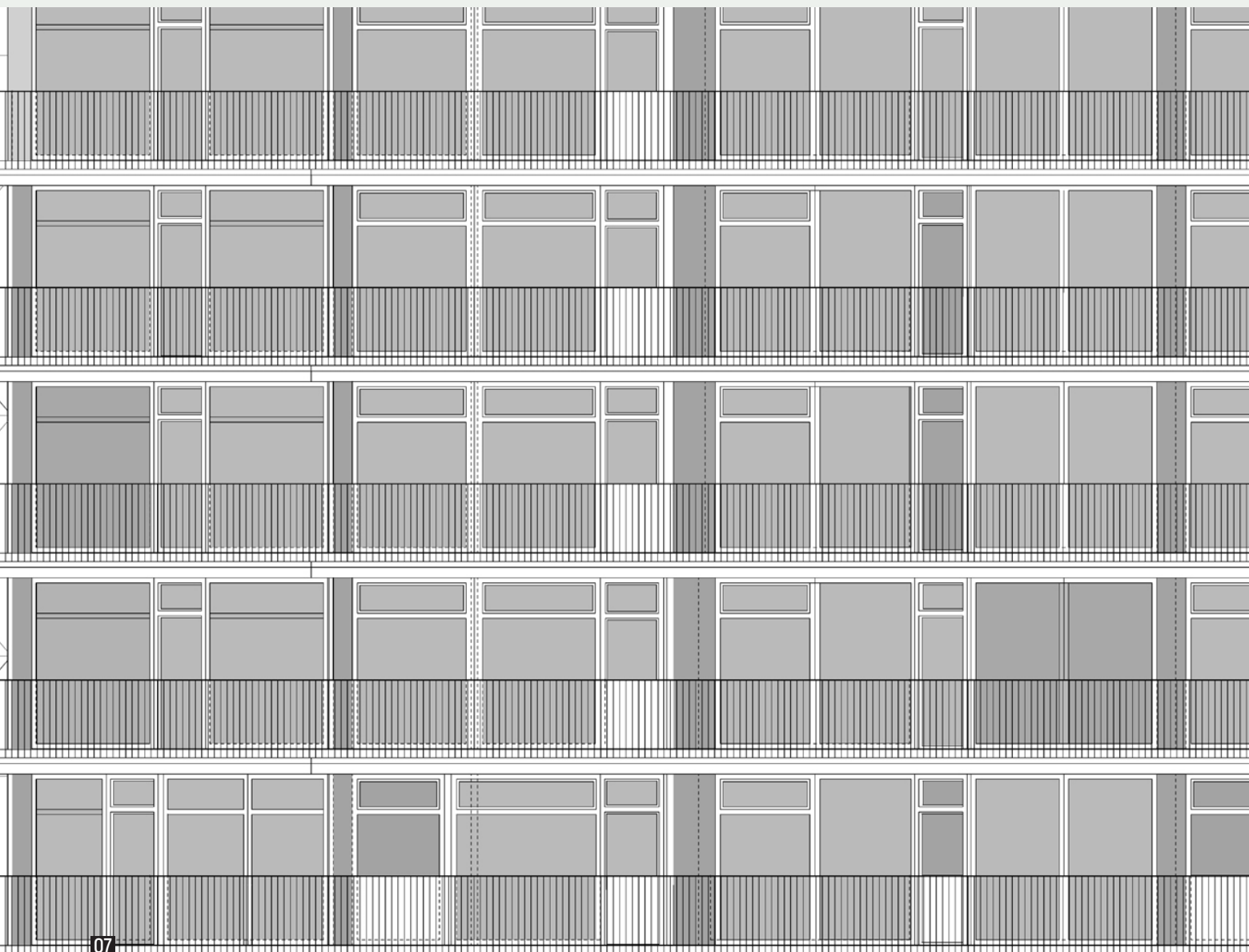
—Kovács a munkamódszerére jellemzően ezúttal is egy kicsi – általa csúnyának hívott – sörkarton makettel kezdte a tervezést. A küszöbmatekon túl – hogy ti. mindenképp el kellett érni egy bizonyos lakásszámot – már első gondolatával elvetette annak lehetőségét,

hogy gépszerűn folytassa az északról csatlakozó Kiss Gy.-ház és a nyugatról szomszédos Kovács-féle második ütem tömbjeit. Egy ilyen várostervezési beidegzettségekből származó képlet ugyanis egy délről zárt U alakot eredményezett volna, amelyet már a tervezés kezdeti szakaszában is rendkívül sötétnek ítélt. Miközben tisztában volt a lakásszámokra vonatkozó kíméletlen elvárásokkal, Kovács nemcsak a fényt akarta beengedni, de a beépítés struktúráját is fel kívánta törni, így a szomszédainál szellősebb javaslattal jelentkezett. Kívül mindkét utcán jelen volt ráadásul egy fellazítottan nem nevezhető térfal, ahol lakásarchitektúrával kellett a területet és felületet kitölteni. A telekkel szemben a Fórum tömege fordult be a debreceni kiskörút vonalán. Kérdés volt, hogy miképp lehet az avval szemben lévő sarkot rátett építészeti elem nélkül artikulálni, így Kovács az elvétel eszközhöz nyúlt. Volt egy olyan elképzelése, hogy segíthet a helyzeten egy geometriai mozdulat, így délről a tömböt felvágta és – mintha pogácsát szaggatna – kialakított belül egy kör alakú udvart. A második és a negyedik ütemek felé átriumot nyitott: a tűzfalak takarásán túl annyira húzta el szomszédaitól a hátsó traktusokat, hogy a telke mélyére eső közlekedőrendszer ne csak térbelivé váljon, de megkapja természetes világítását is.

04
05

- 06 A polikarbonát burkolat különösen erős felületjellegzet ad a homlokzatnak, amennyiben azon tükröződik a nap
- 07 A homlokzati üvegosztások, az előtte lévő pálcakorlát, továbbá az azt takaró polikarbonát réteg újabb példa arra a rétegjellegre, amely Kovács Péter több házán is megjelenik

07

—A tervtanács rokonszenvvel fogadta a javaslatot, Kovács pedig megfogadta a testület ajánlását arra vonatkozóan, hogy tegye feszesebbé a radiálisan szerkesztett saroksliccet. A kör méretét benapozási vizsgálatokkal igazolta, az átvágás metszékei pedig – erről később még lesz szó – tömör falplasztikát kaptak azért, hogy ne lehessen az itteni lakásokból egymás szájába látni. Hasonló okokból alakultak lőrésessé egyébként a gyűrűvég apartmanjaiban a kiszolgálóhelyiségek is.

—A részletek tekintetében is irányadónak mutatkozott a kismakett. Kovácsnak megtetszett ugyanis a födémelek – vékony sörkartonpengék – repetitív konstruktivizmusa –, így úgy döntött, erkélysort akaszt a homlokzatokra. A Schöck-lemezek – a hőhídmentességen túl – nemcsak a kívánt esztétikai hatás szempontjából bizonyultak megfelelőnek, de szerencsésen javították a lakások akusztikáját is. Annak érdekében viszont, hogy ne egy gangos tipológia szülessen erre a forgalmas sarokra, Kovácsék geometrikus famotívumokkal nyomtatott polikarbonát réteget húztak a homlokzat elé. Ennek nyílásosztását,

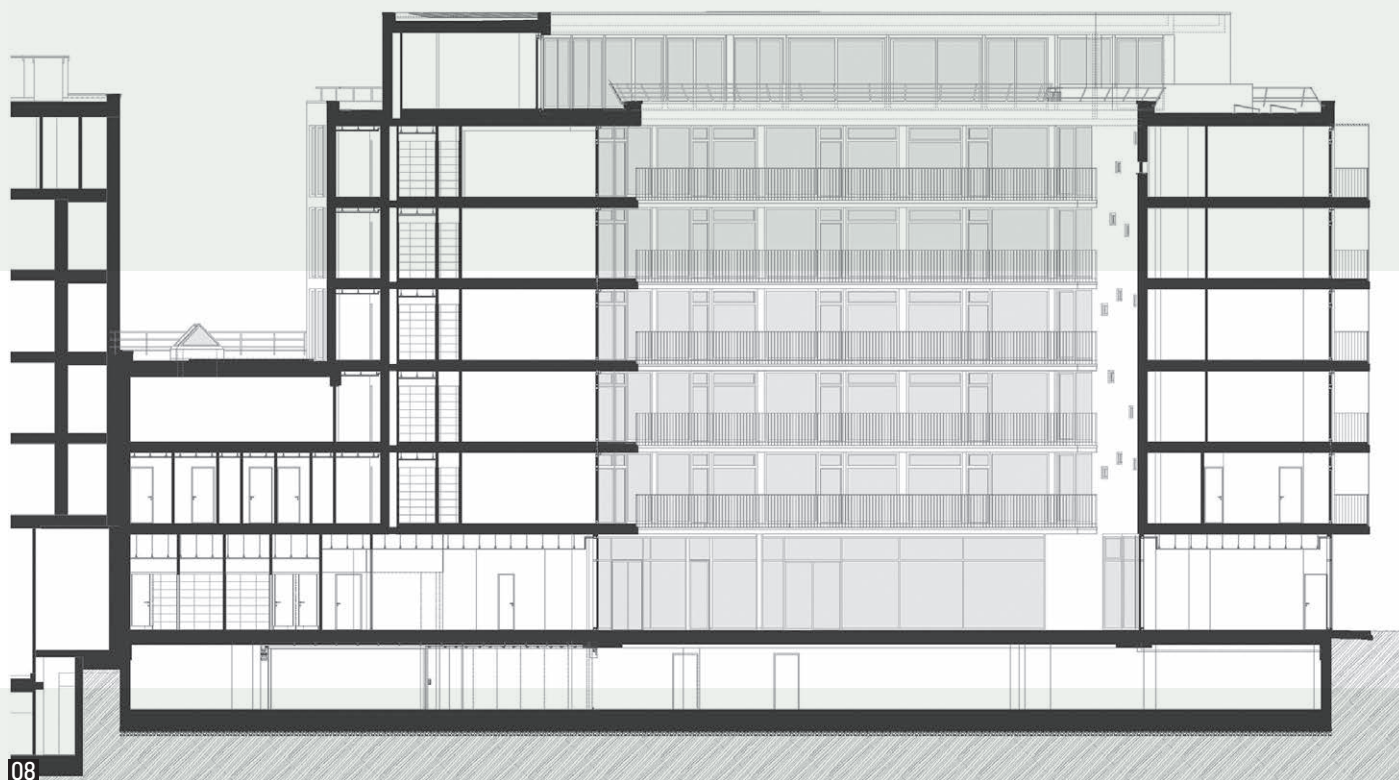
06
07
10

motívummennyiségét is a matek inspirálta, mint ahogy azt is, hogy javaslatára összevonják a telket a Kiss Gy.-féle északi szomszédossal. Utóbbi ugyanis lehetővé tette, hogy a már elkészült kondomínium garázsbejáratáról tárják fel az V. ütem pincéjét.

—A lakásokat tartalmazó két tömeg egy üzlet-vendéglátó tömegalapra ül rá. Kovácsék úgy gondolták, hogy este ez egy alsó fényttest, ezért a sarokbejáratot is megvilágították: szép gesztus, de sajnos a valóságban ez már nem jelenik meg ennyire érthetően. A házba jellemzően kétszobás térlakások kerültek a nappali és a hálószoba között elhúzható négytáblás tolófallal. A legfelső szinten két penthouse található. Ezek a luxuslakások – teraszukon jakuzzival – nem szerepeltek az eredeti terveken. A megbízó kérésére kerültek a tetőre, amikor kiderült, hogy nem növelik az építménymagasságot. Készült az első emeleten egy felülvilágítóval bevilágított wellness egység is (öltözők, medence, szauna), sajnos azt még nem üzemeltették.

—A műfaj mai, magyarországi kitettségét jól illusztrálja két történet. Kovács már vagy féltucatnyi terven

08

- 08 Keresztmetszet a körudvaron keresztül. A „tapadó” épületrészbe került a fitness, amely jelenleg még sajnos nem üzemel
- 09 Sörkartonból készített első „csúnyamakett”, amely ezúttal is rögzítette azokat a mozdulatokat, amelyek az épület tér- és telepítésszerkezetét alakították
- 10 A polikarbonát felületen újabb réteggént tűnik fel a környék egykori fasorainak emléket állító geometrikus motívumrendszer

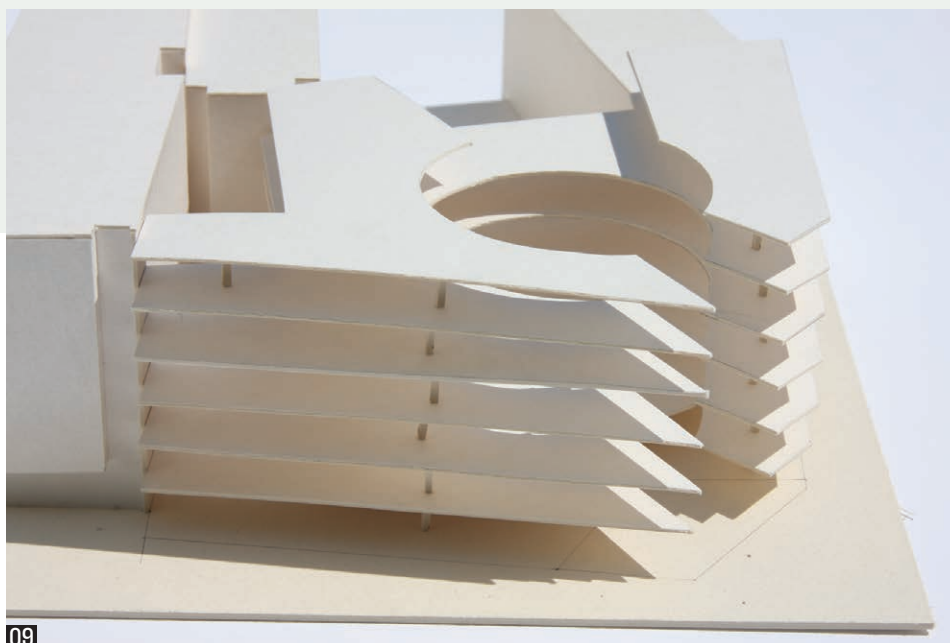
kísérletezte ki az utcai homlokzaton szereplő korlát forszát. Mekkora sűrűséggel, milyen szelvényméretekkel és befogásokkal kell dolgozni ahhoz, hogy az ne lengjen ki – mint ahogy az megtörtént egyébként Tomay Tamás Gül Baba utcai lakóháza esetében is. A terveket lekonszignálták, az anyagot kiírták, amikor az egyik művezetés alkalmával Kovács Péter mint egy háromszázhatvan folyóméter tervidegen vasra lett figyelmes. Kérdésére, hogy mi lesz ebből, azt válaszolták, hogy korlát. A kivitelező – a korábban leírt anyagi egyensúlyok okán – nem volt hajlandó a terveken szereplő változatot beépíteni, mondván, az anyagot már megvette. Azért, hogy a tervek integritása valamelyest megmaradjon, Kovács kénytelen volt a főépítésznél feljelenteni a vállalkozót, aki csak ennek hatására alkalmazta a jelenleg is látható megoldást. Annak érdekében viszont, hogy a viszony ne mérgesedjen el, és nagyobb anyagi kár se érje a kivitelezőt, Kovácsék úgy módosították a rajzokat, hogy a vasak végül a hátsó lépcsőházba kerülhettek.

—Ugyancsak árulkodó a homlokzati üvegfalak sorsáról folytatott beszélgetés. A beruházó felvetette, mennyivel olcsóbb lenne háromrétegű üvegfal helyett harminccentis Porotherm szerkezetet alkalmazni tizenöt centis hőszigeteléssel. Amikor viszont Kovács számításokkal szemléltette, mennyivel kevesebb eladható négyzetmétert jelent ez a megoldás, a kérdés – tisztán a matek miatt – azonnal lekerült a napirendről. Alkuk egy építészeti gondolatért: egy anyag és egy szín itt, egy részlet és egy ajtótypus ott – a műfaj mindennapos realitásai.

—Visszatérnék a hasíték kérdésére, ugyanis figyelemre méltónak tartok egy számomra kedvesnek tűnő

– jöllehet véletlen – együtthangzást. Megyik János 2005-ben jelölte meg monumentális épületplasztikával a Debreceni Egyetem Élettudományi Központ és Könyvtár bejáratát. [6] Mintha a gesztus távoli visszhangja jelenne meg a Párizsi Udvar bejárati falán. Annak érdekében, hogy a bejárati metszékekre ne kerüljön felirat, Kovács Péter egyszerű plasztikával redőzte meg a két falat. A mintázat a sűrűfényben markáns, majd a Nap járásával fokozatosan láthatatlanná szelídül. Méz a szemnek, miközben invokál egy közel húszéves motívumot. Ami, ha gesztusként egy harmadik helyen is felbukkanna, akár helyi hagyományt is teremthetne. Csak szólok.

—Ha pályakezdő építészkritikus lennék, akkor ebben a cikkben oldalakat szenteltem volna az óriás falu és a nagyváros harcának. A térsebek, tértraumák és tértévedések debreceni történetének, [7] annak, hogy ez a város épp abban a pillanatban akar nagyvárossá válni, amikor a középkori alapokon szerveződő európai város mint projekt már kész, befejezett. Ez a kor már nem a Grossstadté, hanem a metropoliszé. Írtam volna továbbá a civisház-nosztalgiaőről és megtartásának lehetetlenségéről. Meg arról, hogy ha – Rem Koolhaasszal szólva – a modernitás reziduáliája a szeméttér, akkor érdemes lenne megvizsgálni, hogy a kortárs debreceni urbanisztika mennyiben tekinthető a modernitástörténet nagyítóval olvasható lábjegyzetének. De erről nem akartam írni. Céлом az volt, hogy rövid szövegemléket állítsak a tervezés történetének és azoknak a rafinériáknak, amelyek elengedhetetlenek voltak Kovács Péter részéről ahhoz, hogy egy látványos és kreatív megoldás szülessen egy irgalmatlanul nehéz, ráadásul heteronóm műfajban.

09

10

A debreceni repülőtér irányából megközelítve a belvárost már nagy távolságból feltűnik a Kovács Péter DLA által tervezett saroképület, amely tömegével és a kialakított belső udvar nyitottságával oldja a környezet nagy tömegű épületeinek látványát. Az épület ezen nyitottsága a múlt építészeti korszakára jellemző nagyméretű belső tér vonalait idézi fel újraértelmezett formában, ami a beruházónak lehetővé tette, hogy a belső, de nyitott udvarra tájolja a lakásokat, intimitást és zajmentességet biztosítva. Ugyanakkor ezen belső udvar nyitottsága az utca felé a belső terek korábban alkalmazott elszigeteltségét oldotta fel, és mind a benapozás, mind pedig a szubjektív térérzet tekintetében megnövelte a lakások használhatóságát, a használat minőségét, így értékesítési potenciáljukat is. A belső udvar nyitottsága a földszinten kialakított étterem és konferenciaterem számára szívóhatást gyakorol az utca felől, a belső tér földszintjén kialakított teraszos étterem és kávézó igazi belvárosi, de egyúttal intim hangulatot biztosít a város lakosságának. Az épület homlokzati síkján elhelyezett polikarbonát borítások egyrészt védelmet jelentenek a nagy forgalmú belvárosi út zajától, másrészt a tükröződő homlokzati elemek a reggeli és délutáni napsütésben különleges fényjelenséget képeznek a nagy forgalmú út mentén a visszatükröződő fényekkel. | Dr. Kelemen György ügyvezető, PÁRIZS PALACE Kft.

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Bun, Zoltán: „Architektúra, avagy építészeti körúton Debrecenben – 1, rész: Debrecen falai 1 – Kovács Péter és Lengyel István munkái”, in *Debreceni Disputa*, Vol 2, No 7-8 (2004), pp 55-60.
- [2] Bun, Zoltán: „Eastendism, Helytelen városiasság: Debrecen északkeleti belváros megújítása: Piac, Fórum, satöbbi... (Finta Studio)”, in *Debreceni Disputa*, Vol 7, No 2 (2009), pp 32-39.
- [3] Bun, Zoltán: „Média által homályosan: A modern Debrecen településképe”, in Bódi Katalin – Lapis József (eds): *A debreceniség mintázatai: Városi identitás és a lokális emlékezet rétegei a kora újkortól napjainkig*, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen 2020, p 373.
- [4] Bun, Zoltán: „Architektúra, avagy építészeti körúton Debrecenben – 7, rész: Tér versus program, Kovács András munkái”, *Debreceni Disputa*, Vol 3, No 3 (2005), pp 40-44.
- [5] Bun, Zoltán: „Architektúra, avagy építészeti körúton Debrecenben – 6, rész: „Lakjunk jól...” 2 – Kiss Gy Imre munkái”, *Debreceni Disputa*, Vol 3, No 3 (2005), pp 33-37.
- [6] Bun, Zoltán: „Idegen van közöttünk, Disputális stílusgyakorlatok – 7, rész: Debreceni Egyetem Élettudományi Központ és Könyvtár (Golda-Szenderffy-Mészáros)”, *Debreceni Disputa*, Vol 5, No 1 (2007), pp 43-46.
- [7] Bun, Zoltán: „Debrecen modern építészeti örökségéről: Avagy képesek-e huszadik századi épületek meghatározni a jelen városi identitásképet”, in Kerékgyártó Béla – Szabó Levente (eds): *Továbbépítés és újrahazsnosítás*, BME Építőművészeti Doktori Iskola, Budapest 2018, pp 126-141.

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Barta Ádám, Szűcs Ágnes, Trippó Benjamin, Varga Mariann | STATIKUS TERVEZŐ: Janik Ottó | ÉPÜLETGÉPÉSZ TERVEZŐ: Bánhalmi János | ELEKTROMOS TERVEZŐ: Czégé Zoltán | GYENGEÁRAMÚ TERVEZŐ: Kiss Gábor | KÖZLEKEDÉSTERVEZŐ: Gulyás Imre | TŰZVÉDELMI TERVEZŐ: Lázár Miklós

Author: Ware-Nagy, Orsolya

Affiliation: Artifex Kiadó

Title: WORLDWIDE MASS HOUSING, WHERE ARE WE HEADED

Citation: Metszet, Vol 16, No 2 (2025), pp 20-25,

DOI: 10.33268/Met.2025.2.2

<https://doi.org/10.33268/Met.2025.2.2>

Received: 01 April 2025

Accepted: 04 April 2025

Published: 23 April 2025

Summarizing the "Reconceptualizing Urban Housing" exhibition at the 2023 Venice Architecture Biennale, which showcased projects architecture studios, all led by women, addressing the growing global need for urban housing and livability. Despite diverse geographical and cultural contexts (including Uganda, UK, Canada, Malaysia, Mexico, France, Netherlands, Germany, and USA), the featured projects shared a commitment to social and environmental sustainability, exploring approaches to community, identity, and well-being in mass housing. Key themes included contextual sensitivity, the use of local materials and labor, the revitalization of inner cities, the creation of vibrant residential communities, and the balance between private and communal spaces, highlighting a shared ethos in contemporary housing design despite varied local conditions.

TÖMEGES LAKÁSÉPÍTÉS A VILÁG KÜLÖNBÖZŐ TÁJAIN MERRE TARTUNK?

EGY KIÁLLÍTÁS TANULSÁGAI

Világszerte növekvő szükséglet jelentkezik városi lakásokra, különösképpen a városközpontokban. A sürgető igény okozta verseny közepette a beruházók, tervezők sok igen fontos tényezőt figyelmen kívül hagynak, így a közösség, az identitás és az élhetőség kérdését. Bár a világ egyes tájain a nagyvárosok különböző problémákkal szembesülnek, egy kérdés mégis összeköti őket: hogyan lehetne élhetőbbé tenni a városi lakásokat? Hogyan járulhat hozzá a lakások kialakítása a lakók jóllétéhez és életminőségének javulásához?

—Ezekkel a kérdésekkel foglalkozott a 2023-ban, a 18. Velencei Építészeti Biennáléra [1] készült, Reconceptualizing Urban Housing [2] (*A városi lakás újragondolása*) című kiállítási anyag, amelyet az Európai Kulturális Központ (European Cultural Centre, ECC) Time Space Existence kiállításának keretén belül mutattak be. Az összeállításban szereplő projektek mind a tömeges városi lakásigényre keresnek választókat, a közreműködő kilenc építésziroda pedig földrajzi és kulturális szempontból is széles merítést ad, egy dolog viszont összeköti őket: mindegyik irodának női vezetője van.

—Építész, női építész – e sorok írója (érintettsége révén) szeretne tartózkodni ezektől a kreált kategóriáktól, hiszen az építészeti tervezésnek nincs – nem kellene, hogy legyen – neme, viszont itt valóban ez volt a kiválasztási szempont, ezt letagadni sem lenne szerencsés. Földrajzi szempontból Európán és Észak-Amerikán túl számos fejlődő országból bemutatnak projekteket, például Ugandából, Malajziából, Mexikóból stb., ezzel a tipológia, az éghajlat, a gazdasági és kulturális tényezők sokféleségét tárják fel, miközben arra is rámutatnak: a társadalmi és környezeti fenntarthatóság iránti elkötelezettség éppoly fontos, bárhol is építünk a világban.

—A kiválasztott projektek mind új utakat keresnek, új gondolkodásmódokat mutatnak be a lakhatás kérdése kapcsán, merészen közelítenek az élhetőség kérdésköréhez, vizsgálják a közösségi lét és a magánélet közötti egyensúlyt. Egyszerre vizsgálnak egy sor szociális és gyakorlati tervezési szempontot, az előbbihez tartoznak a társas kapcsolatok, az alkalmazkodóképesség, az identitás, míg utóbbihoz például

01

11

02

- 01 Egy-egy projekt a kiállításon szereplő kilenc iroda munkái közül
 02 Affordable Housing II
 03 Unity Place

03

FOTÓ | PHOTO
v2com

SZERZŐ | AUTHOR
Ware-Nagy Orsolya, v2com

a lakóterekben a természetes fény és a szellőzés megoldása, vagy a külső terekhez való hozzáférés. Ezek a szempontok összekötik az egyes projekteket, míg a helyi épített környezet és demográfiai jellemzők minden esetben egyediek. A kilenc iroda összesen 18 projekttel szerepelt, de a következőkben – a terjedelmi korlát miatt – minden irodát egy-egy projekten keresztül mutatunk be. Lássuk tehát, milyen lehetőségek állnak a kollektív lakhatás előtt, hogyan lehet a tömeges lakás élhető a lakói számára!

—A résztvevő építészirodák a következők: Adengo Architecture, Uganda; Alison Brooks Architects, Egyesült Királyság; Dubbeldam Architecture + Design, Kanada; Eleena Jamil Architect, Malajzia; Fernanda Canales Arquitectura, Mexikó; Manuelle Gautrand Architecture, Franciaország; Mecanoo, Hollandia; Meyer-Grohbruegge, Németország; Studio Gang, Amerikai Egyesült Államok.

ADENGO ARCHITECTURE, UGANDA

—A kutatófókuszu építészirodát Doreen Adengo alapította 2015-ben. Az iroda – amelyet Adengo 2022-ben bekövetkezett halála óta munkatársai visznek tovább – a várostervezéstől a belsőépítészeti tervezésig a multidiszciplináris együttműködésben és a kutatásban látja

az építészet megújításának lehetőségét a fővárosban, Kampalában, és szerte az országban. Küldetésük, hogy az afrikai országokban nyilvánvalóvá tegyék a beruházók és a lakók számára, hogy az átgondolt építészeti és várostervezés az emberek mindennapi életét teszi jobbá, és a városok fenntarthatóbb épülését segíti. Az iroda elkötelezett a szociális lakásépítés mellett, projektjeikre jellemző a megfizethető és fenntartható lakásépítés, válaszként az afrikai kontinens szélesebb urbanizációjára, illetve a saját otthonukat építő jelentős helyi lakosság problémáira.

—Doreen Adengo több kiállítást és workshopot vezetett, amelyek az ugandai urbanizációt mutatták be, így a kampalái Goethe-Zentrumban és a Müncheni Műszaki Egyetem építészeti múzeumában. Munkatársai az ő kutatói munkásságát és építészeti hitvallását követik.

Affordable Housing II

—Gayazában, Kampalától mintegy 20 kilométerre épül a hét darab háromszintes épülettömbből álló lakóegyüttes, amelyet úgy illesztettek a domborzatra, hogy minimalizálják a földmunkát. A téglá erős jelenlétét az áttört, hézagosan rakott falak oldják, amelyek a lépcsőházakat rejtik magukban. A tömböket összekötő hidak és a folyosók nyitottak, ez segíti a légáramlást és a terek ellátását

02

04

- 04 In-Vert Apartmanház
- 05 Bambusz Teraszházak
- 06 Vecindad Monte Albán

05

természetes fénnel. A lokális gazdaságot ösztönző döntés volt, hogy a téglát helyben préselik, helyi munkaerő igénybevételével. A lakásokhoz kapcsolódó közösségi terek, sportlétesítmények és a helyi kiskereskedők számára kialakított bérelhető üzlethelyiségek élő lakókörnyezetet hoznak létre, miközben a tágabb környezetet is szolgálják. [3]

ALISON BROOKS ARCHITECTS, EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

—Jelenleg az egyik legnagyobb hatású építésziroda az Egyesült Királyságban. Az új építészeti formanyelv megteremtése és a közösségi szerepvállalás áll kutatásuk fókuszában. Az inkluzív szemléletű várostervezést szobrászi építészeti formanyelv egészíti ki. Alison Brooks számára a lakásépítés az építészeti tevékenység legfontosabb hozzájárulása a társadalomhoz. Tervezési munkái a beépítési tervektől az egyes lakások kidolgozásáig terjednek, és fontosnak tartja a többlakásos projektek esetén a különböző bevételű társadalmi csoportok közelítését egymáshoz, ezáltal az építészetén túl társadalmi hatást is elér: változatos lakóközösségeket hoz létre. Fontos számára a társadalmi szerepvállalás, a társadalmi sokszínűség elősegítése egy diverz és befogadó lakóközösség közös identitása által.

—Az iroda munkáját számos díjjal ismerték el, köztük 2020-ban a Dezeen Év Építészé díjával. Ezenkívül egyedüli brit építészirodaként birtokosai az Egyesült Királyság három legrangosabb építészeti díjának: a RIBA Stirling-díjnak, a Manser-éremnek, valamint a Stephen Lawrence-díjnak.

Unity Place

—South Kilburn London északnyugati részén fekszik, ez a projekt pedig egy húszéves területfejlesztési terv része: két 1960-as évekbeli toronyház helyére épült a három tömb, melyek közül a legmagasabb is csak hatemeletes. Megjelenésük az angol vidéki kúriákat idézi, a tömbök

közös kertfelület köré szerveződnek, a homlokzatokat változatos ablakok, erkélyek és franciaerkélyek tagolják, és minden lakás két irányba tájolt, így a szép kilátás, a bőséges természetes fény és a keresztszellőzés is megoldott. A 2,6 méteres belmagasság nem tűnik soknak, de épp annyival több a minimum előírtnál, hogy a lakóterek kellemesnek, tágasnak hatnak, amit a padlótól mennyezetig érő ablakok is elősegítenek.

DUBBELDAM ARCHITECTURE + DESIGN, KANADA

—Kutatásfókuszú, társadalmi kérdésekre érzékeny tervezési mód jellemzi az irodát, amelyet Heather Dubbeldam alapított. Innovatív, részletgazdag és környezettudatos projektjeik kidolgozása során a helyi környezet és közösség fontos szerepet játszik. Munkáik közös vonása a fenntarthatóság, legyen szó akár irodáról, vendéglátóhelyről, lakóépületről vagy tájépítészeti tervről. Számos díj és rengeteg publikáció kíséri munkájukat, közülük is kiemelkedik a Professional Prix de Rome in Architecture díj.

—Kutatási munkáik izgalmas példája a „Missing Middle” (fordíthatjuk „hiányzó láncszemnek”), amely a családi házak és a soklakásos társasházak közötti átmeneti megoldásokat keresi, így a középmagas, több lakóegységes lakásformákat.

In-Vert Apartmanház

A Torontóba tervezett, egyelőre nem megépült projekt a tipikus 20. század közepi háromszintes lakótömbből indul ki – itthon a szabályozási környezet miatt ez inkább négyszintes lenne –, amely további két szinttel egészül ki, kissé visszahúzza. A szabályos ablakraszterben megjelenő nagyobb nyílások tágas loggiákat rejtenek, amelyek afféle „inverz külső tereként” képeznek átmenetet az utca és a lakótér között. A koncepció szerint ezek a növényzettel ellátott terek apró kertekként gazdagítják az emeleti lakásokat, ami épp az a kicsi plusz, ami a legvonzóbb lehet egy családi házban egy lakásból nézve, és

04

03

sokkal nagyobb hozzáadott értékkel bír, mint egy keskeny erkély egy többszintes házban.

ELEENA JAMIL ARCHITECT, MALAJZIA

—A 2005-ben alapított irodára jellemző az ázsiai városok építészetébe illeszkedő, mindig a helyi kontextusból és gyökerekből kiinduló, kutatásalapú építészeti tervezés. A környezeti és gazdasági fenntarthatóság mellett a társadalmi fenntarthatóságra is összpontosítanak. Munkáikban, amelyek között könyvtárak, oktatási épületek, irodák és lakóépületek is szereplenek, a hagyományos malajziai építéstechnikát ötvözik a modern tervezéssel. A helyi anyagokból az értő felhasználás következtében tartós építőanyag válik, így például a bambusz széleskörű, nem csak tartószerkezeti felhasználása is a fenntarthatóság szép példája. A természetes fény és szellőzés egyszerű és megfizethető megoldásokat nyújt a gépészt és fenntartási költségek nélkül.

Bambusz Teraszházak

—Az építés alatt álló „Bamboo Terrace Homes” projekt elsődleges építőanyaga a bambusz: az előregyártott keret-állások bambusz rúdszerkezetűek, a lakások külső falai pedig bambuszból készült kompozitlemezek, egyedül a lakásválasztó falak épültek tűzgátló téglából. A trópusi éghajlat hagyományos háztípusát látjuk itt modern és tartós megjelenésben, a hagyományos építés jól bevált előnyeivel, mint a fedett-nyitott területek bőséges és változatos alkalmazása, ami nagyban hozzájárul az életminőség javulásához.

FERNANDA CANALES ARQUITECTURA, MEXIKÓ

—A mexikóvárosi székhelyű iroda a lakás és a város közötti kapcsolat újradefiniálását kutatja, tervezési munkái is ezen a skálán mozognak. Kutatásuk fókuszában a mexikói magán- és közterületek közötti feszültség áll, amelyben az otthon inkább a közterület kiterjesztése, mint önálló egység. Kutatásaik foglalkoznak továbbá

a meglévő, felhagyott épületekkel és a vegyes használatú épületek fenntartható megújításával is, valamint a közösségfókuszú tervezéssel. Épületeik mindig a meglévő épített környezetbe szövdnek bele, alkalmazott anyagaik egyszerűek, és mindig szem előtt tartják a természetes fény és a keresztzellőzés, valamint a biztonságos lakókörnyezet biztosítását. Fontosnak tartják, hogy a végtelen és elterülő kertvárosok és külvárosok gyűrűi helyett viszáhozza a lakófunkciót a belvárosokba, amelyek ezáltal előbbek lehetnek. Projektjeik a kollektív lakás szép példái, valós alternatívát nyújtanak az önálló családi ház után vágyakozóknak, valamint új alapokra helyezik a mexikói lakosság 70%-át érintő informális lakásmódokat.

—Fernanda Canalest a The New York Times a világ tíz legfontosabb vezető női alakja közé választotta, munkáit pedig a londoni Királyi Művészeti Akadémián, a stuttgarti ifa galériában és a Velencei Biennálén is bemutatták.

Vecindad Monte Albán

—2020-ban Mexikóban kilencmillió háztartásnak volt szüksége megfelelő lakhatásra, miközben ötmillió lakás üresen állt. A Vecindad Monte Albán 24 lakóegységet illeszt be egy kialakult lakókörnyezet üres területére. Ez a hagyományos vecindades újraértelmezése, ahol a privát lakóterek egy központi tér köré szerveződnek, ahol közös konyha és fürdőszoba is található. Minden lakóegység külön is megközelíthető, miközben az átjárás is biztosított a belső udvarokon keresztül. A belső udvarok jól tagolják a tömböt, további megnyitásra adnak lehetőséget, így az ablakok több irányba nézhetnek – ahol lehetőség volt rá, ott tetőbevilágítókat is elhelyeztek.

MANUELLE GAUTRAND ARCHITECTURE, FRANCIAORSZÁG

—A párizsi építészirodát Manuelle Gautrand alapított 1991-ben. Innovatív és érzékeny építészetiük a lakástól a városi léptékig terjed, a megszokott, sablonos formák helyett minden helyszínen az egyediséget keresik,

05

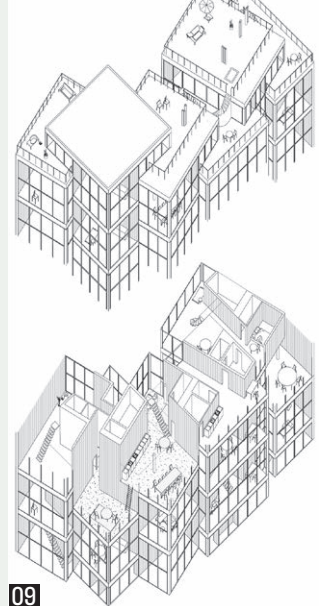
06

07

08

09

megoldásaikra szépség és költségség jellemző. Változatos munkáik a vegyes felhasználású fejlesztésektől a múzeumokig, szállodákig, lakásokig, sportkomplexumokig terjednek. Díjaik között kiemelt helyet foglal el a 2017-es Európai Építészeti Díj, az Európai Építészeti Központ és a Chicago Athenaeum közös díja.

—Lakóépületeik tervezésénél fontos szempont, hogy a sűrű beépítés és az élıhetőség hogyan hozható egyensúlyba. Emellett foglalkoznak a városi mezőgazdasági tevékenység lehetőségeivel és határaival, valamint a lakófunkcióhoz kapcsolódó különböző célú közösségi terekkel. Aktív elkötelezettjei a klímaváltozás és a környezetszennyezés elleni küzdelemnek. Keresik annak lehetőségét, hogy helyi forrásból származó, alacsony szén-dioxid-kibocsátású anyagokat használjanak fel, az alacsony energiafogyasztást pedig bioklimatikus és passzív rendszerekkel segítik elő.

Folie Manuguerra

—Az Estebe-Cathala Architectes irodával együttműködésben tervezett lakóprojekt Montpellier városában épül, öt darab 8 és 11 emelet közötti magasságú toronyból áll. A koncepció a helyi történelmen és a természeti környezeten alapszik. Bőséges és nagyvonalú közösségi tereivel, a felsőbb szintekre is kiterjedő növénytelepítéssel, a parkolási szintek építésekor kitermelt talajmennyiség dőngölt földként való újrahasznosításával a környezeti és társadalmi fenntarthatóságot helyezi előtérbe, és helyi gazdaságserkentő hatása is van.

MECANOO, HOLLANDIA

—Az 1984-ben Delftben alapított irodát Francine Houben vezeti, a multidiszciplináris tervezőiroda 25 ország kreatív szakembereiből áll, köztük építészek, belsőépítészek, városrendezők, tájépítészek. Munkáikra is jellemző a szakmákon átívelő gondolkodásmód és az egyedi megközelítés, amely mindig a hagyományostól eltérő eredményt hoz. Portfóliójukban lakóépületek, oktatási, kulturális, vallási, vendéglátó épületek, sport-, illetve kereskedelmi létesítmények egyaránt szerepelnek. Lakóépület-tervezéseik elsősorban a városi léptékre fókuszálnak, támogatják a vegyes használatú területeket, céljuk mindig egy élő városrész létrejötte az emberi léptékre és az egyénre összpontosítva. Szociális lakásépítési munkáik során legfontosabb szempontok a megfizethető lakhatás, a flexibilitás, a magán- és közösségi terek

egyensúlya, valamint a környezettel való kapcsolat és az identitás kérdése.

Amstel Dizájnnegyed

—Az „Amstel Design District”, amelyet az amszterdami KettingHuls irodával együttműködésben terveztek, és kivitelezése folyamatban van, a hosszú távú rugalmasságot helyezi előtérbe azáltal, hogy fenntartható, befogadó és változatos lakóközösséget hoz létre. A lakások egy része szociális bérletű, míg másokat piaci alapon értékesítenek, a kapcsolódó funkciók között pedig irodák, üzlet-helyiségek, közösségi létesítmények és múzeum is helyet kapott. A célközönség a fiatal városlakók köre: a város, a köztér amolyan „nappaliként” szolgál számukra.

MEYER-GROHBRUEGGE, NÉMETORSZÁG

—A 2015-ben alapított irodát Johanna Meyer Grohbrügge vezeti. Tervezési gyakorlatuk a status quo megkérdőjelezésével új formák és tipológiák kidolgozását célozza. Az intuíció és a pragmatikus megközelítés egyensúlya, összetett problémák megoldása egyszerű építészeti gesztusokkal és anyagokkal, mértékletesen gazdálkodva az erőforrásokkal: ezek a legfontosabb elveik.

—Munkáik során, amelyek között szerepelnek galériák, lakó- és irodaházak, kiállítási és bútortervek, az ember és épített környezete közötti egyedi kapcsolatot szeretnék megteremteni azáltal, hogy tanulmányozzák az együttélés és az együtt dolgozás különböző módjait. Újabb projekteikben a lakók változó igényeire gondolva terveznek, kész program helyett a változtathatósághoz szükséges kereteket hozzák létre. A közösségi és privát terek közötti feszültséget vizsgálva tárják fel a közösségi létben rejlő lehetőségeket, és inkább a határok elmosása felé mozdulnak el, ami a közösség jelenlegi definíciójának újragondolásához vezet.

Kurfürstenstrasse

—A 2022-ben megépült projekten együtt dolgoztak a Sam Chermayeff irodával, és 25 egységet helyeztek el hat, egymásba metsződő tömbben. A szomszédos lakóterek összemossódnak, egymásba folynak, csak a fürdőszobák zártak teljesen. A határokat falak helyett szintkülönbségek, sarkok és az átlátást gátló elemek alkotják, az együttélés ilyen radikális megközelítése próbára teszi a lakók rugalmasságát, hiszen felmerül, mi az, ami megosztható, és melyek azok a terek, amelyeket privátként kell megtartani.

- 07 Folie Manuguerra
- 08 Amstel Dizájnnegyed
- 09 Kurfürstenstrasse
- 10 City Hyde Park

- 11 Alison Brooks, Fernanda Canales, Doreen Adengo, Heather Dubbeldam, Jeanne Gang, Eleena Jamil, Manuelle Gautrand, Francine Houben, Johanna Meyer-Grohbrügge

STUDIO GANG, AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

—A Jeanne Gang alapított és vezette, építésszettel és várostervezéssel foglalkozó iroda székhelye Chicagóban van, de New Yorkban, San Franciscóban és Párizsban is van irodájuk. Számukra a tervezés az az eszköz, amelyen keresztül közelebb hozhatják az embereket egymáshoz és a környezetükhöz. A kutatás és a kísérletezés fontos aspektusa a munkájuknak, amelyet a más szakterületek képviselőivel való szoros együttműködés jellemez. Építészeti terveikre jellemző a közösség érzése és az erős kapcsolat a külső térrel. Lakóépületeikkel arra keresik a választ, hogy hogyan növekedhetnek fenntartható módon az amerikai nagyvárosok, hogyan lehetnek egyszerre ellenállóak és élők. Működésüknek számottevő része a publikációk írása és a kiállítások szervezése, hogy a közvélemény figyelmét felhívják és változást idéznek elő. Megközelítésüket Jeanne Gang „cselekvőképes idealizmusnak” nevezi. A National Design Award in Architecture díjjal is elismert iroda munkái szerepelnek többek között a Pompidou Központ, a Kanadai Építészeti Központ, és a Chicagói Művészeti Intézet állandó gyűjteményében.

City Hyde Park

—A 2016-os chicagói City Hyde Park egy sűrűsödő külvárosi területen helyezkedik el. A vegyes felhasználású, 12 szintes lakóépület szokatlan tartószerkezettel épült: egymásra helyezett betonpanelek sora alkotja a vízszintes és függőleges teherhordó szerkezetet, az árnyékolókat és az erkélyeket is. Az erkélyek a lakótér kiterjesztései,

mozgalmas hálózatot alkotnak a homlokzaton változatos átlátásokkal, ami a szomszédsági kapcsolatokat segíti elő.

—Az építészirodák tervezésmódszertanát és a bemutatott projekteket áttekintve megállapítható, hogy a földrajzi és társadalmi sokféleség ellenére is sok mindenben hasonlítanak egymásra. E hasonlóságok nagyrészt nem függetlenek: kizárt, hogy lenne ma olyan építésziroda – legyen akár férfi vagy nő az élén –, amely számára ne lennének fontos az adott hely sajátosságai, a környezetbe való gondos illeszkedés, a fenntarthatóság, a helyi építőanyagok és munkaerő előnyben részesítése, a lakófunkciótól sokszor megfosztott belvárosok revitalizálása, vagy a lakóközösségek élővé tétele, a szomszédsági kapcsolatok erősítése. Hogy csupa nők vezette irodát kértek fel a kiállításon való részvételre, annak oka valószínűleg nem is az, hogy a nők máshogy terveznek, vagy másként gondolkodnak városfejlesztési vagy társadalmi kérdésekről, hanem inkább a figyelemfelkeltés, egyfajta pozitív diszkrimináció, amire – sajnos – még mindig szükség van. Ezenkívül pedig a kiállításra való felkészülés közbeni együttműködés, amely elősegíti, hogy ezek az irodák tudjanak egymásról, megismerjék egymást, és a későbbiekben is kooperálhassanak, vagy segíthessék egymás munkáját. Amire szintén – ám egyáltalán nem sajnos – nagy szükség van.

Forrás: v2com, reurbanhousing.com

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Biennale Architettura 2023 [honlap], hozzáférhető: <<https://www.labiennale.org/en/architecture/2023>> [utolsó belépés: 2025-03-31].
- [2] Reconceptualizing Urban Housing [honlap], hozzáférhető: <<https://www.reurbanhousing.com/>> [utolsó belépés: 2025-03-31].
- [3] „Time Space Existence, Venice 2023: reconceptualising urban housing”, *On Site Review*, Issue 45: „Houses and Housing”, pp 32-39, hozzáférhető: <<https://issuu.com/onsitereview/docs/onsite45housing>>, [utolsó belépés: 2025-03-31].

Author: Csanády, Pál

Affiliation: Artifex Kiadó

Title: IS TIMBER CONSTRUCTION THE FUTURE

Citation: Metszet, Vol 16, No 2 (2025), pp 26-31,

DOI: 10.33268/Met.2025.2.3

<https://doi.org/10.33268/Met.2025.2.3>

Received: 26 March 2025

Accepted: 01 April 2025

Published: 23 April 2025

MOOS PROJECTS, HOLLAND; ARCHITECT: CONCRETE ARCHITECTURAL ASSOCIATES BV

MOOS Projekte, a Dutch startup utilizing modular cross-laminated timber (CLT) construction for multi-story social housing, addressing both building and climate challenges. Their first completed project near Rotterdam, a two-story, 30-unit complex designed by Concrete Architectural Associates with a focus on community building, employs prefabricated "open" living and "private" sleeping modules for flexible apartment layouts. This initiative, followed by a larger four-story project in Amsterdam, reflects a growing European trend towards sustainable timber construction driven by environmental concerns and technological advancements.

01

A FAÉPÍTÉSÉ A JÖVŐ?

MOOS PROJEKTEK | HOLLANDIA

—Míg a faépítés sok évezredes élő hagyomány, elsősorban erdős területeken, [1] a kétezres évekig leginkább tűzvédelmi okokból a többszintes faszerkezetű épületek építése a legtöbb európai országban kategorikusan tiltott volt. Svédországban 1994-ben, Finnországban 1997-ben, Németországban 2002-ben engedték a kettőnél több szintes faszerkezetű épületek építését. A változásnak technológiai okai is voltak: a vastagabb

keresztmetszetek használata (például a CLT szerkezeteknek köszönhetően), illetve az előírás-alapú szabályozásról a tűzszimulációkra való áttérés (teljesítményalapú tervezés), de legerőteljesebben a klímaváltozás elleni harc motiválta a változásokat. Nyilvánvaló, hogy a fával tartósan leköthető, a légkörből kivonható a szén-dioxid, így a klímacélok megvalósításának egyik legkézenfekvőbb eszköze. Több országban (Kanada, Japán,

- 01 A Rotterdam melletti kisvárosi léptékbe illeszkedik a lakóegyüttes, a faburkolat már jelzi: itt elkötelezetten fenntartható építés zajlott

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Concrete Architectural Associates BV

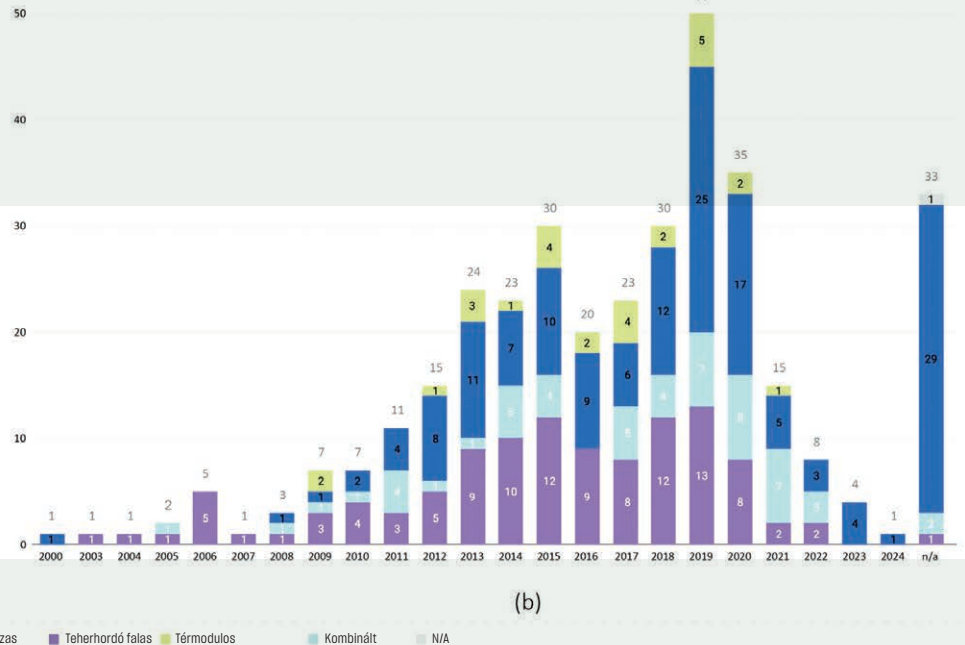
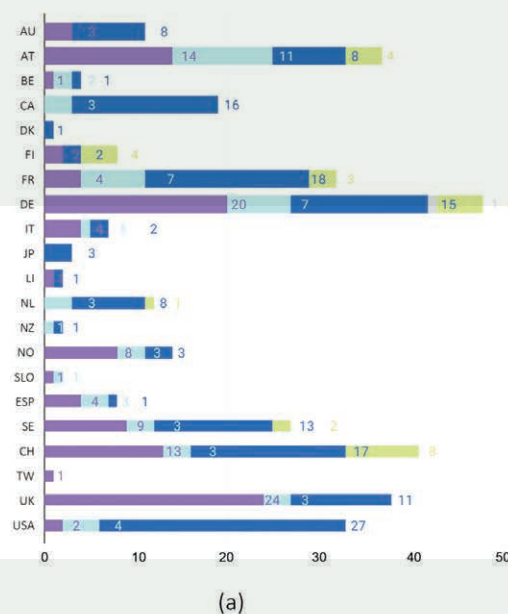
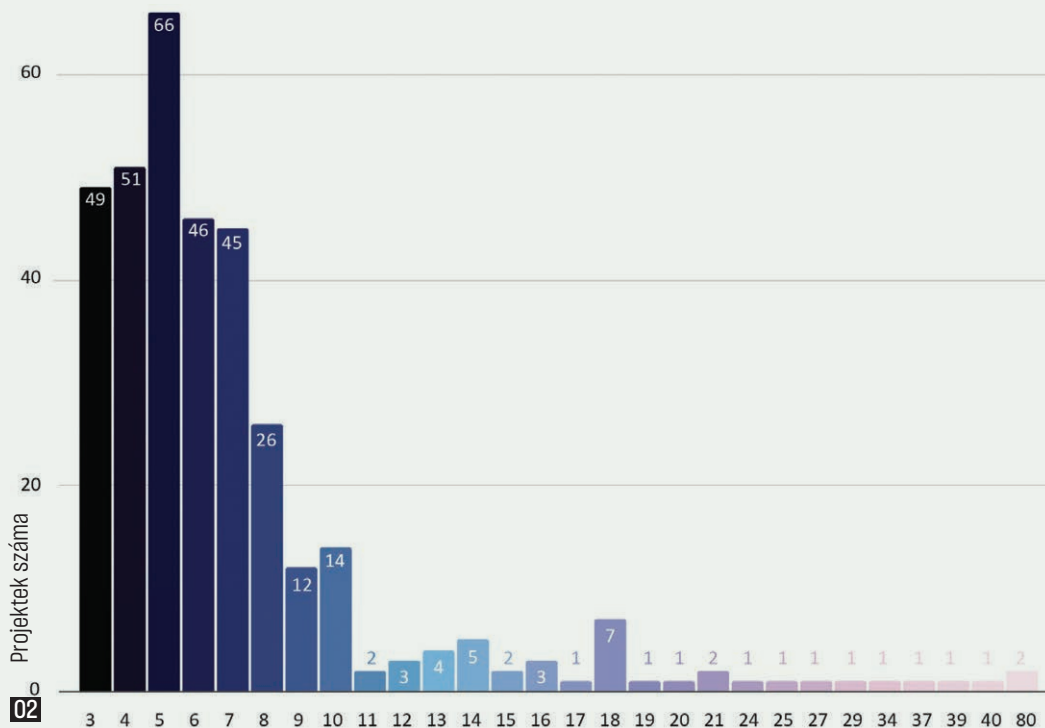
FOTÓ | PHOTO
Moos, Amsterdam

SZERZŐ | AUTHOR
Csanády Pál

Svédország, Finnország) fogadtak el „Wood First” szabályozást, amelynek lényege, hogy a közpénzből épülő beruházásoknál a fának adnak elsőbbséget, sőt Franciaországban azt kell indokolni, ha valaki bármilyen okból nem fát kíván használni (DÉCRET n°8 2010-273). Párizsban egyre-másra épülnek is többszintes fa társasházak. [2] A zászlóshajók világszerte sorra megvalósultak, mint a berlini e3 épület (2008), a Limnologen

lakóház Växjöben (2008), a Stadthaus Londonban (2009), a Forté apartmanház Melbourne-ben (2012), a Treet Bergenben (2015), a Brock Commons Tallwood House Vancouverben (2017) és a sok magyar építész által is ismert HoHo (Holz Hochhaus) hibrid lakó-kereskedelmi fejlesztés Bécsben (2020). [3]

—Az életciklus-elemzések azt mutatják, hogy mindent összevéve a faserkezetű magasházak

04

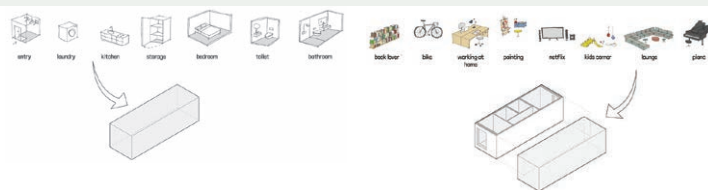
nemcsak a beépített energiatartalom tekintetében, de a teljes életciklus során is mintegy negyven százalékkal jobbak, mint a hagyományos épületek. [4] Különösen jól teljesítenek a szállítási körülményeknek köszönhetően az úgynevezett moduláris rendszerek. A három alaptípus közül a legelterjedtebb a vázas rendszer, ebből épülnek a legmagasabb házak is, míg a falas (2D) rendszerek, illetve a leginnovatívabb térmodulos (3D) rendszerek aránya fokozatosan nő. [5] A mintegy 300 megépült és 50 tervezett emeletes faépület elemzése azt mutatja, hogy a rendszertől függetlenül az épületek legnagyobb része 3-5-8 szintes, kevesebb mint 10 százalékuk lépi túl a 10 szintet. Főleg a fejlett ipari országokban épülnek, Nyugat-Európában, Észak-Amerikában és Japánban. Viszont úgy tűnik, a fenntarthatóságnak ára van: az alakjuk több mint 90 százalékban egyszerű,

ortogonális forma. Nem biztos, hogy ez baj, hiszen a fa alapanyag jellemzői is ezt diktálják, és ez az egész faépítési reneszánsz talán a „buli végét” jelzi, a szórakoztató építészet, a pazarló magamutogatás korszakának lezárultát.

—A holland MOOS startup cég biztosan így gondolja. Míg a magyar CLT térmodulos cég, a ModulWood családi házakra koncentrált, a holland startup térmodulos rendszerét elsősorban társasházak, szociális lakások céljára szánja. Első projektjük Rotterdam egyik elővárosában valósult meg, egy 30 egységből álló kétszintes szociális lakóblokk, pontosabban blokkpár, mivel a két blokk között a tervező Concrete iroda közös használatú kertet is létrehozott, kifejezetten közösségépítési céllal. „A Moos több akar lenni, mint egy ház: otthon szeretne lenni a lakók számára, olyan, amire büszkék lehetnek. Ez több, mint egy hely, ahol lakni

05

06

Privát egység

Nyitott egység

Kétegyes lakás

XS

S

M

L

XL

07

08

02 Az elmúlt két évtized emeletes faházainak megoszlása szintszám szerint [5]

03 A blokkban már a konyhabútor is készre szerelve érkezik

04 Az emeletes faházak megoszlása ország (a) és év (b), illetve szerkezeti rendszer szerint

05 Egy mintamodul

06 Egy lakóegység ábrája

07 Lakóegységek kínálata

08 A kész, négyszintes lakóház

lehet; ez egy szilárd alap a személyes fejlődéshez és a jóléthez. Megteremtí az összetartozás érzését, és a szociális lakhatást újra szocializációs területté teszi” – mondja Erikjan Vermeulen, a Concrete vezető építész.

—A lakások maguk többféle méretben készülnek, alapvetően kétfajta elemből: egy nappali-étkező-konyha „nyitott” elemből és egy szobákat-fürdőszobát tartalmazó

09

10

- 09 A kétszintes lakószárny
- 10 Egy kész nappali egység
- 11 Az új, négyszintes társasház Amszterdamban, a Moos Appelweg
- 12 A burkolatok, a lépcsők-teraszok rendszere a rotterdamihoz hasonló

„privát” elemből, amelyeket „plug-and-play” rendszerrel, az egymás mellé helyezés után csak össze kell csatlakoztatni, és kész a lakás. Így az egyterű stúdiólakástól a négy hálószobásig tág határok között választható a lakás mérete.

—A 2023 végére elkészült Moos Euterpe projektet követi a mostanában elkészülő 63 lakásos, kis lakásokkal operáló Moos Appelweg Amszterdamban, amely már négyszintes.

„Egyszerre áll előttünk egy hatalmas építési és egy óriási éghajlati kihívás, mi mindkettőre megoldást kínálunk” – mondja Joost Hoffman, a Moos társalapítója.

11
12

06
07
08
09
10

11

12

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Wesselényi-Garay, Andor - Köllő, Miklós: „Vorarlbergi Fordulat”, *Metszet*, Vol 13, No 3 (2022), pp 34-39, <<https://doi.org/10.33268/Met.2022.3.4>>
- [2] Csanády, Pál: Wooden apartments (Fa bérház), *Metszet*, Vol 14, No 2 (2023), pp 14-27, DOI: <<https://doi.org/10.33268/Met.2023.2.2>>
- [3] Tenório, Marina et al: „Contemporary Strategies for the Structural Design of Multi-Story Modular Timber Buildings: A Comprehensive Review”, *Applied Sciences*, Vol 14, No 8, p 3194, DOI: <<https://doi.org/10.3390/app14083194>>.
- [4] Boafó, Fred Edmond - Kim, Jin-Hee - Kim, Jun-Tae: „Performance of Modular Prefabricated Architecture: Case Study-Based Review and Future Pathways”, *Sustainability*, Vol 8, No 6 (2016), p 558, DOI: <<https://doi.org/10.3390/su8060558>>
- [5] Svatoš-Ražnjević, Hana - Orozco, Luis - Menges, Achim: „Advanced Timber Construction Industry: A Review of 350 Multi-Storey Timber Projects from 2000-2021”, *Buildings*, Vol 12, No 4, p 404, DOI: <<https://doi.org/10.3390/buildings12040404>>

STATIKA: Van Rossum, Amsterdam |
ÉPÜLETFIZIKA ÉS TŰZVÉDELEM: LBP Sight,
Nieuwegein | FENNTARTHATÓSÁG: Ofme,
Amsterdam

Author: Csépké, Tamás

Affiliation: Budapest University of Technology

Title: SMALL TOWN PROGRESSION

Citation: Metszet, Vol 16, No 2 (2025), pp 32-37, DOI: 10.33268/Met.2025.2.4

<https://doi.org/10.33268/Met.2025.2.4>

Received: 28 March 2025

Accepted: 09 April 2025

Published: 23 April 2025

APARTMENTS, MALLING, DENMARK; ARCHITECTS: CEBRA

CEBRA's residential complex in Malling, Denmark, reinterprets the traditional Danish multi-story volume house within a small-town context. Organized around three distinct gardens that mediate between the urban surroundings and the dwellings, the sculptural building provides 52 homes on a former mill site. The design emphasizes human-centered principles, utilizing local materials like brick and slate to connect with the context while employing staggered balconies and varying roof heights to create a more dynamic and articulated form.

KISVÁROSI PROGRESSZIÓ

LAKHATÁS DÁN MÓDRA | MALLING

—Dánia nagyságrendileg öt és félmillió lakosú ország, amely a történelem során a közösség és társadalmi kapcsolatok fontosságát hangsúlyozó jóléti modelltől vált ismertté a világban. Ezek a tulajdonságok napjainkban is megfigyelhetők az ország életében, és erősen áthatják az alkotó építészirodák hozzáállását is. Az építészeti magatartás a használhatóságra való törekvés, lokális anyagok alkalmazása és racionalitás köré

szerveződik, kiteljesedve a sajátos interpretáció által. [1] A társasház-építészethen megjelenő piaci igényeknek való megfelelésen túl mindez a közösségi élettér és társadalmi kapcsolatok kialakulási helyeinek megteremtésében, azok tereinek létrehozásában jelenik meg. Az emberközpontú megközelítés mindig is jellemezte az ország építészét, amit az építészek tudatosan fel is vállaltak a projektek logikai felépítésében. Megfigyelhető ez

01

02

- 01 Az épület telepítésében
visszaköszönő dán sorház formai
újraértelmezésén esett át a kertek
köré szerveződés által
- 02 A közterület és az épület beforduló
tömege között kialakuló átmeneti
térré megfogalmazott kert

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Cebra

FOTÓ | PHOTO
Adam Mørk, Mikkel Frost (v2com)

SZERZŐ | AUTHOR
Csépké Tamás

a nagyléptékű épületeken is, de talán még szemléletesebb a közepes vagy kis méretű együtteseken. Ez kiegészül egy kísérletező, újrainterpretáló magatartással, ami az építészeti produktum olykor sajátos, leginkább progresszív jelzővel illethető megvalósulásában csúcsosodik ki.

—Malling Dánia keleti részén, Aarhustól nem messze található jellegzetes dán kisváros – hazai értelmében mezővárosként jellemezhető –,

amelynek szövetébe egyedi formával gyűrűzik bele a CEBRA építészroda tervei alapján készült társasház. Az épület szoborszerű tömegében kertek köré szerveződve ötvenkét lakás található az egykor gőzmalomnak helyet adó területen. Az épület felfogható a többemeletes dán sávház újraértelmezett kísérleteként is, melyek jellemzője volt, hogy parkos zöld környezetbe illeszkedtek, jellemzően szabályos, de olykor oldottabb formában

03

05

is. [2] A hagyományok ilyen jellegű újraértelmezése a kétezres évek elején indult építészirodák alkotófolyamatában – mint amilyen a CEBRA is – tudatosan vállalt magatartásként jelenik meg, és látszólag tartósan beépült gyakorlatukba. [3]

—A sajátos beépítési struktúra három kertet jelöl ki, amelyek átmeneti teret képeznek a környező városi kontextus és a lakások között. A kert kiemelt jelentőséggel bír a lakóépületek térszervezésében azáltal, hogy intimitást, gazdagabb életteret, természetközeli helyzetet teremt. Határait az adott tér keretezése definiálja, ami által az említett

jelzők érvényességre jutnak. [4] Ebben az esetben az épület jelöli ki a kertet, így az a kompozícióban betöltött szerepe által hangsúlyos térszervező elemmé válik. A lakások vizuálisan és fizikailag is kapcsolatban vannak vele, köszönhetően a traktuszszélességű kialakításnak. Minden lakás több irányban kapcsolódik a külső térhez, a földszintek közvetlenül, az emeleti egységek pedig kültéri, földszintről induló bejárati lépcsőkkel és erkéllyel. Ezek alkalmazása szerves része volt a már említett sávház archetípusnak, így a monoton homlokzatoknak plasztikusabb és tagoltabb megjelenést

03

04

02

06

04

- 03-04 A belső udvarok az épület sajátos telepítéséből adódóan intimebb hangulatú térként is működnek a lakók számára
- 05 Első emeleti alaprajz

A tervezők keretek felállítása helyett sokkal inkább találkozási helyszínek lehetőségét biztosították a közösség számára a terek és kertek szervezése által

kölcsönöztek, ami a mallingi épület esetén is elmondható. [5]

—Városi kontextusban az épület léptéke némi képp nagyobb, mint ami a környezetére jellemző, de a tervezők több eszközzel is éltek, hogy oldják ezt a feszültséget, és segítsék a helyi kötődést. Az épület a külső felületein megjelenő anyagok által kapcsolódik igazán a kontextushoz. A téglaburkolat és kiselemes palafedés a ház körül található épített környezetből adódik. [6] Ezek textúráit egészíti ki az erkélyek szakaszos kialakítása. A téglaburkolat és a palafedés megjelenéséből adódó

szövegszerű felület az épületet beburkoló fáttyol-ként jelenik meg a tördelt tömegben. A burkolat rendjébe illeszkedő ereszcatornák rendszere a felületek találkozásánál varrott szegélyként hat, és hozzájárul a tagoláshoz, a tetőforma hangsúlyozásához. [7]

—Az épülettömeg szorosan összefügg a belső terek alakjával a tető változó magassága által. A tetőgerinc változékonysága az udvarok megfelelő benapozását is elősegíti, de a lakásmix összetételét és a lakások tereinek minőségét is gazdagítja. Az emeleti helyiségek koporsófödemes

07

06

kialakítása, a belső terek változó belmagassága legalább annyira összetett enteriőrt eredményez, mint a szoborszerű külső megjelenés. Az így létrejött változatos méretű lakások és formai geometriák a dán gondolkodás szerint elősegítik és lehetővé teszik a lakóközösség sokszínű összetételét. A tervezők keretek felállítás helyett sokkal inkább találkozási helyszínek lehetőségét biztosították a közösség számára a terek és kertek szervezése által. [8]

—Ez a felfogás az, amelyről a bevezetőben már szó volt, és amely évszázadok óta áthatja az

ország építészeti magatartást. Persze az ilyen helyek használatához kellő hozzáállás és nyitottság is szükséges a helyben lakók részéről. Ha ez hiányzik egy közösség tagjaiból, az legjobb esetben is csak egymás mellett éléshez vezet, az aktív közös időtöltést inspiráló környezet ellenére is. Ezt a magatartást a dánok már elsajátították, érdemes lenne hazánkban is lépéseket tenni ennek irányába, amit a hazai építészek bizonyára örömmel támogatnának.

07

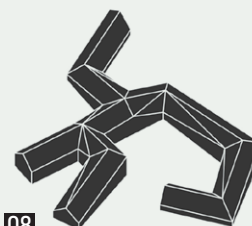
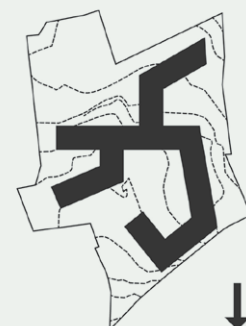
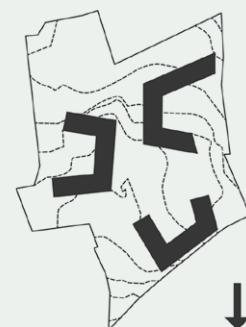
06 A változatos épületformát a homlokzaton megjelenő textúrák cizellálják tovább

07 A belső térben is visszaköszönő tetőgeometria látványa

08 A telepítés szerkesztési elve

IRODALOM / REFERENCES

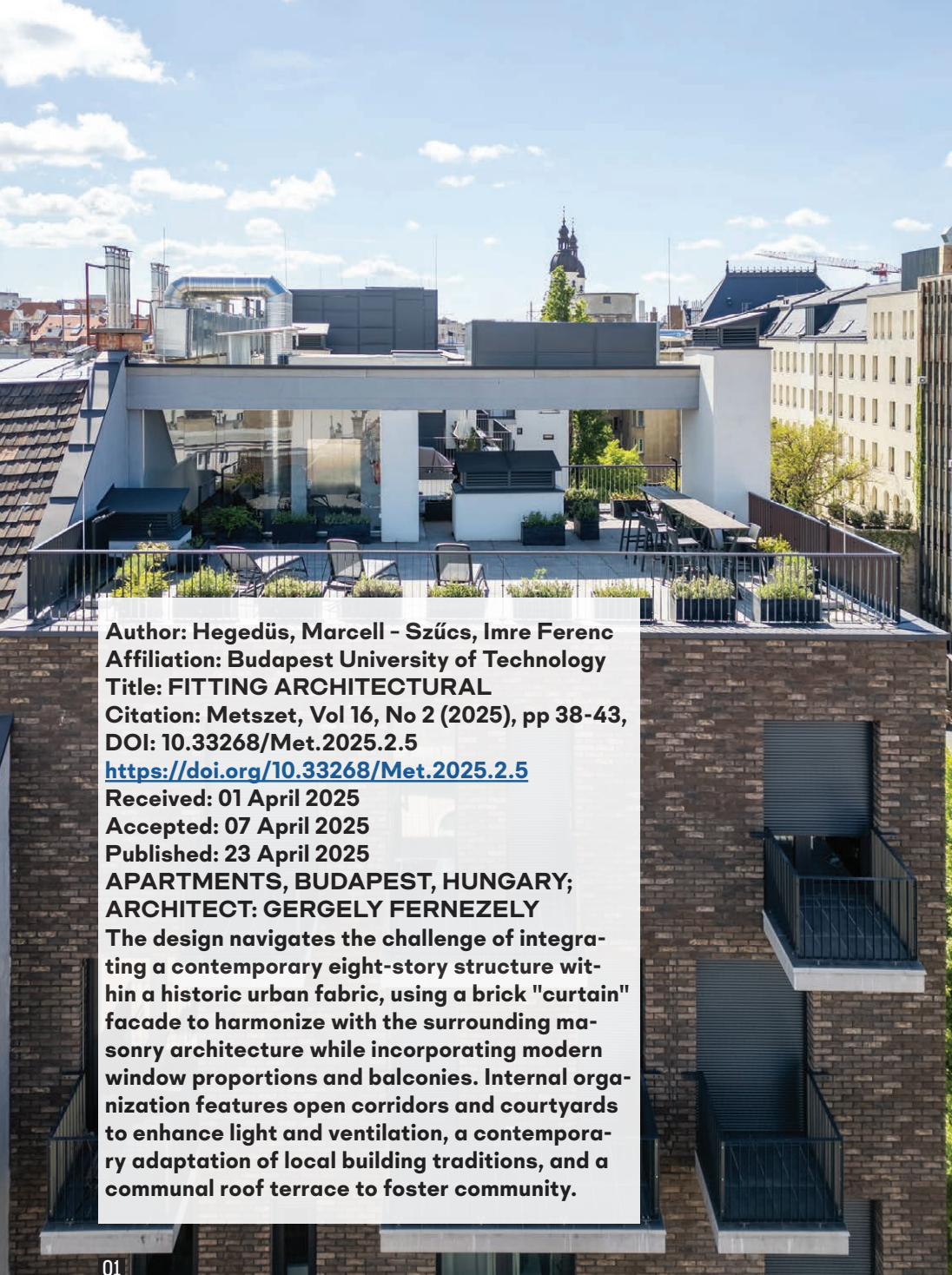
- [1] Nagy, Elemér: *Dánia építészete*, Corvina Kiadó, Budapest, 1977, p 5.
- [2] Nagy, Elemér: *Dánia építészete*, Corvina Kiadó, Budapest, 1977, p 35.
- [3] Lindhardt Weiss, Kristoffer - (red) Vindum, Kjeld: *The new Wave in Danish Architecture*, Arkitektens Forlag I The Danish Architectural Press, Copenhagen, 2012, pp 14-15.
- [4] Perényi, Tamás - Konczné Theisler, Katalin - Nagy, Márton - André, Zoltán - Borbély, Adrienn - Halász, Kitti - Nemeicz, Regina - Szakolczai, Alida - Wesselényi-Garay, Andor - Brenyó, Péter - Máté, Albert: „Alacsony, sűrű beépítésű lakóházak” [kézirat], Budapest, 2013.
- [5] Nagy, Elemér: *Dánia építészete*, Corvina Kiadó, Budapest, 1977, p 35.
- [6] Metalocus [honlap], hozzáférhető: <<https://www.metalocus.es/en/news/community-memory-and-light-housing-community-malling-dampmolle-cebra>> [utolsó belépés: 2025-03-29].
- [7] Böhringer, Hannes: „Stílus és tárgyszerűség - Gondolatok az ornamentikáról”, in Tillmann J A (ed): *Kísérletek és tévelygések - A filozófiától a művészetig és vissza*, Balassi Kiadó - BAE Tartóshullám, Budapest 1997, pp 5-17.
- [8] Babos, Annamária: „Előszoba helyett közös gang?”, *Metszet*, Vol 15, No 2 (2024), pp 20-24.

08

A Doktoranduszi Kiválósági Ösztöndíj Program (DKÖP) által támogatott projekt a Kulturális és Innovációs Minisztérium Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott, valamint a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem közös támogatásával, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatallal kötött támogatási szerződés alapján valósult meg.

ÉPÍTETŐ: Urbanus ApS | STATIKA, GÉPÉSZET: Arne Elkjær | GENERÁLKIVITELEZŐ: CJ-Group

Author: Hegedüs, Marcell - Szűcs, Imre Ferenc
Affiliation: Budapest University of Technology
Title: FITTING ARCHITECTURAL
Citation: Metszet, Vol 16, No 2 (2025), pp 38-43,
DOI: 10.33268/Met.2025.2.5

<https://doi.org/10.33268/Met.2025.2.5>

Received: 01 April 2025

Accepted: 07 April 2025

Published: 23 April 2025

APARTMENTS, BUDAPEST, HUNGARY;
ARCHITECT: GERGELY FERNEZELY

The design navigates the challenge of integrating a contemporary eight-story structure within a historic urban fabric, using a brick "curtain" facade to harmonize with the surrounding masonry architecture while incorporating modern window proportions and balconies. Internal organization features open corridors and courtyards to enhance light and ventilation, a contemporary adaptation of local building traditions, and a communal roof terrace to foster community.

01

02

ILLESZKEDŐ ÉPÍTÉSZETI NYELVEZET

TÁRSASHÁZ | JÓZSEFVÁROS, BUDAPEST

A Horváth Mihály tér a 18. század elején még szántóföld volt, melyen a városiasodás csak az 1732-es felparcellázást követően indult el. Bár a tér beépítése csak 21 házacskaival indult, rövidesen Józsefváros központjává vált. A tér jelentőségét az 1814-ben felépült Szent József-templom [1], az 1911-ben befejezett „iskolapalota” [2] és az 1917-ben átadott József Telefonközpont [3] is emelte. A 19. század végére ez a terület már Budapest egyik legforgalmasabb és leggyorsabban fejlődő része lett.

02

- 01 A József utcai közösségi terasz
02 Városi kontextus a Horváth Mihály tér felől

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Fernezezyi Gergely

FOTÓ | PHOTO
Palkó György

SZERZŐ | AUTHOR
Hegedüs Marcell és Szűcs Imre
Ferenc

—A beruházó egy sok évtizede üresen álló telekcsoporthoz fejlesztésének tervezésével keresett meg minket, mely a történelmi környezetben kihívásokkal teli feladatnak ígérkezett. A két telek egyesítésével létrejött fejlesztési helyszínen lakóházfunkciót kellett elhelyeznünk. A telek rendkívül keskeny és hosszú, átér az egész tömbön. A József utcára és a Horváth Mihály térre is egy-egy rövid homlokzattal nyílik meg.

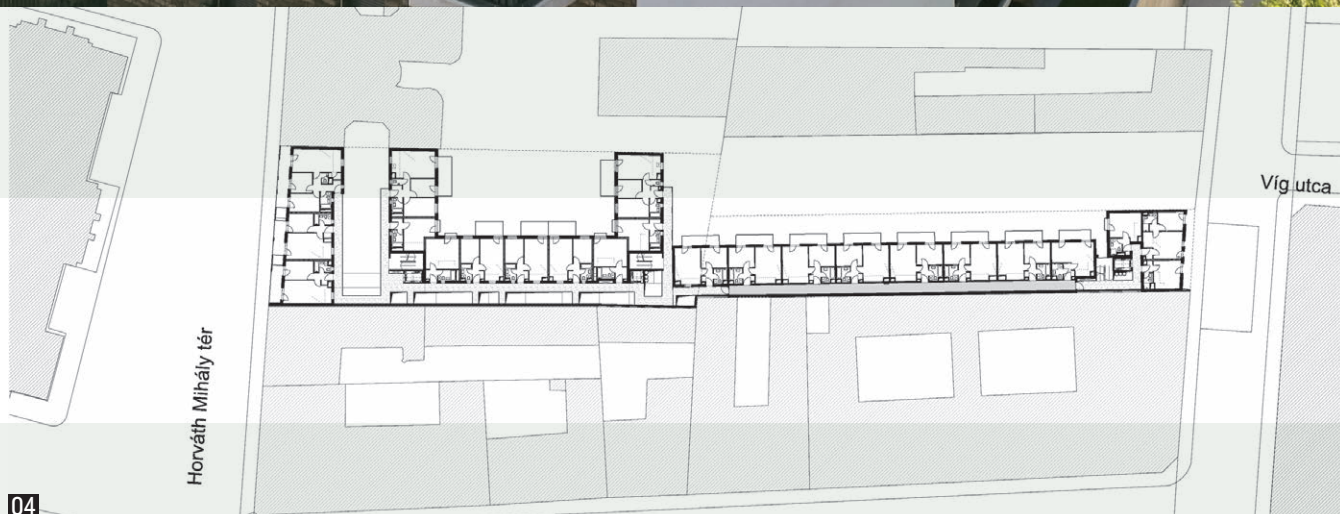
04
06

—A beépítéskor a környező házakhoz való kapcsolódás tartogatta a legnagyobb kihívást. A tömb keleti szélén az Őr utcán álló két-négy szintes házakhoz zárt sorú beépítésben kellett kapcsolódnunk az új nyolcszintes épülettel. A szűk, hosszú telken a lakások feltárását hol függő-, hol belső folyosóként kialakított közlekedővel lehetett megoldani. Ez a kapcsolat azonban a tűzvédelmi szabályok szerint nem megengedhető az Őr utcai házak felé, ezért egy

07

03

04

03 A visszahúzott homlokzat konzolos erkélysora

04 Alaprajz

05 Belső homlokzat a kerttel

tűzfalat kellett építeni, melyet a függőfolyosó hidjai kapcsolnak az épülethez.

—A két rövid, utcai homlokzaton lehetőségünk volt szervezesebben illeszkedő építészeti nyelvezetet használni.

A Horváth Mihály tér 16. szám alatt áll a tér egyik legmagasabb épülete, így a lépték dilemmája nem volt olyan nehezen feloldható, mint a telek többi pontján. A szomszéd a mi házunk felé szélesebb udvarral néz, a telepítést ehhez igazítottuk. A másik szomszéd a 14-es épület, mely a környék legkedvesebb, téglamintás homlokzati részletekkel épült háza, itt maradt zárványként mutatja a környék fejlődésének egyik fázisát. Ilyen szomszédok közé olyan homlokzatot terveztünk, mely anyaghasználatában a környezethez és történeti jellegéhez illeszkedik, mégis kortárs építészeti

megjelenésű. Kéthéjú homlokzatot terveztünk, ahol a külső „téglafüggöny” igazodik a környezet burkolt, lyukarchitektúrák épületeihez, mögötte viszont kortárs nyílászárányok és teraszok találhatók.

—A József utcai homlokzat kialakításánál is szempont volt a szomszédhoz való igazodás. A homlokzatot a földszint felett a szomszédos historizáló épülettől visszahúzva alakítottuk ki, a Horváth Mihály téren is alkalmazott téglával burkolva. A hagyományos, nívós anyag jól illik a környék építészeti karakteréhez. A visszahúzott homlokzati sík lehetőséget adott konzolos erkélyek kialakítására, melyek ezzel a megoldással nem csökkentik tovább az amúgy szűkös utcai légtérarányt és nem „lőnek be” a szomszéd épület elé.

08

09

03

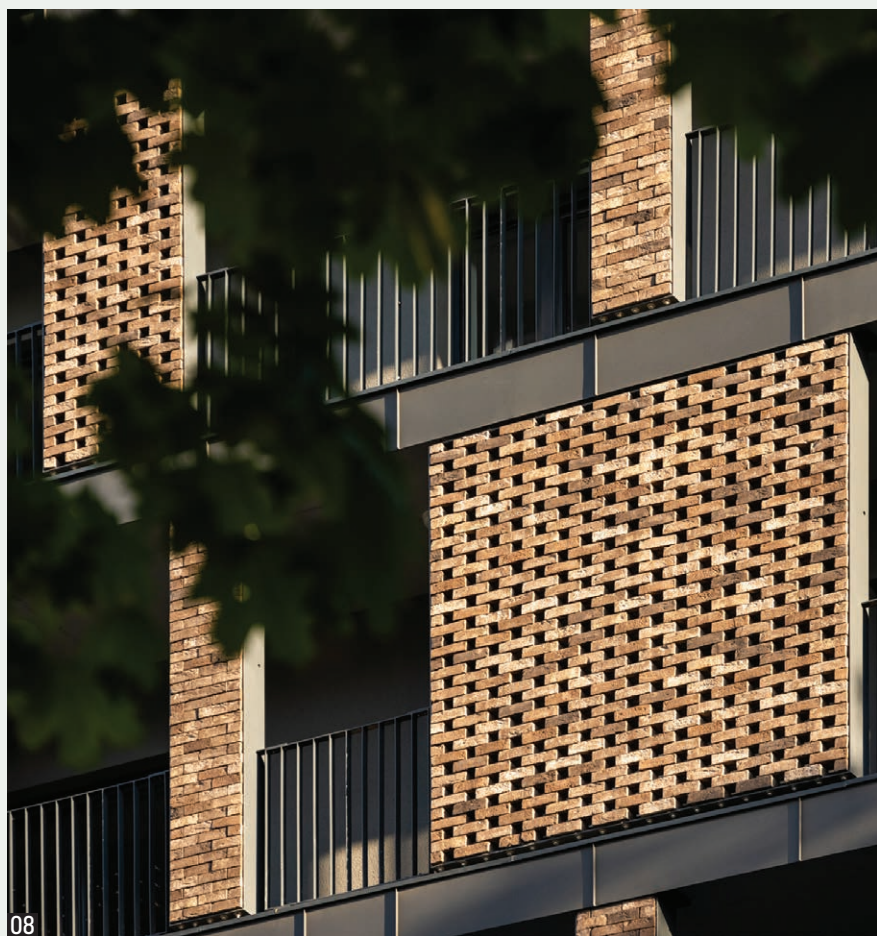
05

—Az épületben három függőleges közlekedőmag van, melyeket minden emeleti szinten összeköt a nyitott függőfolyosós közlekedőrendszer. A nyitott folyosókról nyílnak a lakások. A földszinten és a pinceszinten gépkocsitárolók, az emeleteken lakások kaptak helyet. A Horváth Mihály tér felé, a földszinten egy üzlethelyiséget alakítottunk ki. A függőfolyosók mellett egész a földszintig átnyitott kisebb-nagyobb udvarokat terveztünk, a bevilágítást

és átszellőzést biztosítandó. Ez gyakorlatilag a környékre jellemző szerkesztési mód továbbfejlesztése, nagyvonalú udvarokkal most is működőképes megoldás.

—A lakások térszervezését úgy alakítottuk, hogy a folyosók felé kisebb ablakok kerültek csak, a nagy ablakok a belső udvar felé nyílnak, általában erkéllyel, terasszal. Az utcai homlokzatokra is nagy ablakokkal és erkélyekkel nyílnak az oda tervezett lakások. A 2–5. emelet azonos,

05

a 6. emeletről kezdve egyre kevesebb a lakás, és ahol lehet, többszobás lakásokat terveztünk, melyek nagy tetőteraszokkal az épülettömeget oldják.

— Sikerült meggyőznünk a megrendelőt egy közösségi tetőterasz kialakításáról az épület József utca felé eső részén. A gondolat jónak bizonyult, hiszen a terasz folyamatosan használatban van, remek kilátás mellett lehet itt összejöveleket vagy különböző eseményeket tartani. A József utcában a másik szomszéd jelenleg egy üres foghíjtelek, melyet a Német utca irányában egy egyemeletes lakóépület követ. Az üres telek felé tűzfalal csatlakozik az épületünk, melyet minden bizonnyal a jövőben egy zárt sorúan csatlakozó szomszéd fog takarni. Távolabbról szemlélve az épületet feltűnhet a tömb egyik érdekessége; az egykori Józsefvárosi Telefonközponthoz tartozó, néhai Távválasztó Központ épülete és az előtte lévő parkoló. Egy ideális világban ez egy szép, zöld városi közterület lenne.

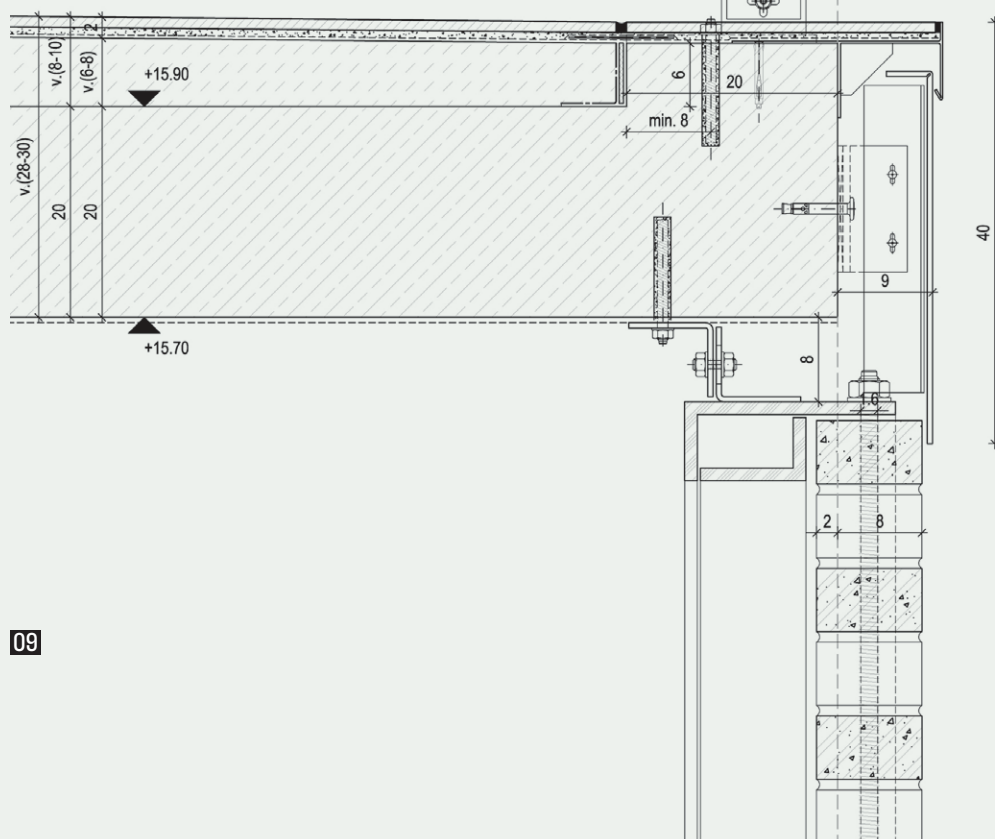
01
03

Az egyemeletes épület függőfolyosója néz most erre a parkolóra, amelyre az említett jövőbeni szomszédos épület homlokzattal fordulhatna, befejezve a tömböt.

— Kicsit még távolabbról nézve megfigyelhető, hogy a városi kontextustól sem idegenek ezek a kisebb-nagyobb teresedések. A József utca és folytatásaként a Krúdy utca mentén több ilyen is van, a Mikszáth Kálmán tér, Lőrinc pap tér, a József körúti teresedés és a Mindszenty József tér felfűzött térsorába jól illik ez is.

— Jelenleg ez persze spekuláció, de az üres telkeken előbb-utóbb valami épülni fog. A tulajdoni viszonyok vadregényesek, a parkoló magánterület, az üres telek és a ház önkormányzati tulajdon. Örömteli lenne, ha a jövőben olyan szabályozási környezet jönne létre, amely lehetővé teszi a szomszédok tervezőinek a most kifordult városi szövet gangos-tűzfalas belsejének visszafordítását, és helyzetet teremt egy közterület kialakításához.

- 06 Metszet
- 07 A Horváth Mihály téri kontextus
- 08 A Horváth Mihály téri áttört
téglahomlokat
- 09 Csomópont

09

IRODALOM / REFERENCES

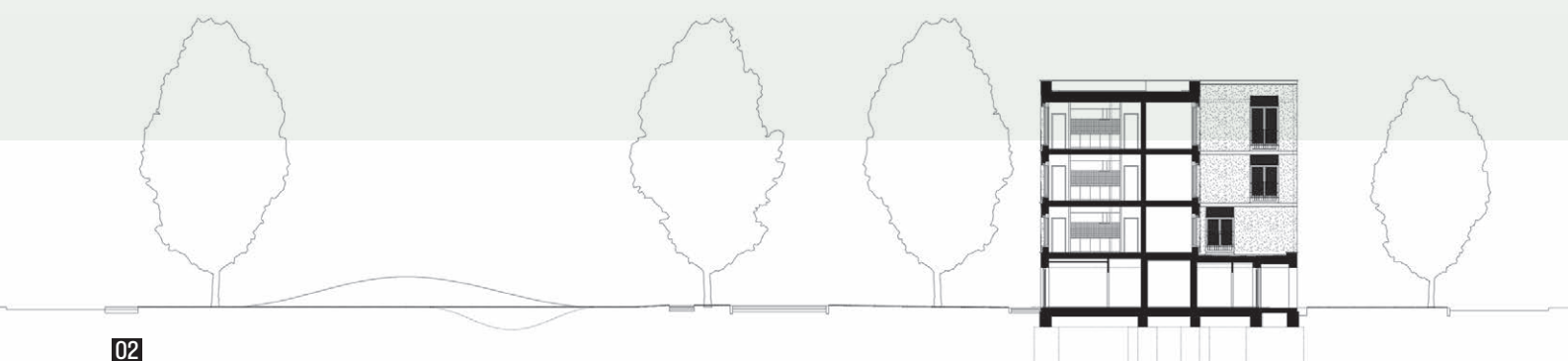
- [1] Berza, László: *Józsefvárosi Római Katolikus Plébánia és temploma*, Akadémia Kiadó, Budapest, 1993.
- [2] Umbrai, Laura: „A Bárczy István-féle fővárosi kislakás-építési akció története”, *FONS*, Vol 13 (1996), No 2, 159-212.
- [3] Nagy, Richárd (ed): *Józsefvárosi lexikon*, MSZMP VIII Ker Bizottsága-Fővárosi Tanács VIII Ker Tanács, 1970.

MEGBÍZÓ: Modi Gross, Asaf Samet, Tompa Orsolya (Whitefield Kft.) | VEZETŐ ÉPÍTÉS: Fernezelyi Gergely | PROJEKTVEZETŐ ÉPÍTÉS: Gáspár László | ÉPÍTÉS TERVEZŐK: Reisz Ádám, Gál-Tóth Alpár | ÉPÍTÉS MUNKATÁRSÁK: Kőrösi Kitti, Tóth Ádám, Tőzsér Erika | LÁTVÁNYTERV: Szpevár Attila | TARTÓSZERKEZET: Pintér Sándor, Gergye Zoltán (Sziigma-Stúdió Kft.) | ÉPÜLETSZERKEZETEK: Dudinszky Orsolya, Oláh Krisztián (FDTerv Kft.) | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Bukovics János (Bterv2000 Bt.) | ELEKTROMOS TERV: Kelemen Ferenc, Szepesi Ferenc (Kelevill-FZ Kft.) | TŰZVÉDELEM: Decsi György (Fireeng Kft.) | KERTTERV: Geiger Nóra (M&M Kft.) | KÖRNYEZETVÉDELEM: Kanász-Szabó Ervin (Akusztika Kft.) | KÖZMŰ: Simon Bálint | KÖZLEKEDÉS: Miklós Zsolt (Zahora Kft.) | FELVONÓ: Déri László

Author: Fenes, Tamás
Affiliation: Budapest University of Technology
Title: FRIENDLY PENINSULA
Citation: Metszet, Vol 16, No 2 (2025), pp 44-49,
DOI: 10.33268/Met.2025.2.6
<https://doi.org/10.33268/Met.2025.2.6>
Received: 04 February 2025
Accepted: 21 March 2025
Published: 23 April 2025
**SOCIAL HOUSING CONSTRUCTION PROGRAM,
 PHASE 1, KECSKEMÉT, HUNGARY; ARCHITECTS:
 LÁSZLÓ KALMÁR, IVÁN PATRIK KUND and ZSOLT
 ZSUFFA**
 Situated on a revitalized former industrial site, the project aims to create a livable sub-centre by integrating new housing with existing urban structures and green spaces. Despite budgetary constraints inherent in public developments, the design prioritizes spatial quality, community building (with future communal spaces), and a neutral yet well-proportioned architectural character, offering a contemporary response to the pressing need for affordable rental housing while hinting at a "15-minute city" concept.

01

02

BARÁTSÁGOS FÉLSZIGET

SZOCIÁLIS BÉRLAKÁSEPÍTÉSI PROGRAM,
 HOMOKBÁNYA LAKÓHÁZ 1. ÜTEME | KECSKEMÉT

A megfelelő lakhatás visszatérő kérdése volt a 20. századnak, és most ismét egyre égetőbbé válik a bérlakások helyzete kapcsán. Több városban újfent „lakásszövetkezetek” alakulnak, [1] a főváros lakásügynökség létrehozásával reagál az új helyzetre. Kiemelt jelentősége lett az önkormányzati lakásprogramoknak, mivel a piaci alapú lakásbérbeadás elszálló árai egyre kevesebbek számára megfizethetőek.

- 01 Meglévő rendbe illeszkedő tömeg
- 02 Keresztmetszet az épület melletti tájépítészeti elemekkel: csapadékvízgyűjtő lencsével és a heverődombbal
- 03 Új minőség a laktanyaterület téri közegében

03

ÉPÍTÉS | ARCHITECT

**Kalmár László, Kund Iván Patrik,
Zsuffa Zsolt**

FOTÓ | PHOTO

Varga Matti, Kund Iván Patrik

SZERZŐ | AUTHOR

Fenes Tamás

—Habár a közületi megvalósítás magában hordozza a szükségszerű takarékoságot, az önkormányzati bérlakások karakterükben és minőségükben is elég tág spektrumot fednek le. Az elmúlt két évtized példái messze távolodtak a szocializmus tömeges lakásépítésétől, illetve az azokra jellemző hibáktól: a lakásfókuszú tömegépítéstől és a minimálisra szabott közfunkcióktól. Napjainkban újfajta elvárásokra kell reagálni, lassan beszivárognak korszerű elvek egy önkormányzati lakásépítés esetén is. Közvetve megjelenik a fenntarthatóság, a hosszú távú közösségi ellenálló képesség elve révén. [2]

—A közeget egy sajátosan periférikus, Kecskemét környéki terület adja. A régen homokbánya, 1940-től előbb honvédségi páncélos-, majd szovjet laktanya területe a rendszerváltást követően erősen elhanyagoltta vált. A megelőző beépítések egykori sávos szövete éppen csak felismerhető az egyre zöldebbé váló területen. Látszólag rendezetlenül állnak különböző korú épületek, megidézve az egykori életet: a laktanya egykor elzárt város volt a város peremén, amit a terület határainak megnyitása csak részben kezel. A homokbánya területe ma is egyfajta szigetként működik, saját belső térbeli szabályrendszerével.

—Kecskemét városa ezt a részben felhagyott periférikus területet igyekszik újrahasznosítani. A települési határhelyzetet oldja az a városi szándék, mely kisléptékű alközpontként képzei el a területet, és ehhez társít élnéliséget javító alapvető funkciókat. A várossal féltucatnyi autóbusszjárat kapcsolja össze, illetve a területen belül nagyléptékű közparkot jelöl ki. Több oktatási épület és kollégium is helyet kapott az átalakulást követően, és néhány korábbi sportpályát is helyreállítottak.

01
08

04

—Fontos települési szándék a terület épületállományának takarékos és lehetőségekhez mérten fenntartható rehabilitációja. Történt kísérlet egyes épületek egyszerű felújítására, azonban ennek nem volt gazdaságos kifizetése: ez a megoldás a működőképes funkció mellett kevésbé gazdaságos üzemeltetést és megkérdőjelezhető esztétikai minőséget eredményezett. Az élhetőséget ez nem befolyásolná, azonban a kialakuló funkcionális és téri közeg nem tudja megközelíteni egy működőképes „15 perces város” vagy szomszédsági egység modelljét, hiába vannak jelen ezek az elvek az ’50-es évek óta. [3] A terület környezeti minősége és a nagy mennyiségű zöldterület mégis kedvező lakókörnyezetet hoz létre. Emellett az új tömb köztérkezelése és a tervezett közösségi tér révén mégis fontos alapelemeit emeli vissza épületszinten a korábban idézett elveknek.

—A telepítést erősen meghatározza a terület téri öröksége, annak meglévő utcahálózata. A felhagyott lak tanya hasznosítása funkcionálisan valamelyest összefogott, az oktatási épületek mellett több lakó- és ahhoz társítható más új funkciók jelentek meg. Nehezen fedezhető fel a terület egészén is jól értelmezhető összefogó karakter, csak a korábbi morfológiai rendszer ismerhető fel, ami egységes mintázatba foglalja a területet.

—Ezt a – házak ritmusát adó, finoman felismerhető – rendszert folytatja a terv, olyan koncepcionális alapvetéssel, amely tudatosan oldja a terület sűrűségét. A beépítés a korábbi épület helyét megőrizve, annak két végpontjára pozicionálja a lakótömegeket, míg azokat egy portikusz jellegű átmeneti tér köti össze. Az utca kép így egységes maradhat, de a korábbi beépítési sűrűség jelentősen csökken, annak ellenére, hogy a tervezett árkádsor parkolókat rejt.

—Ennek a sűrűségváltozásnak fontos jelentősége van: a széthúzott épületek közötti tér és átláthatóság megnő. Érzékelhetővé válik a meglévő koros fák alkotta ligetes közeg, melyben sokkal lazább hatást kelt a majdani két lakótorony, mint a korábbi sávházak. Ezt a laza helyzetet erősíti tovább az a tudatosan kialakított sűrűségbeli hiány a szomszéd telken, melynek terében apró tó és domb formálódik és alkot új parkot, zöld közteret.

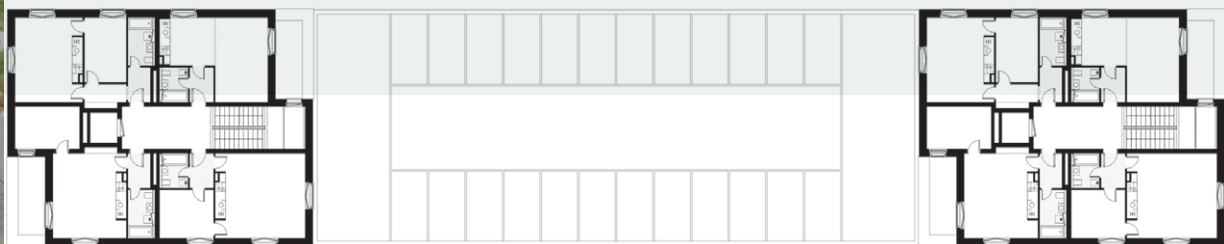
06
09

02
03

- 04 A lakóház bejáratának árkádsora
- 05 Visszafogott, de komponált bütömlölkzat
- 06 Általános lakószint alaprajz

05

06

—Szükség is van a laza köztéri helyzetre, lévén a lakások felépítése a szociális igényeknek megfelelően kompakt. A szomszédos telken létrejövő köztér lehetőségén túl a földszinti diszponibilis terek is oldják a szintenként elhelyezett négy-négy lakás feszességét. Az első ütemben a földszinti tartalékteret – önkormányzati szándék szerint – orvosi rendelő töltötte fel. A második torony megépítése ad majd lehetőséget a közösségépítésre az ott létrejövő közösségi tér révén.

—Az épület rétegzett tömegképzésű: a földszinti közfunkciók sávjában ellenálló betonfelületű sáv indítja a későbbi épületeket összekötő kollonádát, amely az épület déli földszintjén az épületbe foglalt árkádsorrá fordul át. Az így kialakuló podesztre helyezett, semleges lakótömeg redukált mennyiségű, de szépen komponált – emeletmagas – nyílásokkal puritán tömeget alkot. Az egyetlen nagyobb gesztust a lépcsőházi magon finoman eltolt 2-2 lakás tömege adja. A tömegképzés egyszerűsége jól társítható a szociális funkció elvárásával, tényleg csak ott van lényegi hangsúly, ahol az szükséges: az épület bejáratainál.

—A lakószintek kompaktak, takarékos, de jól használható közlekedőterek, minimális légtérrel. A másfél szobás lakások alaprajza épp annyira feszes, hogy a homlokzati ritmika nyílásmozgásait fel tudja venni a berendezés borulása nélkül. Már-már annyira takarékos a szerkesztés, mint a '70-es évek paneljei esetében, azonban itt nincsen a rendszerből adódó keskeny raszter (2.40-3.60 m), így a létrejövő helyiségek mérete könnyen használható marad. A funkciók takarékos társítása erős racionalitásból fakad, például az egybefogott lakóter praktikus használhatóságot eredményez.

—Az épület egészen neutrális karaktert vesz fel, még a környezetében található épületekhez viszonyítva is. A minőséget nem egy túlerőltetett felületképzés hangsúlyozásából olvashatjuk ki, a többlet fókuszja máshová kerül: a tervezők képesek téri tartalékot létrehozni az épület telepítésével és jól átgondolt belső működésével.

—A tervezett beépítés működőképessége sajnos csak részben érzékelhető. Az épületkettősnek csak az egyik fele épült meg az első ütemben, így érdekesen félszigetszerűen áll a terület meglévő rendjében. Szigetnek tűnik az építészeti színvonal okán is. Főként, ha a minőséget nemcsak esztétikai síkon, hanem a közösségi igények szintjén is értelmezzük.

04
05

07

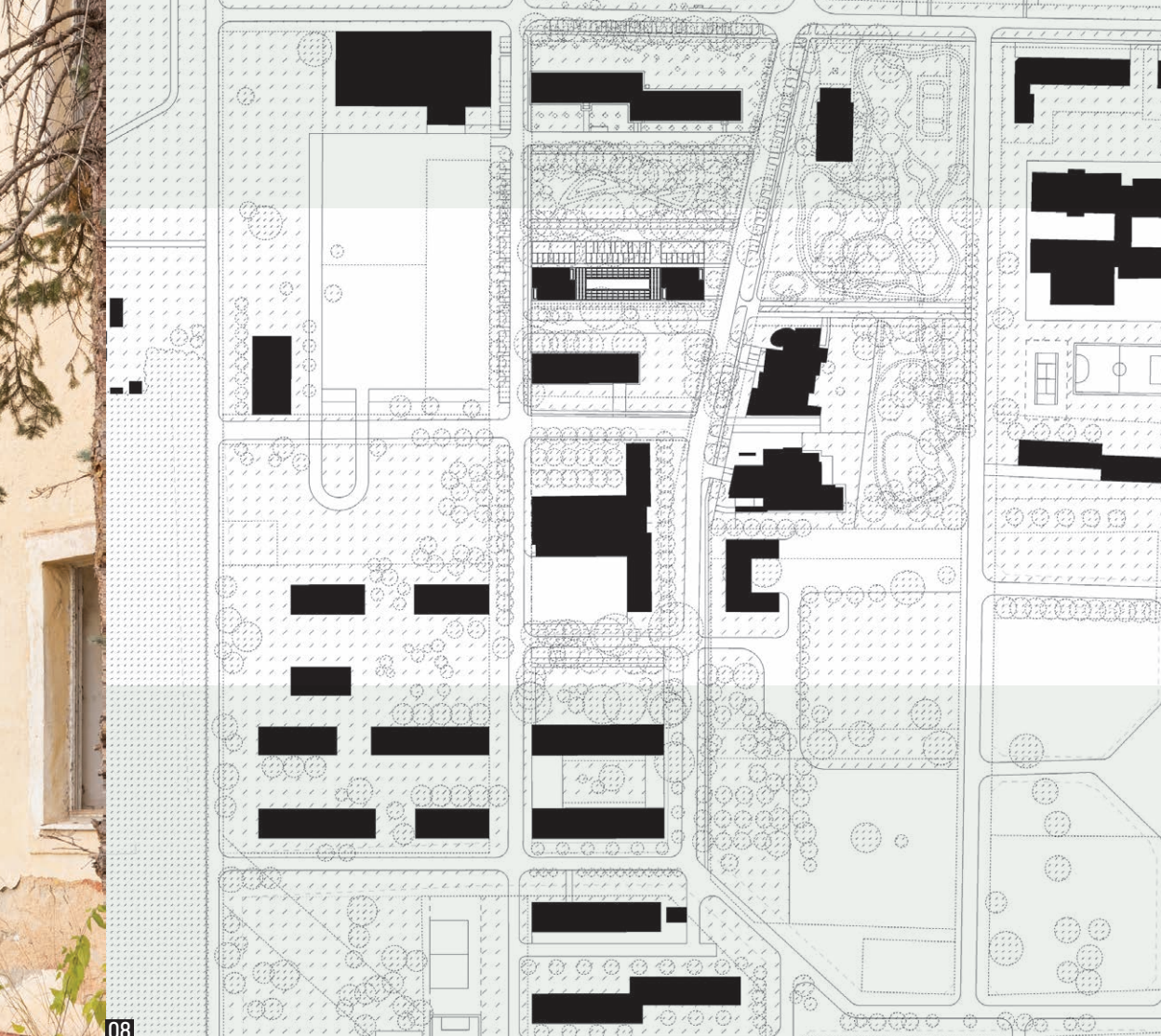
—A földszinti terek többletfunkciói – az orvosi rendelő és közösségi tér – felróható hiányként jelentkezik a környezetében álló lakóépületek esetében. Azok zárt rendszere és szerkesztése nem tud nagyobb köz-funkciókat magában foglalni. Az új lakóház esetében ezt rugalmasan lehetett kezelni. Szerencsés módon az önkormányzati bérlakásépítésnek nem velejárója a beépítési maximum kisajtolása, így maradt tervezői mozgástér térképző gesztusok létrehozására.

—Napjainkban ismét fontos kérdés, hogy egy takarékos helyzetben milyen építészeti-tartalmi elemek kerülnek egy épületre. Önkéntelenül is szükségszerű formálásra gondol az ember, ahol a kevés mozdulatnak kiemelt jelentősége van. Esetünkben nem egyszerűen egyfajta újrafelfedezett modern hagyományról [4] van szó, a redukált eszközkészlet ellenére az épület mégis hordoz kiolvasható narratívát. Az élehetőség elveinek előtérbe helyezésével az egyszerű, de minőségi formaképzés képes marad társadalmi üzenet közvetítésére is.

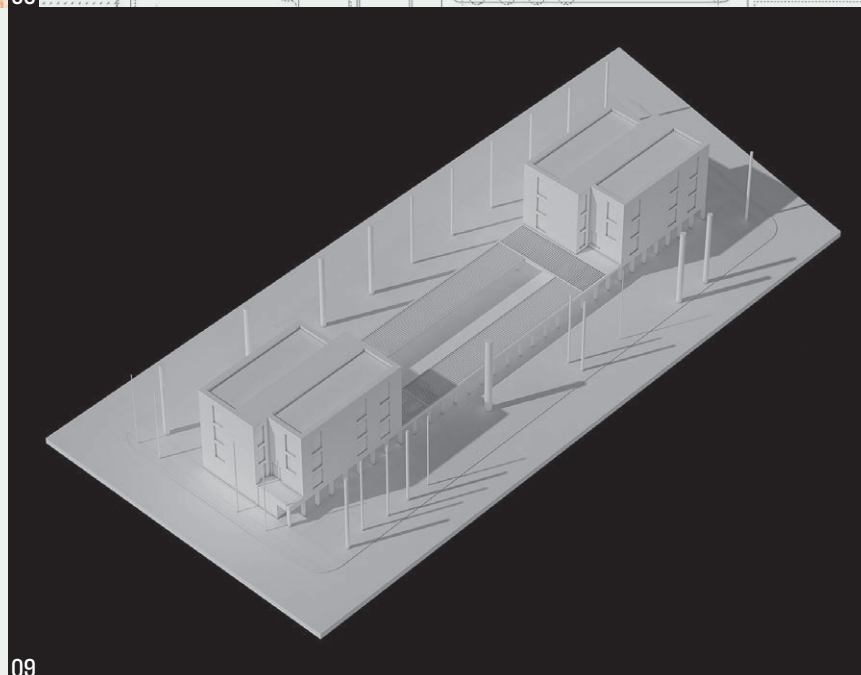
—Fontos a korrekt térszervezés és karakter, de ennél is fontosabb egy olyan élehető környezet létrehozása, mely alkalmas a helyi közösség építésre.

07

MEGRENDELŐ: Kecskemét Megyei Jogú Város | GENERÁLTERVEZŐ: Zsuffa és Kalmár Építész Műterem | ÉPÜLETSZERKEZETEK: Kapovits Géza, Heincz Dániel | TARTÓSZERKEZET: Méri Tamás, Domján Kristóf, Molnár Dominika, Tokaji Márton | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Végh Benedek, Vig Ferenc | ÉPÜLETVILLAMOSSÁG: Sándor Dávid, Kővári Ferenc, Némethi Tamás | TÁJÉPÍTÉSZET: Tihanyi Dominika, Barcsay Gergő, Kovacs Árpád, Sármán Dorka | TŰZVÉDELEM: Decsi György, Ihnátisin Endre | ÚTÉPÍTÉS ÉS VÍZELVEZETÉS: Blézer Márta, Gajdos Attila | KÜLSŐ KÖZMŰ: Faragó László, Takács Balázsné | AKUSZTIKA: Józsa Gusztáv, Sebő Imre | ORVOSTECHNOLÓGIA: Bondor Gabriella | KÖLTSÉGVETÉS-KÉSZÍTÉS: Poles János | FELVONÓTERVEZÉS: Déri László | AKADÁLYMENTESÍTÉS: Kormányos Anna | MUNKAVÉDELEM: Kiss Leizer Géza Károly | FAVIZSGÁLAT: Vágvolgyi Erika | GEODÉZIA: Várhegyi Attila | GENERÁLKIVITELEZŐ: Horváth Építőmester Zrt.

08

09

*Fontosabb egy olyan
élhető környezet
létrehozása, mely
alkalmas a helyi közösség
építésére*

- 07 Eltérő korok válaszlai, egy rendszerbe illesztve
- 08 Az átalakuló laktanyaterület helyszínrajza
- 09 A tervezett kettős épülettömeg

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Babos, Annamária - Madaras-Horogh, Petra: „Cohousing – Utópia vagy valóság? A közösségi lakhatás helyzete Magyarországon”, *Utóirat: a Régi-Új Magyar Építőművészet melléklete* 2023/4.
- [2] Szabó, Árpád: „Skandináv fenntartható tömbök”, in *Budapest 2050 – A belvárosi tömbök fennmaradásának esélyei*, TERC, 2012, pp 122-131.
- [3] Kornelia Kissfázekas: „Circle of paradigms? Or ‘15-minute’ neighbourhoods from the 1950s”, *Cities*, Volume 123 (2022).
- [4] Bun, Zoltán: „A poszt-kritikai építészet mibenlétéről”, *Utóirat: a Régi-Új Magyar Építőművészet melléklete*, 2013/10, pp 24-28.

01

02

- 01 A földszinti lakásokhoz kis kertszakaszt is csatoltak, amelyet alacsony sövényssorral választottak el a közös zöldfelülettől
- 02 Helyszínrajz: az első három ház hátat fordít a szomszédainak, a parkoló felé eső két tömb viszont a sétányhoz húzódik közelebb. A partvonalból kialakított öböl a SZOT-üdülő emléke, a parttal párhuzamosan telepített szolgáltatóházba szauna került
- 03 Borsay Attila tudatosan megy szembe azzal a trenddel, amely hatalmas, partra vetett bálnákként telepíti az apartmanházakat

03

A KÉSŐ MODERNTŐL A NEO-TÁRGYIASSÁGIG

TÁRSASVILLA-PARK | BALATONBOGLÁR

—Annyi adóssága van a hazai építészettörténet-írásnak, hogy nehéz lenne rangsorolni, mivel is lenne illendő első helyen foglalkozni. Tomay Tamás életműve? [i] Virág Csaba munkássága? – hogy a feldolgozásra váró hagyatékok közül csak a legnyilvánvalóbbakat említsem. De még mindig a tartozások között kell számon tartanunk Makovecz Imre 1969-ben elindított Mesteriskoláját, esetleg a „fiatal építész” rendszerváltás utáni kezdeményezéseit – hogy egy kevésbé nyilvánvaló témát is szóba hozzak. És rendkívül öröndetes lenne megkutatni azt a Tervező szakmérnök kurzust, amelyet Kapty Jenő szervezett 1995 és 2005 között az „Yblin” diplomázott hallgatói számára. A műhely leginkább egy szabadiskolához hasonlított. Inkább keretek jellemezték, semmint a porosz program, Kapty Jenő pedig nem stílust oktatott, hanem gondolkodni tanított. Attitűdöket és – Csontos Györgyi emléknapi előadása szerint – élet-mód-szereket akart átadni hallgatóinak. A kurzus célja az volt, hogy építész értelmiséget képezzen: az előadások során úgy foglalkoztak gazdasági és vállalkozási kérdésekkel is, hogy közben evidenciának tekintették azt, hogy nagy építész leginkább a kultúra csomópontjaiban szeret megszületni. Kapty ezért nem érdekelte az irány (értsd: stílus – a szerk.), az viszont igen, hogy a ház feszes legyen. Nem érdekelte a forma, az viszont igen, hogy mint eredmény strukturált legyen. Jól tetten érhető ez a feszesség Zsuffa Zsolt, Kalmár László, Herczeg László, Pető László, Pintér Tamás vagy Bódey Attila munkáiban. Ez az a feszesség, amely az organikus iskolán belül felismerhetővé teszi Kuli László házait is, különösen, ha a tízes években épült darabjaira gondolunk. És ez az a feszesség, amely

Author: Wesselényi-Garay, Andor
Affiliation: Óbudai Egyetem, OE
Title: FROM LATE MODERN TO NEO-OBJECTIVENESS
Citation: Metszet, Vol 16, No 2 (2025), pp 50-55,
DOI: 10.33268/Met.2025.2.7
<https://doi.org/10.33268/Met.2025.2.7>

Received: 19 Szeptember 2024

Accepted: 14 March 2025

Published: 23 April 2025

**TÁRSASVILLA-PARK APARTMENTS,
BALATONBOGLÁR, HUNGARY;
ARCHITECT: ATTILA BORSAY**

Developed as a conscious departure from oversized apartment complexes dominating the Balaton shoreline, by clients seeking quality and elegance akin to Borsay's earlier Balatonlelle project, dividing the 0.7-hectare former resort site into five villa volumes along a central axis, preserving mature trees and maximizing lake views. This approach prioritizes human scale and integration with the landscape, offering a contemporary interpretation of lakeside living and a counterpoint to prevailing development trends around Lake Balaton.

TÉMA: TÁRSASHÁZ

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Borsay Attila

FOTÓ | PHOTO
Bujnovszky Tamás

SZERZŐ | AUTHOR
Wesselényi-Garay Andor

közel hozza egymáshoz Borsay Attila (és Szokolyai Gábor) 2007-es yacht- és apartmanklubját Lellén a 2024-ben átadott társasvilla-parkjával Boglárán.

—A COVID-lezárások végén, 2021 májusában kereste fel a három megbízó Borsay Attilát egy balatoni ingatlanfejlesztés ötletével. A boglári villasoron fekvő 0,7 hektáros telek a vasút és a part között húzódik, rajta egykoron SZOT-üdülő állott. A tulajdonosok az akvizíciót követően az itt álló házakat elbontották, megőrizték viszont a vasút és a part között 165 méteren húzódó árnyas platánsort. Üzleti érdekeltségeik és az energiaszektorttal kapcsolatos megbízásaik okán a három tulajdonos folyamatosan járta a világot, így 2021-re már voltak benyomásaik a sikeresebb építkezésekről és az eleganciáról. Rendelkezésre álló tőkéjüket úgy akarták értelmesen befektetni, hogy közben azért egyikük sem tartotta magát ingatlanfejlesztőnek. Az építészhez a lellei apartmanegyüttesen keresztül jutottak, az ott látott minőséget és architektúrát tekintették itt

is mérvadónak, így Borsay Attila érthető elánnal vetette magát a munkába. Közel másfél év lezárás után számára is felüdülés volt a helyszínre járni, ötletelni és gondolkodni, de leginkább megbízóival beszélgetni.

—A program 2021 augusztusára forrt ki magát. Addig ugyanis bizonytalan volt, mit is kellene ide építeni. Szállodát? Apartmanházat? Kondomíniumot? A heti rendszerességgel tartott beszélgetések során tisztázódott, hogy a telek legjobban társasvilla-parkként tudna működni. Mielőtt azonban Borsay még egy vonalat is húzhatott volna, a megbízók eljuttattak hozzá egy táblázatot, amelyben összegyűjtötték az akkor nyilvánosan elérhető összes Balaton-parti apartmanházat. A listát azzal a megjegyzéssel küldték el Borsaynak, hogy ezek azok az épületek, amelyekhez még csak hasonlót sem szeretnének látni a telkükön.

—Ami az elmúlt húsz évben a Balaton mellett történt, az egyszerre tragédia és egyszerre érthető. Tragédia, hisz

- 04 A túlpárt és a víz látványa szervezi a központi sétányt: innen nyílnak a társasvillák bejáratai
- 05 A parkolóhoz közelebb fekvő két tömböt szűkebbre szabták annak érdekében, hogy nagyobb nyereséggel adhassák el a magasabb négyzetméterárú parti blokkokat
- 06 Külön tervezési szempont volt, hogy az összes lakás jól használható teraszt kapjon
- 07 A telepítésből adódó apró eltérések végül tizenkettő különböző alaprajzú lakást eredményeztek

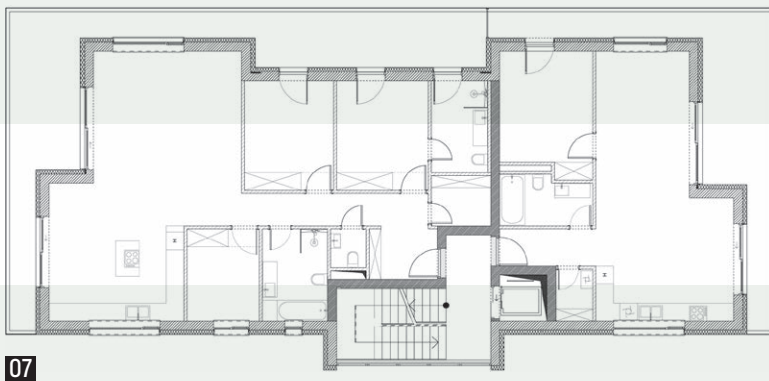
04

übergagyi házak, gigantikus bálnák nőttek a parton, amelyek felették a tó térfalát is. Olyan összefüggő települési táj alakult a Balaton körül, amelynek végén a tó már nem természeti jelenség, hanem medence egy város közepén. Érthető másfelől, ugyanis a magyar tenger több mint száz éve a nem-ott-lévő, az elveszett, a máshol-lévő szimbóluma. Nem valós hely a térben, hanem a legváltozatosabb álmok és mítoszok helyszíne. A köré épült tárgyalom ezért nem „építészet”, hanem vasba formált, betonba öntött vágyalakzat azokról a koronként változó elképzelésekről, amelyet a pihenéshez, a luxushoz, a szabadsághoz és a máshol-léthez kötünk. Ez az a kollektív mítosz, amely egymás mellé rendeli az Aranypart szállodáit és Füred fatornácos villáit, [2] a pártüdülőt és a Kádár-kori bungalót, a tájidegen Balalandot vagy a partra vetett luxushajót. Materiális vagy technológiai gazdagságon túl, nosztalgikus emlékidézeteiken innen: az elmúlt

száz év házai – szinte egytől egyig – a suttyóság szimbólumai. Enyhébben: díszletek és keretek ahhoz a jellegzetesen hazai viselkedéshez, amely a tó- és köztérhasználat, továbbá a szórakozás és a fogyasztás módozatait kíséri. Ezt nem akarták a megbízók, de építészüik sem a telken látni.

—Borsay Attila a nyár végére sikerrel győzte meg a tulajdonosokat arról, hogy hiba lenne a telek közepére egy anyahajó méretű házat építeni, ezért már az első vázlatok is öt tömegré bontott luxusvillaparkot rögzítettek. Bizonytalan volt azonban a luxus mibenléte, továbbá az, hogy ez megtérülhet-e Bogláron, amely azért nem bír olyan helyszíni adottságokkal, mint Füred, Tihany, netán Siófok vagy Aliga. Annak érdekében, hogy tisztázzák a fényűzés mibenlétét, Borsay Attila egy kétórás építészeti előadással illusztrálta, hogy a téri minőség, a nagyvonalú térkapcsolatok, az anyagok és a részletképzés együttese

01
03

definiálja ma a luxust. Előadásában David Chipperfieldtől, Renzo Pianótól hozott példákkal illusztrálta álláspontját. A prezentáció végén a megbízók úgy álltak fel, hogy „rendben Attila, ezt kérjük”.

—A tényleges tervezés ezután az előadás után kezdődött 2021 szeptember elején. Az öt tömeg egy telek közepi allé két oldalára került annak érdekében, hogy a belépés pillanatától semmi se blokkolja a víz látványát. Ennek következtében született egy park a benne álló villákkal, amelynek léptéke, mérete arányosnak és befogadhatónak tűnt a használók és a tágabb környezet irányából is. Borsay elképzelése az volt, hogy a házak a lépcsőházukkal néznek a sétányra, fő helyiségei, teraszai pedig a szomszédos telkek irányába nyílnak egy intimebb elrendezés érdekében. A szeptember végére kitisztult elképzelést asztalnyi méretű papírmaketten mutatta be. A megbízók beleszerettek az ekkor még egyforma

épületekbe, és a keretek tiszteletben tartásával szabad kezet adtak Borsaynak. Csakhogy tervezés közben kiderült, a nyugati szomszéd hatalmas apartmanházra kapott építési engedélyt, így a látványnak leginkább kitett házakat átfordították annak érdekében, hogy teraszaik a sétányra nézzenek.

—Az építménymagasság két és fél szintes elrendezést diktált, amit jól szemléltet a tetőszintre tett kilátólakás. A földszintre és az emeletre két-két lakás került, az öt blokkban összesen huszonöt egység épült. Szempont volt, hogy kikerüljék a tíz platánfát, nyolcat sikerült is megmenteni. Egy öreg volt, egy másik pedig sajnos útban. Meglehet apróság, de Borsay számára kritikus volt, hogy a fogatolt elrendezésű lakások három homlokzattal legyenek átszellőztethetők, hogy mindenhol kényelmesen élhető terasz adjon lehetőséget a kinti-benti létezésre, életre.

02
04
05

06
07

—A 2021 szeptember végén indult finomhangolás első eleme tehát a tükrözésekkel járó alaprajzi struktúrát érintette, második eleme viszont már gazdasági természetű volt. Mivel a Balaton-parti lakásokat jóval drágábban lehet eladni, a telepítést úgy módosították, hogy nagyobbra szabták a part közelébe eső három épületet, miközben beszűkítették a parkolóra néző tömböket.

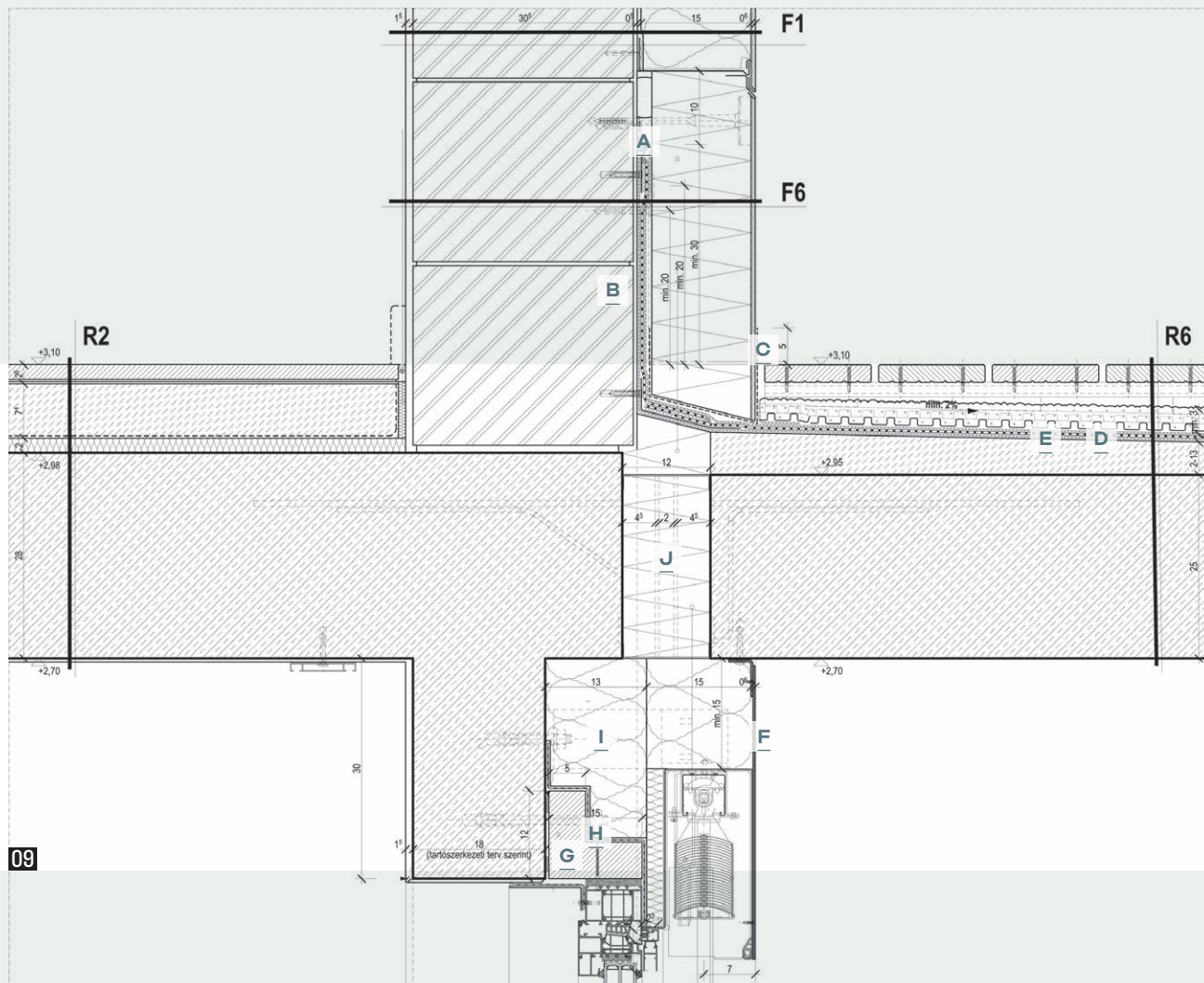
—A huszonöt egyformának szánt lakás helyett tizenkét különböző alaprajz készült, amelyek egyszerre követik a méretek és az irányok változásait. Mindez lazította az összképet is: némiképp könnyedebb, mozgalmasabb kompozíció született, arról nem is beszélve, hogy a luxusra értékesíteni kívánt lakásportfóliónak is jót tett a változatosság.

—2021 novemberére azonban elbizonytalanodtak a megbízók. Kétségeik támadtak azt illetően, hogy képesek lesznek az általuk elképzelt összegért értékesíteni a lakásokat. Hogy megnyugtassa őket, Borsay konzultációt szervezett egy ingatlanszakértővel, aki előzetesen végignézte a terveket is. A tanácsadó véleménye az volt, hogy építészeti értelemben megalapozottak a számítások, amelyhez annyit tett még hozzá, hogy Magyarországon az elmúlt tíz év során kialakult az a – rétegében jóllehet vékony, de mégiscsak létező – felső középosztály, amely nehezen talál magának olyan minőséget, amely nem fogható mondjuk a turai kastélyhoz, de megfeleltethető annak, amellyel külföldi utazásai során találkozott. A megbízók megnyugodtak, Borsaynak és az ingatlanosnak pedig igaza lett. A balatoni átlagos négyzetméterár duplájáért értékesítették a balatoni átlagnál kétszer nagyobb lakásokat – papírról.

—Mindennek gerincét a minőség jelentette. Borsay Attila arra kérte a belsőépítészettel foglalkozó Göde Andrást, hogy ezzel a szemmel is nézze az alaprajzokat.

Kivitelezéskor a német építésiügyi szabványokat tekintették mértékadónak úgy az anyagok, mint az eljárások tekintetében. Az eredeti tervek kőburkolatos házakat javasoltak, ennek árát azonban sokallták a megbízók. A ház végül bevakolódott: Borsay – mintegy a kő emlékeként – a H&M Schaulagerén látható burkolat színét javasolta olyan anyaggal, amely öntisztuló és taszítja a rovarokat és bogarakat. Hogy a színt ellenőrizhessék, az egyik tulajdonos személyesen utazott Bázélbe, a javaslatot pedig elfogadták.

—A kortárs magyar építészetben vannak bizonyos kerettörténetek. Ekként engedi magát olvasni Sugár Péter két borászata Tolcsván és bő évtizeddel később Tokajban. Egy formálási hagyomány kezdet- és végpontja a két ház. Határkövek, amelyek különösen a visszatekintő szemhatáron keretelnek sikeresen egy – domináns stilisztikai jegyekkel is leírható – korszakot. Hasonló keretes szerkezetnek látom Borsay Attila lellei [3] és balatonboglári apartmankomplexumait. Anélkül, hogy ítéletet mondanék a minőség képviselőjének szentelt formákról – vö. modern, késő modern, neo-tárgyiasság –, felmerülhet a kérdés, hogy hosszú távon mennyiben teherbíró ez az alakzat akkor, ha építészeti értelemben is keressük a balatoniság mibenlétét. Ehhez a beszélgetéshez itt Borsay Attila a minőséggel és a feszességgel fűzött újabb gondolatot egy olyan építészeti nyelvvel, amely tizen-sok év elteltével sem veszített érvényességéből, pontosabban: még mindig ugyanazt „jelenti”. E nyelvi hitelesség aranyfedezete pedig az a muníció, amelyet Borsay – megannyi pályatársával – a húsz évvel ezelőtti véget ért Kapykurzusokon gyűjtött. Mely kurzusokról jó lenne végre legalább egy hosszabb írást olvasni.

- 08 Noha „egyszerű” formákról van szó, a részletek jól tükrözik a gondosságot, amellyel a tervezési és kivitelezési munkákat végezték
- 09 Hőhídmeگزszakításos teraszcsomópont elektromosan vezérelhető zsaluzálással

- A** | Fóliabádog falszegély rögzítés
- B** | 1,5 mm vastag, poliészterszövet erősítéses flexibilis poliolefin szigetelés
- C** | Deszka burkolat rejtetten rögzítőklipszekkel és rozsdamentes acél csavarokkal alumínium zártszelvény párnafákhoz rögzítve
- D** | 3 cm vastag NZ2/5 bazaltzúzalék tűzvédelmi réteg
- E** | 2,5 cm hullámmagasságú műanyag felületszivárgó szigetelésvédelem
- F** | 2 mm vastag, a nyílászáró színére porszórt alumíniumlemez
- G** | Minősített ablakbeépítő keretrendszer hőszigetelő beépítő ékeleme
- H** | 0,75 mm vastag öntapadó, víz- és párazáró EPDM szigetelőfólia
- I** | MW-EN 13162-T3-WS-WL(P)-AF6-MU1 minősítésű ásványgyapot
- J** | Hőhídmeگزszakító - tartószerkezeti terv szerint

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Wettstein, Domonkos: „Visszatérés a kezdetekhez – Tomay Tamás Balaton-parti építésze”, *Metszet*, Vol 12, No 2 (2021), pp 12-19, DOI: <doi.org/10.33268/Met.2021.2.1> [utolsó belépés: 2025-03-08].
- [2] Wettstein, Domonkos: „A kisvárosban rejlő kortárs karakter: Tömbrehabilitáció Balatonfüred ófalujaiban”, *Metszet*, Vol 15, No 2 (2024), pp 38-43, DOI: <doi.org/10.33268/Met.2024.2.5> [utolsó belépés: 2025-03-08].
- [3] Haba, Péter: „Tóparti látomás: apartmantelep és jachtklub Balatonlellén, építészet: Borsay Attila, Szokolay Gábor”, *Atrium*, Vol 12, No 6 (2007), pp 54-61.

MEGBÍZÓ: Planum Lignum Kft. | GENERÁLTERVEZŐ: Borsay Attila Építésműterme Kft. | ÉPÍTÉSZ TERVEZŐK: Bene Péter, Pabián Zsófia | STATIKUS TERVEZŐ: Pataki Bottyán, Messor mérnökiroda Kft. | ÉPÜLETGÉPÉSZ TERVEZŐ: Temesvári László, Inges Bence, Temesvári tervező Kft. | ÉPÜLETVILLAGOSSÁGI TERVEZŐ: Sándor Dávid, S Design Electric Kft. | GYENGEÁRAMÚ TERVEZŐ: Kovács Péter, Inter-Ház Tech Kft. | ÉPÜLETSZERKEZETANI TERVEZŐ: Handa Péter, Stratus projekt Kft. | TŰZVÉDELMI TERVEZŐ: Székács András | BELSŐÉPÍTÉSZET: Göde András, Vass Orsolya, Kroki stúdió, | KERTTERV: Nádaí Brigitta | ÖNTÖZÉSTERV: Antal Miklós, Hydrolight Kft. | AKADÁLYMENTES TERVEZŐ: Bischothka Noémi | LIFTTERVEZŐ: Makovsky Zsolt | AKUSZTIKA: Kotschy András | VILÁGÍTÁSTERVEZÉS: Tóthfalusi Emese, beLIGHT Kft. | TALAJMECHANIKA: Varga Tamás, GEOlinea Kft. | CPT VIZSGÁLAT: Lukász Károly, GEOterra Kft. | ÚTTERVEZŐ: Rohrer Ádám, Közlekedés Kft. | FAVIZSGÁLATI SZAKÉRTŐ: Dr. Szabó Krisztina | KIVITELEZŐ: Peller János, Stílus kő Kft. | ÉPÍTÉSVEZETŐ: Bodor Gábor | MŰSZAKI ELLENŐR: Csuta Kálmán

01

XXII. NEMZETKÖZI ÉPÍTÉSZKONGRESSZUS 2025. MÁRCIUS 7.

TÁRSADALOM ÉS TRANSPARENCIA AZ ÉPÍTÉSZETBEN |

NEMZETI ATLÉTIKAI KÖZPONT, KONGRESSZUSI TEREM, BUDAPEST

A résztvevőket Csanády Pál, a Metszet építészeti folyóirat főszerkesztője üdvözölte. A kongresszust Perényi Lóránt helyettes államtitkár nyitotta meg, majd köszöntőt mondott Regina Gonthier UIA-elnök és Jerzy Grochulski, az UIA II. régió alelnöke, továbbá Nagy Csaba MÉSZ-elnök és Nagy Zoltán, a kongresszus főtámogatója, a Knauf Kft. igazgatója. Levezető elnökök: Nagy Csaba MÉSZ-elnök és Probstner Petra MÉSZ-tag.

SZERZŐ |
Timon Kálmán

02

03

- 01 A helyszín a Nemzeti Atlétikai Központ földszintjén lévő rendezvényterem
- 02 Remco Siebring máshol még nem látott projektet is mutatott
- 03 Graeme Brooker elegáns előadásában az újrahasználat volt a középpontban

—Az első előadást **Remco Siebring** (Studio Anne Holtrop, Amszterdam, Bahrein és Zürich) építész tartotta Transzparens szerkezetek világítrendjei címmel. Az Anne Holtrop iroda egyik fontos profilja az anyagkísérletek folytatása, amelyhez saját laboratóriumot tartanak fenn. 2016-ban Bahreinben a Művészeti Gyűjtemény kiállítási csarnokát tervezték. Homokágyon alappaneleket öntöttek, amelyek rusztikus textúrájú felülettel bírtak. A forgóajtó öntött üvegből készült. 2019-ben Szaúd-Arábiában, a főváros, Rijád mellett, egy száraz folyó völgyben, sivatagi vádiban épül a Misk City nevű ötszintes épület, amelybe monolit vasbeton hidakon lehet majd bejutni a környező sziklafennsíkáról. Az épület belső szerkezete hatalmas vasbeton tömbökön áll, melyekre monolit vasbeton födémek illeszkednek, óriás főtartó gerendákkal és kisebb fiókgerendákkal. A homlokzatot öntött üvegtáblák alkotják, amely úgy néz ki, mint egy jégkocka a sivatagban. Az üvegtáblák mind az alaprajzban, mind a homlokzaton egymástól kissé eltoltan kapcsolódnak és ferdén befelé dőlnek. A homlokzatot kettős üveghéj fedi, közte 30 cm széles átszellőző sávval. Az üvegtáblák mérete: 2,5×4 méter, vastagsága 10 milliméter. Az alsó szinten ilyen teljes méretű táblákból áll a homlokzat, felette feles osztással, majd további sűrítések következnek. Éjjel az épületet színes fényekkel világítják ki, mely így roppant dekoratív megjelenést kap.

—A második előadást **Graeme Brooker** belsőépítész (Royal College of Art, London) tartotta Reuse – Aktiváló transzparenciák címmel. Társaival folyóiratot készítenek a Re-use, vagyis az újrahasznosítás témájában. Rotterdam térképén az újrahasznosított anyagok előfordulását tüntették fel. A Super Re-use Manifesztum 11 pontban foglalja össze az újrahasznosítás, újrahasználat elveit. Az épületelemek újrafelhasználása is ide tartozik, pl. egy régi épületből kibontott korlát vagy oszlopfej felhasználása egy új épületben: jelentése megváltozik, Marcel Duchamp ikonikus piszoárjához hasonlóan, amelyet párhuzamként említett az előadó.

—A harmadik előadást **Evan Jahn** (Jahn/ Chicago) tartotta Siker és haladás címen, apja, Helmut Jahn örökségének továbbvitelét ismertetve. „Apám azt tanácsolta, hogy ne legyek építész. Ám én mégis ezt a hivatást választottam.” Helmut Jahn német-amerikai építész, aki 1940-ben Nürnbergben született, 2021-ben Compton Hillsben (Illinois,

04

05

- 04 Evan Jahn számára
Helmut Jahn
elveinek folytatása
a legfontosabb
- 05 Riken Yamamoto
a közösségek védelmét
emelte ki
- 06 Közel hatszázan
vettek részt tucatnyi
országból

USA) hunyt el. Jahn cége 40 év alatt 30 országban, 3 kontinensen megannyi épületet tervezett. A Helmut Jahn által tervezett épületek időrendben: 1980: Xerox Center, Chicago; 1987: One Liberty Place, Philadelphia; 1991: Messeturm, Frankfurt; 2000: Sony Center, Berlin; 2003: Post tower, Bonn; 2012: Leatop Plaza, Kanton (Guangzhou), Kína – A négyzetes alaprajzú magas épület teteje ferdén le van vágva, üveghomlokzatán ferde vonal fut körbe; 2024: a 1000M torony Chicagóban, a 1000 Michigan Avenue alatt, az Ontario-tó partján egy 73 szintes, 832 láb, vagyis 254 méter magas felhőkarcoló.

—A James R. Thompson Center Chicagóban nagyméretű, csonka kúp alakú, három fő vízszintes sávra osztott épület, tetején hasonló, kisebb csonka kúp alakú, ferdén lecsapott felépítménnyel. Másik munkája Svájcban egy L alakú épület, melynek teteje a két épületszárny közötti térre is rányúlik. Chemnitz bevásárlóközpont, átriuma a város vásárterévé vált. Mansueto könyvtár Chicagóban: földhányás alatt helyezkedik el, közepén ovális üvegkupola világítja meg a belső teret. Mellette a parkban érdekes térplasztika áll. Az előadó a frankfurti Messe toronyházat részletesebben is bemutatta. A chicagói Katonai Múzeum oldalnézetben ferde háromszögű vörös fémváz szerkezetű csarnok repülőgépek, tankok bemutatására. Felülnézetből a csarnok téglalap formájú, szabályos körben út veszi körül. A Thompson Centert bontás fenyegette, végül sikerült

elérni, hogy átalakítással megtartható legyen. A felújítást Evan Jahn tervezte, 2026-ra ferde határoló üvegfalát háromrétegű üvegezéssel újítják meg.

—Ebédszünet után **Anne Lacaton** online előadása következett, Párizsból. Az építész Bordeaux-ban tanult, Párizsban nyitott irodát. 2021-ben Pritzker-díjat kapott. 14 lakásos szociális lakóegyüttese épült Mulhouse-ban. Alaprajzok: földszinten nappali, étkező, konyha, emeleten szülői háló és két gyerekháló. A 165 m²-es lakások állami támogatással épültek. Építési költség: 90 ezer €, bérleti díj 570 €. Idősek otthona: 16 apartman, Rixheim, Franciaország. Az emeletes egységekben acél csigalépcső vezet a felső szintre. Befejezésül kijelentette: I feel very free. (Nagyon szabadnak érzem magam.)

—A következő előadó **Riken Yamamoto** japán építész volt (Riken Yamamoto & Field Shop, Yokohama). 2024-ben Pritzker-díjban részesült. 1945-ben Pekingben született. Szülei Kínából menekültek vissza Japánba nem sokkal születése után. Később Yokohamába költözött, ott nyitott irodát. 2025. januárban részt vett Davosban a Világgazdasági Fórumon. A világ legbefolyásosabb embereinek összejövételén arról beszélt, hogy a felhőkarcolók a közösségeket szüntetik meg. Ezért feladatunk a közösségek folytonosságának megtartása.

—„1956-ban 11 éves voltam, amikor a magyar erőszakról hallottam. Jártam a Holokauszt Emlékközpontban is, hogy az eseményeket jobban megérthessem.

06

A Freedom és Liberty angol szavak közötti különbség fontos, bár magyarul mindkettő szabadságot jelent. Mi, japánok megértjük ezt.”

—Yamamoto ezután a Zürichi repteret ismertette, mely vonattal csak 15 percre esik a városközponttól. Fura, banán alakú területre írták ki a tervpályázatot. A területen több funkciót kellett összepréselni: 1. Egészségügy: kórház; 2. Szállás: hotel; 3. Kultúra: egyetem; 4. Bérelhető területek: pl. étterem; 5. Szolgáltató funkciók. A „svájciság” kifejezésére törekedett.

—„A régi óvárosba mentem, ahol a középkori, szűk, keskeny kis közök nyíltak, melyeket a helyiek „Gassénak” hívnak. Ezért az épületegyüttest 8 méter keskeny „belső utca” osztja meg, így adva plusz bevilágítást és szellőzést, másrészt 300 méteres tágas tereket terveztem. A hó mindenhova beesik, ezért az esővíz-elvezetést is meg kellett oldani.”

—Egy kongresszusi központot is kialakított, melynek keresztmetszeti sémája egy nagy A betűhöz hasonló. A bérlok 7 méter belmagasságú, szabadon alakítható terekbe költözhetnek be. A szállodai szobák belmagassága előírás szerint 2,70 méter.

—A Zokei Egyetemet Nagoyába tervezte, alaprajzilag négy négyzetes tömböt alakított ki. A terület közepén alul, kis ívben a metró halad. A művészeti tevékenységek számára 8 méter belmagasságú, oszlopok nélküli teret hozott létre. Az épületegységek logóit is ő tervezte meg: kör, négyzet, szabályos háromszög, egyenlőség- és pluszjel.

—A kávészünetben kisorsolták a kvízzjáték nyerteseinek járó jutalmakat, amelyeket a szponzorok képviselői adtak át. Ezután Timon Kálmán díjalapító a Sivatagi Kőrözsza Díjat és a vele járó oklevelet átnyújtotta a díjat kiérdemlő Lázár Gyula építészmérnöknek, aki a Bőjte Csaba Magyar Becsület Renddel kitüntetett ferences rendi szerzetes által elképzelt piski csata nemzeti emlékhely koncepcióját és a romos piski csárda rekonstrukcióját mecénásként díjmentesen tervezte meg. Fia, Lázár Zoltán grafikus készítette el az emlékhely látványtervét, de betegsége miatt a kongresszuson nem tudott megjelenni.

—Befejezésül a Nemzeti Atlétikai Stadion tervezői, elsősorban **Ferencz Marcel** építész és **Szántó Gábor László** statikus mutatta be a helyszínt, és vezetett helyszíni bejárást.

01

02

TÓTH LÁSZLÓ ÉS BÖHM VIKTOR: FIKCIÓ ÉS VALÓSÁG PÁRHUZAMAI

—A *brutalista* (2024) film fiktív karaktere, Tóth László, a holokauszt túlélő építész első szabadnak hitt lélegzetvételével, a Szabadság-szobor megpillantásával indul az újrakezdés-történet, amelynek minden pillanatában ott van a lezáratlan múlt. Tóth karakterét két magyar zsidó építész, Breuer Marcell és Goldfinger Ernő munkássága inspirálta, de története (személyes újjáépítés, útkeresés és próbálkozások) párhuzamba állítható sok más építészével is, akik a második világháború után külföldön próbálták újraépíteni karrierjüket és saját identitásukat is. A film Tóth útját nemcsak a személyes újrakezdés története-ként ábrázolja, hanem annak a történelmi kontextusnak a tükrében is, amely az építészeti irányvonalak fejlődését formálta.

—A filmelőzetes huszonötödik másodpercében feltűnnek Tóth 1930-as években épített épületeinek fotói. Megkapja a „kiváló külföldi építész” jelzőt, aki egykor volt saját hazájában is. A munkái a modernizmus

példái, amelyek a korszak új építészetére rezonálnak, hiszen Bauhaus-diák volt (e korszakban a magyarországi zsidó diákok többsége külföldön tanult).

—A készítő, a film ellentmondásai és zavaró képei ellenére, azt biztosan elérték, hogy ismét elkezdünk beszélni azokról az építészekről, akik egykor, főként az 1930-as években az „új építészetet” képviselték, ahogy Bierbauer Virgil nevezte. Építészek, akik marandót alkottak (főként) a fővároson kívül, de mégis karrierjük 1939-ben vagy még előbb megszakadt, és elhagyni kényszerültek az országot. Tóth László alakja akaratlanul, de belőlük is táplálkozik.

—A rajzok, Pennsylvania és a fiktív életút egyes állomásai miatt Böhm Viktor lánya egy levelében azt írja, hogy a történetben felfedezni véli édesapja történetét, és többen, akik ismerik Böhm munkásságát, egy kicsit szintén belelátták őt is ebbe a keserű amerikai útkeresésbe. Böhm 1900-ban született Miskolcon, brnói és bécsi tanulmányai után

03

SZERZŐ |
Lovra Éva

már a modernizmus szellemében kezdett alkotni, kezdetben belsőépítészként. 1930-ban épült kölcsönkönyvtár Miskolctapolcán, amely építészeti, tipográfiai (homlokzati felirat: „Kölcsönkönyvtár Szász László”) szempontból is a modernizmust képviseli. A szabadon álló épület Böhm első ismert megvalósult épülete. Két részből állt: egy félkör alaprajzú kioszkból és a hozzá csatlakozó emeletes, enyhe dőlésszögű lapos tetős épületrészből, az emeleti épületrész teljes homlokzata üvegezett. Böhm további munkái is párhuzamba állíthatók a Tóth-féle korai épületekkel, főként azok, amelyeket a Bierbauer által szerkesztett *Tér és Forma* közölt 1932 és 1936 között.

— Böhm Viktor 1939-ben ellátogatott a New York-i világkiállításra, ezután negyvenegy évig, 1980-ig nem is tért vissza Magyarországra. Böhm házasságban volt, lánya 1944-ben édesanyjával együtt került koncentrációs táborba. Erna túlélte a Soát, de közös lányuk odaveszett.

— Böhm 1940 szeptemberétől a Leonardo Da Vinci Art School (NYC) tanára volt, ahol a Monument Designing kurzust tartotta, közben sírköveket faragott, és kezdetben ott is lakott, ahol dolgozott. Párhuzam Tóthtal itt is felfedezhető, hiszen mindketten művészi szintre emelték a munkát, legyen az egy bútor tervezése vagy kivitelezése, vagy egy sírkő megmunkálása. Az innováció mindkettőjük munkájában jelen volt. Tóthra mint oktatóra is utalnak a film egyik homályosabb jelenetében, de ennek kifejtése megtörik. Az életút nem egyezik, a minták és utalások azok, amelyek az „idegen építészek” újrakezdésének szimbólumává teszik a városokat (New York City, Philadelphia – Pennsylvania főként) és a művészi kifejezőmódot, ami munkásságukban jelen van. Mindkét építész életében Pennsylvania jelentős állomás. Böhm 1943 decemberétől dolgozhatott építészként, 1944 és 1947 között nem ismertek egyéni munkái, egy korabeli fénykép szerint egy tervezőirodában dolgozott. 1972-ben vonult vissza, karrierje utolsó szakaszában, 1968-tól New York város lakásügyi hatóságánál dolgozott építész tanácsadóként. Böhm és második felesége, Anita Bohm 1952/1953-ban tervezett yardley-i otthona Pennsylvania államban nemcsak építészeti szempontból izgalmas, de belsőépítészeti megoldásait tekintve is, ahogy az 1947 és 1949 közötti trentoni díjnyertes belsőépítészeti munkái is, amelyek közül néhány erősen felidézheti a Tóth által tervezett könyvtárat, amit publikál az egyik vezető amerikai magazin. Böhm belsőépítészeti megoldásai és később az épületei is megjelennek a tematikus lapokban. Az *Architectural Record* (1965) elemezte a Böhm által tervezett *Doctors Hospital* modern megoldásait az építészet és társművészetek kapcsolatától kezdve az alaprajzi kialakítás funkcionalitásáig.

— Böhm az 1969-ben megjelent *Cubes and Man* kötetben saját és más építészek munkáin keresztül tárgyalja az építészet és a pszichológia kapcsolatát. Olyan összefüggéseket tár fel, amelyek után már nem hat a felismerés újdonságával A brutalista utolsó része Tóth épületének elemzése, amikor a magyar származású Lucien Hervé fotográfus megidéző képkockák peregnek a szemünk előtt, amelyeken fény és árnyék vetül az épület nyersbeton tömegére.

- 01 Szász László-féle kölcsönkönyvtár a miskolctapolcai vízművek épületei előtti téren 1930 körül.
Forrás: Bohm Marrazzo Photography - Linda Bohm személyes archívuma, 2022.
- 02 Daly's, Trenton, NJ. Az eredeti kép 1949. június 7-én készült, fényképész: Gottscho-Schleisner, Inc.
Forrás: Bohm Marrazzo Photography - Linda Bohm személyes archívuma, 2023, és Gottscho-Schleisner Collection (Library of Congress) 201874719
- 03 Böhm Viktor az épülő Lily Pond Nursing Home előtt 1958-ban.
Forrás: Bohm Marrazzo Photography - Linda Bohm személyes archívuma, 2023.

DEBRECENI KÖNNYŰZENEI KÖZÖSSÉGI KULTURÁLIS KÖZPONT

A debreceni önkormányzat 2024 júliusában hirdette meg a „Könnyűzenei közösségi kulturális központ létesítése a Dósa Nádor téren” című nyílt tervpályázatot. A pályázat célja egy olyan komplex kulturális létesítmény kialakítása volt a belváros szívében, amely előadó- és koncerttermek mellett vendéglátó és szállásfunkciókat is magában foglal. Debrecen eddig is kiemelkedő kulturális élettel büszkélkedhetett, ám a folyamatos fejlődés és növekvő igény indokoltá tette egy ilyen integrált központ létrehozását.

SZERZŐ | Fényes Kitti

—A projekt helyszínéül a Dósa Nádor tér 2. és 3., valamint a Liszt Ferenc utca 7. szám alatti telkek szolgálnak, amelyeket a megvalósíthatóság érdekében összevonnak. A Dósa Nádor tér 3. szám alatt található ingatlan helyi védelem alatt áll, többek közt ebből adódóan is a tervpályázat kiírása különös figyelmet fordított az épületek történeti értékeinek megőrzésére, rehabilitációjára, és a műemléki környezetbe való illeszkedésre.

—A pályázat győzteseként az Archi-Bar építész stúdió terve emelkedett ki, amely koncepcióban három fő alappillére épül. Az első a lokációból és az épületek pozíciójából indul ki: a komplexum egy új közlekedési tengelyt hoz létre a Dósa Nádor tér és az Ady park között, megkönnyítve a Csokonai Színház elérhetőségét a Piac utca irányából.

—A második kulcsfogalom a meglévő épületek teljes megőrzése és történeti források alapján történő hiteles helyreállítása. Az épületek belső tereinek és tartószerkezeteinek módosításakor kiemelt figyelmet fordítottak az eredeti szerkezeti rendszerekre, lehetőséget biztosítva az optimális térkialakításokra és térkapcsolatokra. Az új funkciók integrálásakor a lehető legkisebb mértékben avatkoztak be az eredeti struktúrába.

—A harmadik tervezési alapelve a funkciók és térkapcsolatok olyan elrendezése, amely harmonikusan illeszkedik az épületek eredeti alaprajzi rendszeréhez. Ennek megfelelően megnyitották a Liszt Ferenc utcai épület, közismert nevén Színészház földszintjét, így biztosítva az átközlekedést a két közterület között és létrehozva egy 450 m² alapterületű, összefüggő fedett előadótérrel. Emellett a tervezési program egy 600 fős koncertterem kialakítását is előírta, amelyet a Dósa Nádor tér 2. szám alatti

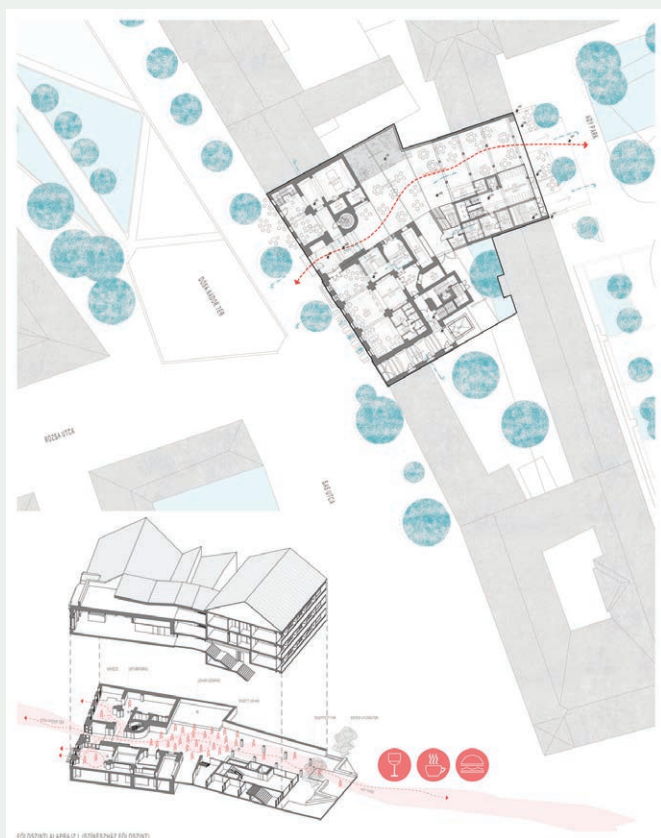

FORRÁSOK:

https://mek.hu/FILES/CONT/48041/tervezsi_program.pdf

<https://mek.hu/FILES/CONT/48170/zrjelents.pdf>

<https://archi-bar.hu/munkaink/konnyuzenei-kozossegi-kulturalis-kozpont>

épület emeletén helyezték el, két traktus egybenyitásával. A koncertterem elhelyezésekor kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy a szerkezeti módosításokat minimalizálják. A menekülési útvonalat egy impozáns lépcső biztosítja a Színházházon keresztül, amely egyúttal lehetővé teszi a koncertterem könnyű megközelítését az Ady park irányából is.

—A bírálóbizottság külön kiemelte, hogy a tervezők nagy hangsúlyt fektettek az intézmény üzemeltethetőségére, figyelembe véve a környező ingatlanok zavartalan használhatóságát. Emellett elismerésre méltónak ítélték a történeti értékek megőrzésére és rehabilitációjára tett törekvéseket, amelyek hozzájárulnak a mai beruházások során egyre inkább előtérbe kerülő fenntarthatósági szempontok érvényesítéséhez.

AMIKRE ÉRDEMES FIGYELNI

KÖZELEDŐ HATÁRIDŐVEL LEADHATÓ PÁLYÁZATOK:

Szatmárcseke – Himnusz emlékhely – építészeti tervpályázat

Kiíró: Építési és Közlekedési Minisztérium

Beadási határidő | **2025. 04. 29.**

ABSTRACTS

Wesselényi-Garay, Andor: SPATIAL WOUNDS AND TRAUMA

Citation: *Metszet*, Vol 16, No 2 (2025), pp 12-19, DOI: 10.33268/Met.2025.2.1

PÁRIZSI UDVAR APARTMENTS FIFTH PHASE, DEBRECEN, HUNGARY | Architect: **PÉTER KOVÁCS DLA**

Despite limited resources and urban planning constraints this development highlights the "heroic" effort by Kovács to realize a compelling architectural vision within the increasingly constrained typology

of apartment development. Breaking from conventional urban planning by introducing a geometrically open inner courtyard, a distinctive corner opening, and an innovative polycarbonate facade.

Párizsi Udvar's fifth phase stands as a testament to ingenuity and determination in contemporary design.

Ware-Nagy, Orsolya: WORLDWIDE MASS HOUSING, WHERE ARE WE HEADED?

Citation: *Metszet*, Vol 16, No 2 (2025), pp 20-25, DOI: 10.33268/Met.2025.2.2

Summarizing the "Reconceptualizing Urban Housing" exhibition at the 2023 Venice Architecture Biennale, which showcased projects architecture studios, all led by women, addressing the growing global need for urban housing and liveability. Despite diverse geographical and cultural contexts

(including Uganda, UK, Canada, Malaysia, Mexico, France, Netherlands, Germany, and USA), the featured projects shared a commitment to social and environmental sustainability, exploring approaches to community, identity, and well-being in mass housing. Key themes included contextual

sensitivity, the use of local materials and labor, the revitalization of inner cities, the creation of vibrant residential communities, and the balance between private and communal spaces, highlighting a shared ethos in contemporary housing design despite varied local conditions.

Csanády, Pál: IS TIMBER CONSTRUCTION THE FUTURE?

Citation: *Metszet*, Vol 16, No 2 (2025), pp 26-31, DOI: 10.33268/Met.2025.2.3

MOOS PROJECTS, HOLLAND | Architect: **CONCRETE ARCHITECTURAL ASSOCIATES BV**

MOOS Projekte, a Dutch startup utilizing modular cross-laminated timber (CLT) construction for multi-story social housing, addresses both building and climate challenges. Their first completed project near Rotterdam, a two-story,

30-unit complex designed by Concrete Architectural Associates with a focus on community building, employs prefabricated "open" living and "private" sleeping modules for flexible apartment layouts. This initiative, followed by a larger four-story

project in Amsterdam, reflects a growing European trend towards sustainable timber construction driven by environmental concerns and technological advancements.

Csépke, Tamás: SMALL TOWN PROGRESSION

Citation: *Metszet*, Vol 16, No 2 (2025), pp 32-37, DOI: 10.33268/Met.2025.2.4

APARTMENTS, MALLING, DENMARK | Architect: **CEBRA**

CEBRA's residential complex in Malling, Denmark, reinterprets the traditional Danish multi-story volume house within a small-town context. Organized around three distinct gardens that mediate

between the urban surroundings and the dwellings, the sculptural building provides 52 homes on a former mill site. The design emphasizes human-centered principles, utilizing local materials like brick and slate

to connect with the context while employing staggered balconies and varying roof heights to create a more dynamic and articulated form.

Hegedüs, Marcell - Szűcs, Imre Ferenc: FITTING ARCHITECTURAL LANGUAGE

Citation: *Metszet*, Vol 16, No 2 (2025), pp 38-43, DOI: 10.33268/Met.2025.2.5

APARTMENTS, BUDAPEST, HUNGARY | Architect: **GERGELY FERNEZELY**

The design navigates the challenge of integrating a contemporary eight-story structure within a historic urban fabric, using a brick "curtain" facade to harmonize with

the surrounding masonry architecture while incorporating modern window proportions and balconies. Internal organization features open corridors and courtyards to enhance

light and ventilation, a contemporary adaptation of local building traditions, and a communal roof terrace to foster community.

Fenes, Tamás: FRIENDLY PENINSULA

Citation: *Metszet*, Vol 16, No 2 (2025), pp 44-49, DOI: 10.33268/Met.2025.2.6

SOCIAL HOUSING CONSTRUCTION PROGRAM, PHASE 1, KECSKEMÉT, HUNGARY | Architects: **LÁSZLÓ KALMÁR, IVÁN PATRIK KUND AND ZSOLT ZSUFFA**

Situated on a revitalized former industrial site, the project aims to create a liveable sub-centre by integrating new housing with existing urban structures and green spaces. Despite budgetary constraints inherent in

public developments, the design prioritizes spatial quality, community building (with future communal spaces), and a neutral yet well-proportioned architectural character, offering a contemporary response to the

pressing need for affordable rental housing while hinting at a "15-minute city" concept.

Wesselényi-Garay, Andor: FROM LATE MODERN TO NEO-OBJECTIVENESS

Citation: *Metszet*, Vol 16, No 2 (2025), pp 50-55, DOI: 10.33268/Met.2025.2.7

TÁRSASVILLA-PARK APARTMENTS, BALATONBOGLÁR, HUNGARY | Architect: **ATTILA BORSAY**

Developed as a conscious departure from oversized apartment complexes dominating the Balaton shoreline, by clients seeking quality and elegance akin to Borsay's earlier Balatonlelle project, dividing the 0.7-hectare

former resort site into five villa volumes along a central axis, preserving mature trees and maximizing lake views. This approach prioritizes human scale and integration with the landscape, offering a contemporary

interpretation of lakeside living and a counterpoint to prevailing development trends around Lake Balaton.

Csatlakozzon az építészek és mérnökök telefonos csoportjához! **Metszet Klub** | Csökkentett tarifák és készülékvásárlási akciók!

Kedvező mobiltelefon- és mobilnet-előfizetések építészeknek, mérnököknek, műszaki területen dolgozó szakembereknek és családtagjaiknak.

A csatlakozás lehetőségéről honlapunkon találja a részleteket:

<http://metszetklub.hu>

Néhány információ a lehetőségekről

Percdíjas
csomagok már
havi bruttó
2480 Ft-tól
[nettó 2131 Ft]

Korlátlan
beszélgetést
biztosító csomagok
már bruttó
5310 Ft-tól
[nettó 4512 Ft]

A csoporthoz tartozó
kollégákkal,
családtagokkal
korlátlanul,
ingyen
beszélgethet

Tapasztalt
telefonos
ügyfélszolgálat
segít minden
felmerülő
kérdésben

Bővebb információ kérhető: **+36 30 181 2222**

Metszet Klub ügyfélszolgálat: info@metszetklub.hu | telefon: 06 30 181 2222 | hétfőtől csütörtökig 8 és 18 óra között, pénteken 8 és 16 óra között.

A telefonos csoportot a MediPhone Szolgáltatóház Kft. üzemelteti az Artifex Kiadó Kft.

[a Metszet folyóirat, a Tervlap.hu és több más szakmai kiadvány kiadója] aktív közreműködésével.

BORSAY ATTILA**CEBRA****CONCRETE****FERNEZELYI GERGELY****KALMÁR LÁSZLÓ****KOVÁCS PÉTER****KUND IVÁN PATRIK****ZSUFFA ZSOLT**

TERVEZŐK

Borsay Attila

1994-ben végzett az Ybl Miklós Főiskola magasépítő szakán, 1997-ben ugyanott tervező szakmérnökként, diplomadíjjal. 2000-2002 között a MÉSZ Mesteriskola XVI. ciklusának hallgatója. 1996-ig a CÉH Rt.-nél, majd Kálmán Ernő műtermében, 1996-2001 között Vincze László mellett tervez. 2016-ig az MCXVI alapító tervezője, 2017-ben alapítja meg a saját építészműtermét. 2009-ben Molnár Péter-díjat, 2020-ban German Design Award 2020 első díjat kap. A MÉSZ-ben dolgozott évekig, jelenleg is az Építész regatták szervezője.

Cebra

A CEBRA egy dán építésziroda, amelyet 2001-ben alapítottak Mikkel Frost, Carsten Primdahl és Kolja Nielsen építészek. 2017 áprilisában Mikkel Hallundbæk Schlesinger MAA építész csatlakozott a partnerek csoportjához. A dániai Aarhusban és az Egyesült Arab Emírségekben található Abu-Dzabiban működő CEBRA 50 multidiszciplináris nemzetközi csapatot foglalkoztat. A legtöbb CEBRA-projekt az oktatás, a kultúra és a lakhatás területén valósult meg.

Concrete Architects

A holland tervezőirodát Rob Wagemans építész alapította 1997-ben. Az amszterdami székhelyű iroda építészeti, belsőépítészeti és városfejlesztési területén dolgozik. A cég kiskereskedelmi, kulturális, irodai és lakásprojektekre specializálódott, ide értve a vendéglátóipari projekteket is. The West, Zoku, Urby és Moos lakóprojektjeik kézzelfogható bizonyítékai a „belülről kifelé” megközelítésüknek. A stúdió több mint 50 tervezőből álló multidiszciplináris csapatot foglalkoztat, köztük építészeket, belsőépítészeket és vizuális marketingeseket.

Fernezelyi Gergely

1995-ben szerzett diplomát a BME Építésztechnológiai Karán. 2007-ben DLA doktori fokozatot szerzett. Eddigi munkásságát számos hazai és nemzetközi díjjal ismerték el. Az FBIS Építészműterem vezető tervezője. A stúdiót 2000-ben hozták létre Basa Péterrel. Az iroda nevéhez fűződik többek között a Beregszász úti társasház (Pro Architectura díj - 2012), a Melinda úti családi ház (Pro Architectura díj - 2019), a Nexon irodaház (Budapest Nívódíj dícséret - 2021). 2021-ben Ybl Miklós-díjban részesült.

Kalmár László

Építész, 1993-ban diplomázott az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán, ugyanott a Tervező szakmérnöki képzésen 1996-ban. Először Kapy Jenő, majd Turányi Gábor építészirodájában dolgozott. 2000-ben, a MÉSZ Mesteriskolájának elvégzése után alapított közös céget Zsuffa Zsolttal. Azóta rendszeresen indulnak országos tervpályázatokon, számos családi ház és középületet terveztek közösen, melyek rangos szakmai díjakat nyertek el. 2002 óta tanít a Mesteriskolán. 2010-ben Ybl Miklós-díjjal tüntették ki.

Kovács Péter DLA

Okl. építésztechnológus, egyetemi docens, 1982-ben végzett a BME Építésztechnológiai Karán, 1990-ben a MÉSZ mesteriskolán, 2008-ban szerzett DLA-fokozatot a PTE-n. A Kelettervben kezd, 1990-91-ben az osztrák Hinterwirth irodában, majd a Tér és Forma Debrecenben, 1992-től saját irodájában, az Archikóban dolgozik. Ybl-díjas, kétszeres Pro Architectura díjas. A Debreceni Egyetem docense.

Kund Iván Patrik

2007-ben diplomázott a BME Építésztechnológiai Karán diplomadíjjal. 2004-2005 a barcelonai UPC ETSAV ösztöndíjas hallgatója. 2008-2010 elvégzi az ÉME Mesteriskola XX. ciklusát. 2014-ben Szendrői Jenő-díjat kap Görbicz Mátéval és Szabó Dáviddal. 2010-2017 a BME Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék, 2014-2015 a BME Középülettervezési Tanszék meghívott oktatója. 2015-től az ÉME Mesteriskola mestere. 2011-től dolgozik a Zsuffa és Kalmár Építész Műteremmel, 2020-tól a műterem tagja. Különböző formációkban működik, alkotótársa Monory Rebeka.

Zsuffa Zsolt

Építész, 1993-ban diplomázott az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán, ugyanott a Tervező szakmérnöki képzést 1996-ban, majd a KKE Vándoriskoláját 1998-ban, a MÉSZ Mesteriskoláját pedig 2000-ben végezte el. Ekkor alapított közös céget Kalmár Lászlóval. Azóta rendszeresen indulnak országos tervpályázatokon, számos családi ház és középületet terveztek közösen, melyek rangos szakmai díjakat nyertek el. 2010-ben Ybl Miklós-díjjal, 2019-ben Prima díjjal tüntették ki.

SZERZŐK

Csanády Pál PhD

1994-ben végzett a BME építészkarán, 1997-ben ugyanott a Rajzi és Formaismereti Tanszék PhD-képzésén, Török Ferenc témavezetésével. 1997-2009 között az Alaprajz felelős szerkesztője, magántervező, 2010-től a Metszet és a Tervlap.hu főszerkesztője. 2019-ben Magyar Arany Érdemkeresztrel tüntették ki. 2022-ben doktorált a PTE-n.

Csépke Tamás

Okleveles építész, 2017-ben diplomázott a DEMK Építészmérnök Tanszékén. Szakmai pályáját a 3h Építészirodában kezdte, majd 2020 és 2023 között dolgozott Kovács Zoltánnal a kollektív műteremben, Földes Lászlóval és Puhl Antallal is. 2021-ben elvégezte a MÉSZ Mesteriskola XXV. ciklusát. 2023-ban felvételt nyert a BME Építőművészeti Doktori Iskolába, ahol jelenleg is doktorandusz és a Lakóépülettervezési Tanszéken oktat. 2024-ben saját tervezőirodát alapított, ahol jelenleg felelős tervezőként dolgozik változatos léptékű projekteken.

Fenes Tamás DLA

2002-ben diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. 2003-2007 között DLA-ösztöndíjas a BME Urbanisztika Tanszékén. 2007-2010 között a BME Mesterképző Posztgraduális Programjának, majd 2010-től a MÉSZ Mesteriskola XXI. ciklusának hallgatója. 2011-ben Pro Architektura díjat kapott, DLA-fokozatát 2015-ben szerezte. 2012 óta főállású oktató, majd 2017-től egyetemi adjunktus a BME Urbanisztika Tanszéken. 2021 óta a BME Építőművészeti Doktori Iskola oktatója és témavezetője.

Hegedüs Marcell

2018-ban végzett a SZIE-YMÉTK-n. Jelenleg az FBIS Építészműterem munkatársa.

Szűcs Imre Ferenc

2018-ban végzett a BME Építészmérnöki Karán. Jelenleg az FBIS Építészműterem munkatársa. A BME Építőművészeti Doktori Iskolájának hallgatója 2022-óta.

Ware-Nagy Orsolya

2010-ben végzett a BME Építészmérnöki Karán, majd tervezőirodákban szerzett gyakorlatot. Műemlékvédelmi szakmérnök, a Metszet főszerkesztő-helyettese és a Tervlap.hu szerkesztője, okleveles népi bútorfestő, három gyermek édesanyja.

Wesselényi-Garay Andor PhD

Egyetemi tanár, 1994-ben diplomázott diplomadíjjal a BME Építészmérnöki Karán. 1995-ben saját építészirodát alapított Osváth Gáborral Gyár, majd 2001-ben önálló irodát W-G-A Psychodesign néven. 2000-től az Alaprajz, 2010-től a Metszet folyóirat külsős munkatársa, illetve tanácsadó testületének tagja, 2002-től az Atrium magazin építészeti főmunkatársa, 2006-tól vezető szerkesztője volt. A 2010-es Velencei Biennálé magyar kiállításának egyik kurátora. 2018 óta a Magyar Művészeti Akadémia Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetének kutatója. 2025 óta az Ybl Miklós Építéstudományi Kar Doktori Iskolájának oktatója.

Az emberek saját erkélyük kiegészítése vagy tető barkácsolása lehet vicces, különösen, ha a módosítások meglepőek vagy rendhagyóak. Az ilyen típusú házi barkácsprojektek, amikor valaki a saját kezével próbál valami szokatlant létrehozni, gyakran humoros helyzeteket eredményezhetnek. Képzeld el egy kis erkélyt, amire valaki egy teljesen szokatlan, esetleg túldimenzionált vagy furcsa tetőt épít, ami mindenki számára szembeütő és nevetésre ingerlő.

A humor forrása lehet a következő:

1. Elragadtatás a barkácsolás iránt: Ha valaki túlságosan lelkesedik, és a "DIY" (csináld magad) projektje egy túlzó vagy nem éppen funkcionális megoldást eredményez, az vicces lehet, hiszen a túlzott próbálkozás és a szándékos vagy véletlen túlzás komikus hatást kelthet.
2. Formabontó megoldások: Az ilyen típusú tetők, különösen, ha nem éppen a legszakszerűbb módon készítik, komikus látványként tűnhetnek fel a szomszédok vagy az arra járók számára.
3. Vicces kombinációk: Ha valaki nemcsak tetőt épít, hanem más, váratlan elemeket is hozzáad, például egy függőleges fűtőtestet az erkélyre, egy színes napernyőt, vagy bármit, ami nem illik a szokványos városi környezetbe, az a komikus hatás fokozására szolgálhat.
4. Helyi szomszédok reakciói: A szomszédok, akik a szokatlan barkácsolást és annak eredményét látják, szintén szórakoztató helyzeteket teremthetnek a reakcióikkal.

Bár vicces lehet, hogy egy házi készítésű tetőt látunk, fontos, hogy figyelembe vegyük a biztonságot és a közösségi normákat is. Ha a cél a humor, fontos, hogy az építkezés ne váljon veszélyessé, és ne sértse meg mások jogait vagy biztonságát.

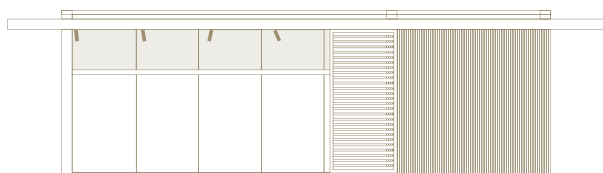
Fotó: Wikimedia Commons

FOTÓ ÉS GYŰJTÉS |
Éliás András
SZÖVEG |
ChatGPT

(A szerk: Még jó, hogy Boruzs Bernát és Szabó János ezt nem érte meg.
Ja, de igen. Isten éltesse őket 95. illetve 89. születésnapjukon)

Nagy örömkre szolgált, hogy hosszú évek hányattatása után a Hunyadi és Rákóczi utca által övezett terület méltó beépítést nyert. Az utca túloldalán lévő dizájn bútor-üzletünkben figyeltük az épület építési folyamatát. Környékbeli lakosként régóta érdeklődéssel tekintettünk rá, hogy miként lehetne ezen a területen egy fejlesztést igazán szépen és minőségi módon létrehozni. Az eredmény véleményünk szerint nagyon újszerű, kortárs megoldásként jelenik meg a városképben. Foglalkoztatott bennünket az is, hogy hogyan lehetne ebben a modern épületben minél jobban kihasználni a belső tereket, és hogyan lehetne egy jó bútorozási tervet megvalósítani. Több lakástulajdonosnak ránk esett a választása, így lehetőségünk adódott, hogy az épület néhány lakása a mi termékeinkkel legyen kialakítva, bebútorozva. Az építmény jellege és stílusa modern és előremutató, az épület külső és belső része is szervesen illeszkedik ebbe a letisztult formavilágba, és azt gondolom, hosszú távon is megállja majd a helyét. Lokációját és megközelíthetőségét tekintve ez egy igazán szerencsés projekt. A mélygarázs, a belső udvari étterem, a magas színvonalon kialakított üzlethelyiségek és a portaszolgálat pedig a legfelső kategóriába emelik az épületet. A belső udvarra tervezett zöld növényvilág is egészen egyedi hangulatot kölcsönöz a térnek, és egyfajta rejtett oázisként csalogatja a város lakóit és az utca emberét egy jó kávéra vagy egy kellemes közegben eltöltött étkezésre. | Szabó Lóránd, La Casa design olasz bútorok

Sasvari László
Sales Manager Hungary

+36 20 364 3429
laszlo.sasvari@renson.net

Amani: Exkluzív kültéri terek építészeti megálmodása

Képzeld el, hogy van egy olyan helyed, ami sehol máshol nincs, ahol a természetet a maga valóságában élvezheted. Egy olyan terasz, kert vagy pihenő, amit teljesen a saját igényeidre formálhatsz. Elegánsabb, jobban felszerelt és többféleképpen használható, mint bármi, amit eddig láttál. Tudj meg mindent az Amani-ról!"

[Renson.net/amani](https://renson.net/amani)

amani

DANUBIA tetőcserép akciós áron!¹

bruttó
359
Ft/db¹

Részletek:
terranteto.hu/akcio

Ötféle
színárnyalatban

50 év
garanciával

ColorSystem
felületkezeléssel

¹A Danubia ColorSystem felületkezelésű termékekre vonatkozó akciós ár 2025. március 10. és 2025. május 10. között, vagy visszavonásig érvényes, kizárólag Magyarország területén, egy szállítási címre, minimum 4 raklap (1.008 db) mezőcserép egyidejű megrendelése esetén. Az akció ideje alatt a Danubia ColorSystem felületkezelésű tetőcserepek bruttó 419 Ft/db helyett, bruttó **359 Ft/db áron** vásárolhatók meg. A garancia igénybevételének részleteit a www.terranteto.hu/garancia oldalon és az onnan letölthető Általános Szerződési Feltételeinkben találja. További részletekért érdeklődjön kereskedő partnereinknél. A tájékoztatás nem teljes körű, és a változtatás jogát fenntartjuk! Az itt nem részletezett kérdésekben a Gyártó Általános Szerződési Feltételei, illetve a Gyártó állásfoglalása az irányadó. Az esetleges nyomdai hibákért a Terrán Kft. nem vállal felelősséget. További információk a www.terranteto.hu/akcio weboldalon.